

PAREMPI KEMI

Kansalaiskysely Kemin kaupunkilaisten hyvinvoinnista

Hietala Kalle-Pekka
Jaakola Helena

Opinnäytetyö
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala
Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosionomi AMK

2016

Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala
Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosionomi AMK

Tekijä	Kalle-Pekka Hietala, Helena Jaakola Vuosi 2016
Ohjaajat	Timo Marttala, Leena Viinamäki
Toimeksiantaja	Kemin Sosialidemokraattinen Kunnallisjärjestö ry
Työn nimi	Parempi Kemi
Sivu- ja liitesivumäärä	81 + 44

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa tietoa kuntalaisten kokemasta hyvinvoinnista sekä niistä palveluista, jotka edistävät hyvinvointia. Opinnäytetyön tutkimuskysymyksenä oli se, kuinka Kemin kaupunkia voitaisiin kehittää kaupungin asukkaiden hyvinvointikäsitteet huomioon ottaen.

Määrittely hyvinvoinnista perustui Erik Allardtin Having-Loving-Being –teoriaan. Having-ulottuvuus kuvaa elintasoja ja fyysistä elinympäristöä, loving –ulottuvuus ihmisen kokemia yhteisyyssuhteita ja being- ulottuvuus itsensä toteuttamista. Lisäksi on hyödynnetty Allardtin teoriaa täydentävää Helnen, Hirvilammen ja Laadun teoriaa, joka nostaa edellä mainittujen ulottuvuuksien rinnalle Doing-ulottuvuden. Tällä ulottuvuudella mielletään ihmisen mielekäs toiminta.

Opinnäytetyön aineisto kerättiin kyselytutkimuksella, jossa mitattiin hyvinvointia sekä laadullisesti sekä määrällisesti. Kysely kohdistettiin Kemissä asuville ihmisille, ja sitä kerättiin sekä paperisesti että verkossa kuukauden ajan. Kyselytutkimus rajattiin koskemaan kunnassa tuotettuja palveluita sekä ihmisten kokemuksiin Kemistä asuinympäristönä.

Keskeisimpiä tutkimustuloksia olivat kunnan alueella järjestettävien palveluiden laatuun ja saatavuuteen liittyvät tekijät. Ihmiset ilmaisivat myös tarpeen ihmisten kohtaamiselle sekä mahdollisuudelle osallistua päätöksentekoon. Turvattomuus oli myös tutkimustuloksien kannalta merkittävä osa-alue. Merkittävintä Kemissä asuvien ihmisten hyvinvoinnin kannalta olivat ihmissuhteet, ympäristö sekä vapaa-aika.

Avainsanat: hyvinvointi, kunta, osallisuus, sosiaalipalvelut

Lapland University of Applied
Sciences
Bachelor of Social services

Author	Kalle-Pekka Hietala, Helena Jaakola Year 2016
Supervisors	Timo Marttala, Leena Viinamäki
Commissioned by	Kemin Sosialidemokraattinen Kunnallisjärjestö ry
Subject of thesis	Parempi Kemi
Number of pages	81 + 44

The purpose of this thesis was to provide information about the wellbeing of the residents in Kemi and about the services which support the wellbeing of them. The idea of the thesis was to find out how the city of Kemi can be developed while acknowledging the factors that support wellbeing.

The definition of wellbeing was based on Erik Allardt's theory. Wellbeing is based on three factors; Having, Loving and Being. Having consists of living standards and the environment. Loving includes all the relationships the individual has and the participation to different communities. Being can be seen as self-actualization. Allardt's theory has been extended with a fourth factor, Doing. Helne, Hirvilammi and Laatu describe Doing as meaningful activity that an individual does to pursue a good life.

The material was gathered by a survey which was aimed to the citizens of Kemi. The survey had qualitative and quantitative questions about wellbeing, and the survey lasted for a month. The survey data was collected simultaneously manually on paper and virtually on the internet. The research questions were focused on the different services that the municipality organizes in Kemi. It was also studied how people experience Kemi as an environment and how different aspects of the environment support the wellbeing of citizens.

The main results concerned the quality and availability of different services in the municipality of Kemi. The people expressed their need for social interaction and communication. Participation to decision making was seen important as well. The feeling of insecurity was a significant result as well, which requires further attention. The most important factors in people's wellbeing in Kemi were human relationships, environment and free time.

Key words: welfare, municipality, participation, social services

SISÄLLYS

1	ALKUSANAT	6
2	JOHDANTO	7
2.1	Opinnäytetyön aihe	7
2.2	Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite	8
2.3	Yhteiskunnan muutos kohti tietoyhteiskuntaa	10
2.4	Kunta ja hyvinvointi	13
2.5	Kemi tutkimuskohteena.....	15
3	OPINNÄYTETYÖN TOTEUTTAMINEN.....	19
3.1	Hyvinvoinnin tutkimus	19
3.2	Tutkimusmenetelmän valinta	21
3.3	Vastaajaprofiili	23
4	HYVINVOINNIN KÄSITTEELLINEN ESITTELY	28
4.1	Hyvinvoinnin määritelmä.....	28
4.2	Onnellisuus	28
4.3	Sosiaalinen pääoma	30
4.4	Having eli omistaminen osana hyvinvointia	31
4.5	Loving eli yhteisyysuhteet osana hyvinvointia	33
4.6	Being eli ihmisenä oleminen osana hyvinvointia	36
4.7	Doing eli tekeminen osana hyvinvointia	37
5	KUNTALAISKYSELYN TULOKSET	39
5.1	Hyvinvointi ja ympäristö	39
5.2	Turvattomuus Kemissä	44
5.3	Hyvinvoinnin ja onnellisuuden kokemukset.....	47
5.4	Kunnallinen päätöksenteko kuntalaisen näkökulmasta.....	54
5.5	Kunnalliset sosiaalipalvelut ja niiden laatu	59
5.6	Sähköiset palvelut.....	63
6	POHDINTA	66
6.1	Opinnäytetyöprosessi	66
6.2	Johtopäätökset ja ehdotukset	68
6.3	Omat oppimisprosessit	73

7 LÄHTEET	77
LIITTEET	82

1 ALKUSANAT

Kiitämme Kemlin Sosialidemokraattinen Kunnallisjärjestö ry:tä ennakkoluulottomasta yhteistyöstä sekä opinnäytetyön tehtävänannosta, mikä mahdollisti meille laaja-alaisen oppimiskokemuksen kuntakentästä sekä rakenteellisen sosiaalityön toteuttamisesta. Erityiset kiitoksemme menevät Jukka Vaaramaalle, Pekka Tiitiselle, Matti Päckilälle ja Hilikka Haloselle, sillä heidän ideoistaan opinnäytetyö sai alkunsa.

Toiseksemme haluamme kiittää Lapin Ammattikorkeakoulun Leena Viinamäkeä ja Timo Marttalaa arvokkaasta ja runsaasta ohjauksesta. Oppimiskokemuksitamme täydensi lukuisat aiheen tiimoilta käydyt kehittämiskeskustelut. Lisäksi kiitoksemme kuuluu muulle Lapin Ammattikorkeakoulun henkilökunnalle, jotka jakoivat mielipiteitään ja ajatuksiaan opinnäytetyön toteutuksen tiimoilta. Heidän tukensa opinnäytetyötämme kohtaan on ollut ensiarvoista. Opinnäytetyömme ollessaan ensimmäinen laatuaan yhteistyössään poliittisen toimeksiantajan kanssa saimme kokea ennennäkemättömiä haasteita, joista päästiin eteenpäin koko henkilökunnan varauksettoman tuen vuoksi.

Ennen kaikkea kiitos kuuluu Kemissä asuville sekä kaikille kyselyyn vastanneille. Ajatus Kemlin kaupungin kehittämiseksi nousi kaupunkilaisten toiveista ja tarpeista, joiden sanoittamista varten opinnäytetyömme tehtiin. Näin saimme tuotettua tietoa siitä, mihin tulevaisuudessa voidaan vaikuttaa ja mitä voidaan vielä parantaa. Ilman kaikkia kuntalaisten mielipiteitä olisi opinnäytetyöstä puuttunut syvällisyys sekä aito kaupunkilaisten kokemus Kemistä asuinkuntana.

2 JOHDANTO

2.1 Opinnäytetyön aihe

Sosiaalialan koulutuksen sosionomi (AMK) -tutkintoon liittyvän opinnäytetyön tarkoituksena on tuottaa tietoa Kemissä asuvien ihmisten hyvinvoinnista ja hyvinvointia tukevien palvelujen laadusta. Toimeksiantajan, Kemin Sosialidemokraattisen Kunnallisjärjestö ry:n toiveena oli kartoittaa Kemin kaupungin kehitystarpeita sekä kaupunkilaisten ehdottamia parannusehdotuksia. Lähtökohtana oli selvittää vapaa-aikaan, asumiseen, koulutukseen, hyvinvointipalveluihin ja Kemin kaupungin tulevaisuuteen kohdistuvia mahdollisuuksia ja haasteita. Halusimme mahdollistaa kaupunkilaisten näkökulmien huomioonottamisen, jotta päätöksenteon tueksi olisi tutkittua tietoa Kemissä asuvien mielipiteistä. Tämän pohjalta lähdimme toteuttamaan opinnäytetyötä, jossa kaupunkilaisten näkökulma yhdistyy teoreettiseen viitekehykseen hyvinvoinnista. Olemme keränneet aineiston opinnäytetyötä varten kyselyhaastattelulla, jossa kysyttiin kaupunkilaisten kokemuksia Kemin kaupungista asuinympäristönä, koetusta hyvinvoinnista sekä mahdollisuuksista osallistua kaupunkia koskevaan päätöksentekoon.

Kunnan rooli on keskeinen kuntalaisten hyvinvoinnin toteutumisen kannalta, sillä kunnalla on lakisääteisiä velvollisuuksia sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisen suhteen. Paikallisesti muotoutuviin palvelutarpeisiin pystytään vastaamaan, mikäli on olemassa paikkakuntakohtaista tietoa palveluiden suunnittelun ja toteuttamisen tueksi (Kananoja, Niiranen & Jokiranta 2008, 77). Erietyisesti terveys- ja hyvinvointierojen kaventaminen on ollut tavoitteena Lapissa jo pitkään, ja siihen on pyritty vaikuttamaan erilaisiin kohderyhmiin kohdistetuilla toimilla (Kauppinen & Kokkonen 2015, 26. Viitattu 28.4.2016). Tällaisia toimia ovat olleet esimerkiksi työttömille kohdistetut terveystarkastukset Kemissä. Opinnäytetyössä selvitetään, kuinka laadukkaiksi kunnan tarjoamat palvelut koetaan ja kokemuksia itse palveluiden käyttämisestä. Tutkimalla palveluita voidaan tarkastella sitä, kuinka hyvin alueelliset palvelut kaventavat hyvinvointieroja.

Alueelliseen vaikuttamistyöhön tarvitaan asiantuntijuuden lisäksi aluekohtaista tuntemusta. Päätöksenteossa osallisena olemisen edellytys on, että kaupunkilaisten näkemykset otetaan huomioon kunnallispoliittisessa toiminnassa. Opinnäytetyössä kantavana ideana oli tuoda päätöksentekoon osallistumisen mahdollisuus sellaisille väestöryhmille, jotka jäävät usein päätöksenteon ulkopuolelle eivätkä ole kunnallisessa vaikuttamistyössä tavallisesti mukana. Kaupunkilaisten arjesta nousevien tarpeiden pohjalta on mahdollista kehittää Kemiä sen asukkaiden hyvinvointia tukevaksi. Tulosten perusteella pystytään kohdentamaan parantamistoimia tarkennetusti eri palveluihin ja samanaikaisesti myös ottamaan käyttöön entistä laajemmin jo hyväksi todetut toimintamallit. Tarpeiden lisäksi on tutkittava valmiiksi hyviä käytäntöjä, jotta niitä ylläpidettäisiin tulevaisuudessakin. Osallistumista tukevia käytäntöjä on dokumentoitava systemaattisesti, jotta niitä saataisiin vakiinnutettua myös kunnallisessa toiminnassa (Matthies 2008, 79).

Opinnäytetyössä hyvinvoinnin määritelmä pohjautuu Erik Allardtin näkemykseen tarpeiden täyttymisestä. Psykkisen, fyysisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin osatekijöistä koostuu henkilön kokonaisvaltainen hyvinvointi. Opinnäytetyössä korostuu sosiaalisen hyvinvoinnin näkökulma, mutta sosiaalista hyvinvointia ei voida tarkastella irrallaan fyysisestä ja psyykkisestä hyvinvoinnista. Tämän vuoksi kaikkia hyvinvoinnin osa-alueita on tutkittava yhtäaikaisesti. Hyvinvoinnin määritelmän lisäksi opinnäytetyössä on tarkasteltu yhteiskunnallista tilannetta. Hyvinvointiin liittyy olennaisesti kokemus ympäristöstä, minkä vuoksi opinnäytetyössä on tarkasteltu myös turvallisuuden ja turvattomuuden kokemuksia.

2.2 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite

Opinnäytetyön tarkoitus oli tuottaa tietoa mahdollisimman laaja-alaista tietoa Kemin asukkaiden hyvinvoinnista. Kuvailevalla tutkimusotteella pyritään esittämään tarkkoja kuvauksia ilmiöistä ja dokumentoida niiden keskeisiä piirteitä Hirsjärven, Remeksen ja Sajavaaran (2000, 134) mukaan. Opinnäytetyöllä kuvailemme niitä tekijöitä, jotka tukevat ja ylläpitävät kaupunkilaisten hyvinvointia. Vastaavasti pystyimme etsimään myös hyvinvointia heikentäviä tekijöitä. Hyvinvoinnin kartoituksen avulla kykenimme tutkimaan kuntalaisten näkökulmia ja arvioita Kemistä asuinympäristönä. Hyvinvointia koskevan tiedontuotannon ta-

voitteena oli sen tuominen osaksi Kemin hyvinvointipoliittista päätöksentekoa. Käsittelimme opinnäytetyössä laajasti kunnassa toteutettavia palveluita, ja tavoitteena oli saada tietoa kohdennetusti sosiaalipalveluista. Sosiaalipalveluilla on merkitys yksilöiden kokeman hyvinvoinnin ja turvallisuuden kannalta, minkä vuoksi niiden laatua on tarkasteltava. Sosiaalialan kehittämisen kannalta tieto niiden laadusta on hyödyllistä palveluita parannettaessa.

Tutkimuskysymyksenä oli, kuinka Kemin kaupunkia voitaisiin kehittää kaupunkilaisten hyvinvointikäsitteet huomioiden. Tutkimuskysymyksessä rajasimme hyvinvoinnin määrittelyllä ne osa-alueet, joihin perehdyimme. Opinnäytetyön hallittavuuden vuoksi keskityimme kunnassa tuotettujen palveluihin, päätöksentekoon ja kaupungin ympäristöön, sillä kaikkia hyvinvointia tuottavia osa-alueita emme olisi pystyneet kuvaamaan opinnäytetyön mittasuhteissa. Rajaukseen vaikutti myös sosiaalialan koulutuksen sisältö, jonka vuoksi opinnäytetyössä keskityttiin yhteiskunnallisen tilanteen tarkasteluun. Kysymykseen vastaaminen edellytti kuntalaisten hyvinvoinnin tutkimista sekä sen analysointia, eli tutkimusasetelmana oli kerätä laadullista sekä määrällistä tietoa kuntalaisten hyvinvoinnista sekä pohtia kuntalaisten hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä. Kuntalaisten hyvinvointiin vaikuttavien tekijöiden joukosta on eroteltava niitä tekijöitä, mihin kunta pystyy toiminnallaan vaikuttamaan omilla resursseillaan. Kunta ei kykene ratkaisemaan jokaista hyvinvoinnin vajeeseen liittyvää ongelmaa, mutta se pystyy rakenteillaan mahdollistamaan hyvinvoinnin tasaisen jakautumisen ja laaja-alaisen toteutumisen. Hyvinvointia tuovien tekijöiden huomioiminen kuntaa koskevassa päätöksenteossa on edellytys hyvinvoinnin toteutumiselle myös tulevaisuudessa. (KvantiMOTV 2009. Tutkimusasetelma. Viitattu 22.5.2016)

Henkilökohtaiset oppimistavoitteet opinnäytetyötä tehtäessä oli hyvinvoinnin kokemuksen ymmärtäminen sekä kunnan tuottamien palvelukokonaisuuksien hahmottaminen. Hyvinvoinnin analysoiminen on keskeistä siitä huolimatta, että se on vaikeasti mitattavissa oleva ilmiö. Hyvinvoinnin mittaaminen ja sosiaalityön laadullinen arviointi tulevat olemaan tulevaisuudessa sosiaalialalla olennaisia työn kehittämisen kannalta, jonka vuoksi opinnäytetyössä pystyimme harjoittelemaan tiedonkeruuta sekä laadullisen aineiston analyysiä. Sosiaalialalla monialaisen ammatillisen yhteistyö korostuu jatkossa, ja opinnäytetyön tekeminen paljastikin tarpeen poikkitieteellisen yhteistyön vahvistamiselle. Hyvinvoinnin

tutkimisen jälkeen meidän oli mahdollista tutkia ratkaisuvaihtoehtoja, jotka kykenisivät vastaamaan yhtäaikaisesti laaja-alaisiin ongelmiin jotka ovat hyvinvoinnin puutteen taustalla.

2.3 Yhteiskunnan muutos kohti tietoyhteiskuntaa

Kananojan, Niirasen ja Jokirannan (2008) mukaan kansalaisten hyvinvoinnin edistäminen kuuluu osaksi sosiaalipolitiikkaa, mikä on sidoksissa yhteiskuntaan ja yhteiskunnallisiin muutoksiin. Mannermaan (2004) mukaan yhteiskunnallista kehitystä voidaan tarkastella tapahtuneen kehityksen ja edistyksen kannalta. Yhteiskunnalliset rakenteet kehittyvät yhä monimutkaisemmiksi, sillä kehitys on useilla tieteenaloilla huipussaan tällä hetkellä. Edistystä mitataan arvoihin katsomalla ja tutkimalla muun muassa sitä, mikä tekee ihmisen onnelliseksi. Onnellisuus liittyy olennaisesti hyvinvointiin, ja jatkuvasta kehityksestä huolimatta yhteiskunnat eivät edisty samaan tahtiin kehityksen kanssa. Kehityksen myötä tuotanto tehostuu, työnjako eriytyy sekä asiantuntijuus syvenee alakohtaisesti. Tehokkuudella pyritään tuottamaan sama tavara tai palvelu vähemmällä työvoimalla. Kehityksen seurauksena yksittäisiä toimia ulkoistetaan, jotta jäisi enemmän tilaa varsinaisen ydintoiminnan suorittamiselle. Menestyäkseen yhteiskunnassa on kyettävä verkostoimaan erityisosaamista ja palveluaan muihin toimijoihin. Yhteiskunnallinen kehitys tuottaa jatkuvasti laadullisia ominaisuuksia, jotka ilmenevät edellisten piirteiden rinnalle. Nykyisin yhteiskunta luokitellaan tietoyhteiskunnaksi, mikä näkyy erityisesti informaation lisääntymisessä. Virtuaaliset palvelut ovat yhä vaikuttavampi osa ihmisten työtä sekä vapaa-aikaa. (Mannermaa 2004, 52-53; Kananoja, Niiranen & Jokiranta 2008, 20-21.)

Mannermaan (2004) mukaan globalisoituvassa tietoyhteiskunnassa valtion tehtäviä jaetaan markkinoille, järjestöille ja paikallistasoille. Valtaa siirretään myös alueellisille, kansallisvaltiot ylittävälle tasolle, kuten Euroopan Unionille. Kansallisvaltio yksinään on kykenemätön vastaamaan globalisaation aiheuttamiin vaikutuksiin, mutta samanaikaisesti aluekohtaisiin asioihin ei voida soveltaa pelkästään valtakunnallista toimintamallia. Yleismaailmallisten sopimusten myötä laaditaan tavoitteita, mihin valtiot pyrkivät konkreettisella toiminnallaan. Esimerkiksi ilmastopöytäkirjaan sitoutuminen on esimerkki tällaisista tavoitteista. Valti-

on sisällä laaditaan paikallisalueisiin kohdistettuja toimintamalleja ja hankkeita, jotka ottavat huomioon myös alueen erityispiirteet. (Mannermaa 2004, 81-82.)

Eri ministeriöt ovat tehneet tulevaisuuskatsauksia. Niissä tunnistettiin poikkiallinnollisia toimenpiteitä vaativia teemoja, jotka liittyivät hyvinvointivaltion ylläpitämiseen ja parantamiseen. Osallisuuden ajateltiin parantavan hyvinvointia, ja osallisuuteen sisältyi kansalaisten kuuntelemista, turvallisuudentunteen luomista sekä luottamusta. Ministeriöiden mukaan palveluiden kehittäminen on talouskasvun edellytyksenä, mutta myös hyvinvointivaltion perusta. Palveluiden digitalisaatio täydentää fyysistä asiointia, sillä se lisää asiantuntijapalveluiden saataavuutta. Mikäli asiakkaat osallistetaan palveluiden suunnittelemiseen, lisää se myös heidän luottamuksen ja turvallisuuden tunnettaan. Teknologia mahdollistaa osallisuutta sekä tiedon avoimen välittämisen. Ympäristöön liittyen tulevaisuuskatsauksissa tarkasteltiin esteettömän arkiympäristön luomista sekä terveellisiä elintapoja mahdollistavia ympäristöjä. (Kauppinen, Rotko & Palokangas 2016, 97-99.)

Roivaisen ja Ranta-Tyrkön mukaan (2016) tietoyhteiskunnan globaali verkottuminen mahdollistaa valtioiden ja ihmisryhmien rajat ylittävän solidaarisuuden, mutta toisaalta vieraannuttavat ihmiset osallisuudesta ja aktiivisesta kansalaisuudesta. Tietotulvasta saattaa tulla poimineeksi valikoivasti itselleen sopivaa tietoa. Ihmiset etsivät kaltaistensa ihmistensä seuraa, mihin internet tarjoaa runsaasti mahdollisuuksia. Sen vuoksi ihmiset harvoin tulevat tutustuneeksi ihmisiin, jotka edustavat toisella tavalla ajattelevia ihmisiä. Globalisaatio tarjoaa uusia mahdollisuuksia yhteydenpidolle, mutta samanaikaisesti se muuttaa perinteisiä yhteisöjä. Esimerkiksi paikallisyhteisöjen hoivavelvoitteet aiheuttavat yksilö- ja yhteisötason ongelmia, sillä lähiyhteisö ei huolehdi välttämättä yksilöstä enää samalla tavalla kuin ennen. Paikallisyhteisöllä on kuitenkin keskeinen merkitys ihmisten kiinnittyessä yhteiskunnan virallisiin ja epävirallisiin verkostoihin, sillä niiden tavoilla ja käytännöillä ylläpidetään arkielämän ennakoitavuutta. Ojasen (2009) mukaan yhteisöllisen kulttuurin murtuessa yksilöllisen minuuden tiedostaminen vahvistuu ja minuutta vertaillaan jatkuvasti. Tämä asettaa minuuden haavoittuvaiseen asemaan, koska ihminen joutuu selviämään muutamien ihmisten tuella tai jopa yksin. (Ojanen 2009, 23-24; Roivainen & Ranta-Tyrkkö 2016, 14-15.)

Kansallisesti tarkasteltuna yhteiskunnallisen tilanteen voidaan katsoa olevan murroksessa. Vuonna 2009 Kelan julkaisemassa raportissa ulkomaiset asiantuntijat totesivat, että suomalaiseseen yhteiskuntaan liittyy voimakas jakaantuminen sisä- ja ulkopuolisiin (insider vs. outsider). Suomalaiset, jotka eivät ole mukana työmarkkinoilla, ovat vaarassa syrjäytyä terveydellisesti kuin taloudellisesti. Erityisen suurta eriarvoisuuden kasvu on ollut viimeisen kahden vuosikymmenen aikana ja muihin Pohjoismaihin verrattuna esimerkiksi tuloerojen kasvu on ollut voimakkaampaa ja sosiaalipolitiikan kehittämisessä rahoituksen kestävyys on suuremmissa huomioissa sosiaalisen kestävyuden sijaan. (Hiilamo ym. 2009, 7.). Tämä oli havaittavissa Jyrki Kataisen hallitusohjelmassa, jossa taloudellinen kestävyys sai 18 mainintaa ja sosiaalinen kestävyys mainittiin kerran (Helne, Hirvilampi & Laatu 2012, 84.). Asiantuntijoiden lausuntoa voidaan katsoa puoltavan myös valtioneuvoston vuonna 2016 julkaisema raportti kansalaisten turvallisuuden tunteesta, jossa kyselyyn vastanneet ihmiset olivat huolissaan ihmisten ja asuinalueiden eriarvoistumisesta. Tätä tutkijat pitävät huolestuttavana kehityssuuntana, sillä ihmisten keskinäisen solidaarisuus, välittäminen ja toisista huolehtiminen vähenee. (Kekki & Mankkinen 2016, 67.)

Soininvaaran (2010) mukaan eriarvoisuus lisääntyy silloin, kun työn laatu nousee ahkeruuden edelle. Työntekoon kohdistuu vaatimuksia osaamisen, terveyden ja laatutekijöiden osalta. Työn määrä on vähentynyt niin, ettei vaadittavalle palkkatasolle riitä enää töitä. Globalisaation myötä myös kehittyvien valtioiden työvoima on mobilisoitunut. Tämän vuoksi työn hinnasta on vaikea kilpailla, sillä ulkoistamalla tuotantoa löytyy aiempaa halvempia tuotantomuotoja. Tuottavuusvaatimuksien takia alentuneen työkyvyn omaavan henkilön työllistämiseen sosiaalisista syistä ollaan haluttomia. Kuntia kuitenkin kannustetaan työllistämään henkilöitä tuottamattomiin tehtäviin maksamalla puolet työmarkkinatuen sekä toimeentulotuen menoista. Etuisuuksien käyttö onkin lisääntynyt työttömyyden takia, mikä nostaa hyvinvointivaltion ylläpitämisen kustannuksia. Etuisuuksien käytön syiden katsotaan yleistyneen niin, että kynnyks käyttämiselle on alentunut. Universaalien etuuksien tilalle joudutaan suunnittelemaan tarvehankintaisia etuuksia, mikäli etuudet ovat ylikäytettyjä. Osaa etuuksista, kuten toimeentulotukea, alikäytetään, mikä on kunnallisen talouden kannalta edullista

mutta sosiaalisen oikeudenmukaisuuden kannalta haitallista. (Soininvaara 2010, 18, 24, 33-34, 104)

2.4 Kunta ja hyvinvointi

On ajankohtaista pohtia kuntien hyvinvointipoliittista vastuuta, sillä julkisen sektorin roolia uudistetaan tälläkin hetkellä. Keskeisin muutosvaatimus tällä hetkellä koskee julkisen ja yksityisen sektorin vastuun rajoja. Palveluita järjestettäessä ja karsittaessa joudutaan niitä asettamaan tärkeysjärjestykseen sen lisäksi, että yksilön vastuuta hyvinvoinnistaan korostetaan aiempaa enemmän. Kunnallisessa hallinnossa on havaittavissa palvelulähtöisen julkishallinnon piirteitä, sillä kuntien strategioissa korostetaan kansalaisten intressejä sekä palvelulähtöisyyttä. Käytännössä palvelulähtöinen julkishallinto näkyy asukkaiden yhteisöllisyyden ja yhteenkuuluvuuden tukemisenä esimerkiksi sähköisiä vaikutuskanavia luomalla. Muut johtamismallit kuin palvelulähtöinen julkishallinto suosivat usein taloudellista tehokkuutta, mikä ei aina ole yhteensopivaa hyvinvointipoliittisen ajattelun kanssa. Tämän vuoksi kunnissa on perusteltua keskittyä toteuttamaan julkiselle sektorille ominaisia arvoja. Näitä arvoja ovat oikeudenmukaisuus, tasapuolisuus ja avoimuus. (Kananoja, Niiranen & Jokiranta 2008, 17-19.)

Kuntaan vaikuttaa sen suoranaisten päätösvallan ulkopuoliset tapahtumat. Esimerkiksi kansainvälinen talous vaikuttaa yrityksiin, jotka taasen reagoivat markkinatilanteeseen. Myös monet valtakunnalliset uudistukset, kuten esimerkiksi palvelurakenteen muutos, muuttavat kunnan edellytyksiä järjestää hyvinvointia. Kunnallinen lainsäädäntö kuitenkin velvoittaa järjestämään kuntalaisten hyvinvointia edistäviä palveluita, kuten sosiaalipalveluita ja toimintoja sen lisäksi, että ylläpitää alueen kestävästä kehityksestä. Toimivat palvelut luovat turvallisuutta, edistävät toimintaedellytyksiä ja vahvistavat mahdollisuuksia itsensä toteuttamiselle. Palvelut eheyttävät yhteisöjä sekä tukevat niiden toimintaa. Sosiaali- ja terveysministeriön mukaan kunnalliset sosiaalipalvelut jaetaan yleisiin sosiaalipalveluihin ja erityispalveluihin, ja ne on eritelty alla olevaan taulukkoon 1. Yleiset sosiaalipalvelut ovat yhteisiä usein koko väestölle tai kohdennetulle ikäryhmälle. Niihin kuuluvat kasvatus-, huolenpito ja hoivatoimet. Erityispalveluita hyödynnetään silloin, kun yksilön elämään liittyy sosiaalisia riskejä, elämäntilanteeseen liittyviä ongelmia tai muita toimintarajoituksia. Erityispalveluihin liittyy myös ris-

kien toteutumisen ehkäiseminen. (Kananaja, Niiranen & Jokiranta 2008, 25-26, 156; Kuntalaki 410/2015 1:1 1§; Sosiaali- ja terveysministeriö. Viitattu 7.5.2016)

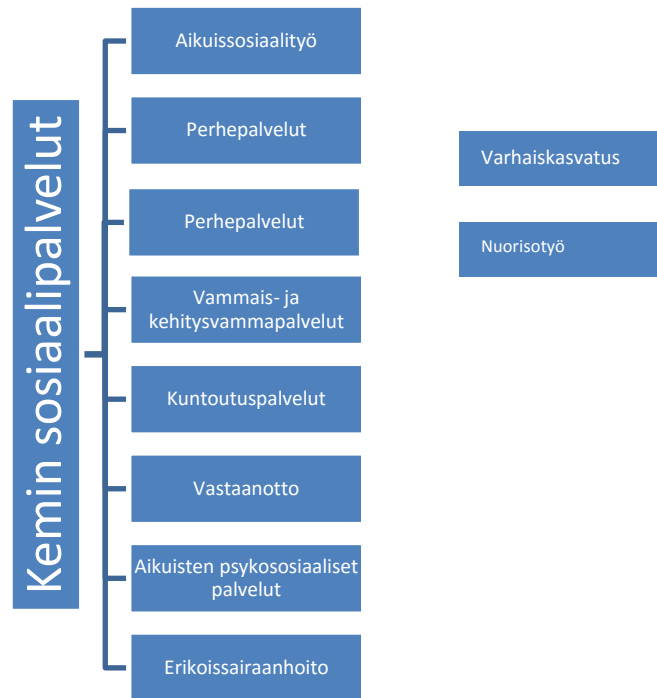
Taulukko 1. Yleiset sosiaalipalvelut ja erityislainsäädäntöön perustuvat erityispalvelut Sosiaali- ja terveysministeriön mukaan.

Yleiset sosiaalipalvelut	Erityispalvelut
<ul style="list-style-type: none"> • Sosiaalityö ja sosiaaliohjaus • Sosiaalinen kuntoutus • Perhetyö • Kotipalvelu ja kotihoito • Omaishoidon tuki • Asumispalvelut • Laitoshoido • Liikkumista tukevat palvelut • Päihde- ja mielenterveystyö • Kasvatus- ja perheneuvonta • Lapsen ja vanhemman välisten tapaamisten valvonta 	<ul style="list-style-type: none"> • Vammaispalvelut • Kehitysvammaisten erityishuolto • Toimeentulotuki • Lastensuojelu • Kuntouttava työtoiminta • Lapsen huoltoon ja tapaamisoikeuteen liittyvä sovittelu • Perhehoito • Omaishoidon tuki • Kotouttaminen

Moniammatillinen ja laaja-alainen yhteistyö on edellytyksenä kunnalliselle sosiaalipolitiikalle, jolla pyritään tukemaan kuntalaisten turvallisuudentunnetta sekä hyvinvointia. Yhteistyötä on tehtävä yhtä lailla päätöksenteossa, ohjauksessa kuin myös suunniteltaessa toiminnallisia kokonaisuuksia. Kunnalliseen sosiaalipolitiikkaan liittyy paikallisten ilmiöiden, ongelmien sekä mahdollisuuksien analyysiä ja niistä nousevan tiedon soveltamista. Sovellettua tietoa on hyödynnettävä nopeasti ja joustavasti kunnissa tehtävän työn suunnittelussa, johtamisessa ja kehittämisessä. Kunta pystyy toiminnallaan vaikuttamaan kuntalaisten yhteisyssuhteiden edellytyksiin parantamalla luottamusta kunnan virallista organisaatiota kohtaan, parantamalla tiedonvälitystä sekä ylläpitämällä yhteyttä kunnansisäisiin verkostoihin. Kunnallisissa hyvinvointistrategioissa onkin syytä huomioida paikallisyhteisöjen ja luottamuksen arvo yhteisyssuhteille. (Kananaja, Niiranen & Jokiranta 2008, 80, 84, 98-99).

2.5 Kemi tutkimuskohteena

Pinta-alaltaan Kemi on 95 neliökilometrin kokoinen kunta, joka sijaitsee Lapin maakunnassa Kemijoen suistossa. Tilastokeskuksen mukaan palveluala työllistää eniten ihmisiä Kemissä, seuraavaksi eniten alueella on jalostuksen työpaikkoja. Alkutuotantoa Kemissä on vain vähän. Työssäkäyvistä väestöstä suurin osa myös asuu Kemin alueella. Työttömyysaste on 16,9 %, mikä on korkeampi kuin Suomen yleinen työttömyysaste. Koulutusasteeltaan Kemi vastaa valtakunnan keskiarvoja. Kemi kärsii muuttotappiosta eikä väestön määrä kasva tällä hetkellä. Ulkomaiden kansalaisia on väestöstä noin saman verran kuin muuallakin Suomessa. (Tilastokeskus 2013. Viitattu 2.5.2016.) Kemissä melkein joka viides henkilö on yli 65-vuotias, mikä näkyy myös sosiaali- ja terveystoimien kustannuksien kasvussa. Kemissä toimiin käytetty rahamäärä on suurempi kuin toisissa kunnissa keskimäärin. Eniten sosiaalitoimen palveluista rahaa (Kuntaliitto 2014. Viitattu 2.5.2016). Seuraavasta kuviosta 1 ilmenevät Kemin sosiaalipalvelupalvelut vastualueen mukaan. Kemin kaupungin organisaatiossa nuorisotyö on osana kulttuurilautakuntaa, mutta opinnäytetyössä sitä tarkastellaan osana sosiaalipalveluita. Sama koskee myös varhaiskasvatuksen palveluita, jotka ovat osa koulutuslautakuntaa (Kemin kaupungin toimintakertomus ja tilinpäätös 2013, 8. Viitattu 20.5.2016).

Kuvio 1. Kemin kaupungin sosiaalipalvelut.

Kemin kaupunkistrategia 2025:ssä oli analysoitu Kemin kaupungin tilannetta ja tulevaisuusnäköymiä eri näkökulmista. Kemissä on pyritty kasvattamaan eri ikäryhmien hyvinvointia sekä vähentämään sairastavuutta erilaisin toimenpitein. Moniammatillisen ja poikkihallinnollisen yhteistyön lisäksi on panostettu varhaisen puuttumisen toimintamalleihin. Erityisesti lapsi- ja perhetyöhön keskittymällä pyritään parantamaan lapsien ja nuorten hyvinvointia. Perheiden ollessa pienituloisia alhaisen koulutuksen ja työttömyyden vuoksi on toimeentulotuen tarve suuri Kemissä. Taloudellisen toimeentulon vaikeus ei kuitenkaan koske pelkästään lapsiperheitä. (Kemin kaupunkistrategia 2025, 9. Viitattu 14.4.2016.)

Sairastavuuteen pyritään vaikuttamaan omaehtoisen terveyden ja hyvinvoinnin edistämällä. Ennaltaehkäiseviä ja terveyttä edistäviä matalan kynnyksen palveluita kehitetään asukkaiden tarpeiden mukaisesti. Terveystuon ja sosiaalityön palveluita järjestetään myös uudelleen, jotta niistä saataisiin mahdollisimman kattavia ja helposti saatavilla olevia. Esimerkiksi sosiaalityön palveluita on yhdistetty samaan toimipisteeseen. Terveystuon edistäminen on yhteiskunnallinen tehtävä, ja sen toteutuu yhteiskunnan, yksilön ja yhteisön välillä (ks. Tirro-

niemi 2013, 27. Viitattu 22.5.2016). Tirroniemen mukaan yhteisöt nähdään terveyttä vahvistavina tekijöinä. Yhteisöinä voidaan nähdä esimerkiksi perheet tai työyhteisöt. Kemin kaupunkistrategian mukaan hyvinvoinnin voi todeta parantuneen seuraavien tavoitteiden toteutuessa: (Kemin kaupunkistrategia 2025, 6, 12. Viitattu 14.4.2016)

- *Laskeva sairastavuusindeksi*
- *Rakennetyöttömyyden suhteellinen väheneminen*
- *Lasten, nuorten ja lapsiperheiden osallisuuden ja hyvinvoinnin lisääminen*
- *Vertaistukiryhmien lisääminen*
- *Vanhemmuuden tukeminen*

Kemin hyvinvointikertomuksessa vuosilta 2013-2016 oli maininta myös kemiäisten korkeasta sairastavuudesta. Hyvinvointikertomuksessa nostettiin esille erityisesti lasten ja nuorten yksinäisyys sekä lapsiperheiden kokema hyvinvointivaje. Lapsien ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi on ehdotettu seuraavia toimenpiteitä: (Kemin hyvinvointikertomus 2013 – 2016. Viitattu 7.5.2016)

- *Moniammatillinen poikkihallinnollinen yhteistyö*
- *Toimiva lapsi- ja perhetyö*
- *Varhaisessa vaiheessa tuen tarpeen tunnistaminen ja tuen järjestäminen*
- *Käytössä toimintamallit, jotka mahdollistavat varhaisen tunnistamisen ja tuen*
- *Perhekeskustoiminnan suunnittelu ja käynnistäminen (varhaiskasvatus, opetustoimi, sosiaali- ja terveystoimi)*

Suikkasen, Viinamäen ja Selkälän (2014) mukaan Kemi-Tornion seutukunnan kunnissa on paljon haasteita hyvinvoinnin toteutumisen kannalta. Huonosuaisuuden katsotaan olevan rakenteellinen ongelma, ja tähän huonosuaisuuteen liittyy köyhyys sekä korkea sairastavuus. Koulutuserot ovat suuria, ja nuoret jäävät koulutuksen ulkopuolelle suhteellisesti eniten Kemi-Tornion seutukunnassa. Nuorisotyöttömyys ja aikuisten työttömyys ovat myös korkeita Kemissä. Vaikka vammaisten määrä ei poikkea kunnissa suuresti on silti vam-

maispalvelulain mukaiset menot pienempiä kuin muissa kunnissa. Sen perusteella voi ajatella vammaisten palveluihin kohdistuvan säästöjä. Väestön huoltosuhde heikkenee ennusteiden mukaan rajusti, sillä väestö vanhenee. (Suikkanen, Viinamäki & Selkälä 2014, 132-134. Viitattu 22.5.2016)

3 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTTAMINEN

3.1 Hyvinvoinnin tutkimus

Teoreettisesti on merkitystä sillä, mikä ajatellaan tärkeäksi hyvinvoinnin kannalta. Samalla on tarkasteltava sitä, mitkä ovat hyvät ja huonot olosuhteet hyvinvoinnin toteutumiseksi. Hyvän ja huonon kriteereitä pohdittaessa on mietittävä sitä, riittääkö pelkkä subjektiivinen käsitys asian määrittämiseen vai tarvitseeko olosuhteiden määrittämiseen objektiivista luokittelua. Sitran (2010) selvityksen mukaan objektiiviset hyvinvointitekijät mahdollistavat subjektiivisen hyvinvoinnin kokemuksen. Sen vuoksi on määriteltävä, missä määrin hyvinvointi perustuu aineelliseen hyvinvointiin ja aineettomaan elämänlaatuun. Hyvinvoinnista tarvitaan kokonaisvaltaista tietoa, eikä pelkästään taloutta arvioimalla voida tehdä kattavia päätelmiä kansalaisten hyvinvoinnista. Valtioneuvoston kanslian (2011) raportin mukaan yhteiskunnan kehitystä on arvioitu kauan bruttokansantuotteen avulla, vaikka lukuna se kuvaa yksipuolisesti kansantaloutta ja jättää ulkopuolelleen hyvinvointia tuovia tekijöitä. Päätöksenteko perustuu usein bruttokansantuotteen kaltaisiin rahamääräisiin mittareihin, sillä ne ovat helposti hyödynnettävissä politiikan tavoitteisiin nähden. Tilastoita kansalaisten hyvinvoinnista on verrattain vähän johtuen vakiintuneen ja jatkuvan tilastoinnin puuttuessa. (Hoffrén, Lemmetyinen & Pitkä 2010, 97,99. Viitattu 3.5.2016. Valtioneuvoston kanslia 2011, 7, 13. Viitattu 3.5.2016)

Rahamääräisiä hyvinvointimittareita hyödynnettäessä sen vaikutukset kantautuvat myös hyvinvointipolitiikkaan. Mikäli hyvinvointiarvio pohjautuu ainoastaan talouden kasvuun eikä esimerkiksi yhteiskunnan sisäisen eriarvoisuuden lisääntymiseen jää yhteiskunnan ryhmien hyvinvointivajeet huomioimatta. Allardt (1976) viittaa Barryn (1965) poliittisten periaatteiden perusjakoon, missä ne jaetaan ihannevaltaisiin ja toivomusvaltaisiin periaatteisiin. Ihannevaltaisessa periaatteessa ihmisten toivomuksien täyttäminen ei ole olennaista, vaan on pikemminkin keskityttävä määrättyjen ihanteiden toteuttamiseen. Tätä edustaa esimerkiksi pelkän talouskasvun ihanteen toteuttaminen. Toivomusvaltaisten periaatteiden mukaan hyvinvointiohjelmia voidaan arvioida sen mukaan, missä määrin ne vaikuttavat ihmisten toivomuksien täyttymiseen. Toivomusvaltaisiin

periaatteisiin liittyy ongelmana toivomuksien määrittäminen, sillä huonoissa olosuhteissa elävän ihmisen on vaikeaa kuvitella olosuhteiden parantumista. Toivomukset ovat ympäristöstä riippuvaisia ja yhteiskunnalliseen tilanteeseen sidonnaisia. Kaupunkisuunnittelua on mahdotonta perustaa pelkän yksittäisten ihmisten toivomusten täyttämisen varaan, mutta siitä huolimatta yhteiskunnallisten tavoitteiden muotoilemisessa on tarpeen ottaa huomioon myös yksilöiden toivomuksia. Toivomukset ovat aina sidoksissa tähän hetkeen, mutta niiden pohjalta pystytään myös laatimaan suunnitelmia tulevaisuudelle. (Allardt 1976, 18-20.)

Hyvinvointia tutkittaessa peruskysymyksenä on Saaren (2011) mukaan se, missä määrin voidaan vertailla kahden tai useamman henkilön hyvinvoinnin määrää. Yhteiskuntapoliittisesti ajateltuna on välttämätöntä saada vertailuja ihmisten välisistä hyvinvointieroista, sillä se paljastaa yhteiskunnallisten rakenteiden vaikutuksia ihmisten kokemaan hyvinvointiin. Hyvinvointia tutkitaan subjektiivisuuden eli omakohtaisen arvion kautta. Subjektiivisen tutkimuksen lisäksi siihen useimmiten yhdistetään tutkimustietoa objektiivisesti mitattavista resursseista. Opinnäytetyössä on kerätty tietoa sekä koetusta hyvinvoinnista sekä objektiivisesti mitattavista resursseista, sillä kattava hyvinvointitutkimus vaatii eri hyvinvointinäkökulmien soveltamista. Esimerkiksi opinnäytetyössä kysyttiin objektiivista hyvinvointia työllisyystilannetta kartoittamalla sekä subjektiivista hyvinvointia kysymällä onnellisuudesta. Allardtin (1998) mukaan hyvinvointitutkimuksessa tarvitaan sekä objektiivisten ja subjektiivisten indikaattorien samanaikaista hyödyntämistä, sillä pelkkä objektiivisten indikaattorien käyttö ei anna todenmukaista kuvaa ihmisten tarpeista. Pelkän objektiivisen hyvinvoinnin tutkiminen voi johtaa kaventuneeseen hyvinvoinnin määritelmään. Toisaalta ihmisten subjektiivisten kokemusten mittaaminen vaatii vastaajalta kykyä artikuloida toiveitaan ja ilmaista omia ajatuksiaan, minkä vuoksi ei ole perusteltua hyödyntää ainoastaan subjektiivisten kokemusten mukaan saatua tietoa. Tämä vuoksi opinnäytetyökyselyssä oli myös määrällisesti hyvinvointia mittaavia kysymyksiä esimerkiksi vapaa-ajasta ja ryhmään kuulumisesta. (Allardt 1998. 41; Saari 2011, 34-36;)

Kattavaa hyvinvointitutkimusta ei voida saada tarkastelemalla pelkästään erilaisia osatekijöitä, joista hyvinvointi koostuu. Resurssien hyödyntämisen ja tarpei-

den tyydyttämisen lisäksi on tutkittava ihmisten kokonaisvaltaisia suhtautumistapoja elämään sekä elinolosuhteisiin. Nämä suhtautumistavat koostuvat monien syiden tuloksena, sekä niihin vaikuttaa elämäntila elämän eri aikoina. Olennaista näiden suhtautumistapojen kehittymiselle on kuitenkin elämäntila nuoruudesta siirryttäessä aikuisuuteen, sillä se muotoilee yksilön yhteiskunnallisen suhtautumisen. (Allardt 1998, 47.) Tämän vuoksi on perusteltua panostaa lapsi- ja nuorisotyöhön sekä heidän kokemuksiin vaikuttamismahdollisuuksista (Satka & Moilanen 2004, 143). Vertailtaessa Euroopan maiden kesken hyvinvoinnin osa-alueiden laatua Suomi sijoittui perheiden hyvinvoinnin suhteen verrattain huonolle sijalle (Böhnke & Kohler 2010, 636, 638). Perherakenteiden kautta rakentuvat yhteisyyssuhteet kuitenkin vähentäisivät sosiaalisia ongelmia esimerkiksi lievittämällä mielenterveyden ongelmia ja yksinäisyyttä, kuten Helne, Hirvilampi ja Laatu kirjoittavat (2012, 96-97.) Allardtin (1998) mukaan hyvinvoinnin ohella on tutkittava myös elämänpolitiikkaa. Elintason, yhteisyyden ja ihmisenä olemisen tukemisen lisäksi on ymmärrettävä, että ihmiset haluavat hyvän kohtelun lisäksi tunnustusta ja hyvää kohtelua heille relevanteille yhteisöille. Allardt määrittää elämänpolitiikan syntyvän siitä, kun yhdistetään hyvinvoinnin vaatimukset ja elämäntavan muodostamisen sekä ylläpitämisen ehdot. (Allardt 1998, 52.)

3.2 Tutkimusmenetelmän valinta

Yhteiskuntatieteissä, erityisesti sosiologiassa, tutkitaan yhteiskuntien rakennetta ja toimintaa sen eri yhteisöissä. Bauman (1999) sanoo yhdeksi tutkimuskohdeksi inhimillisten kenttien laajuuden. Tällä kentällä käsitetään ne tehdyt asiat, tavatut ihmiset sekä asetetut tavoitteet, joihin ihmisten ajatellaan pyrkivän. Useimmiten huomio kohdistuu omakohtaiseen elämään siitä huolimatta, että ympäröivien elämänolosuhteiden kirjo on laaja. Yksipuolisten käsitysten rinnalle tarvitaan useiden yhtäaikaisten kokemusten kirjoa, joita voidaan myös verrata keskenään. Näin voidaan hahmottaa laajemmin yhteiskunnallisten prosessien sidoksia. (Bauman 1999, 20-21.) Tämän vuoksi ihmisten arkikokemusten tutkiminen kyselylomakkeen muodossa voi kertoa enemmän kunnan roolista hyvinvointia tukevien palveluiden järjestäjänä.

Systemaattisella tiedonkeruulla voidaan ratkaista ennalta asetettu ongelma. Sosiaali- ja yhteiskuntatieteissä on tavallista käyttää empiirisiä tiedonhankinnan tapoja (Hakala 2008, 148). Opinnäytetyön aineistoa kerättiin määrällisellä kyselytutkimuksella, sillä Kemissä oli tehty vastaavaa hyvinvointitutkimusta jo aiemmin Tomperin (2012) toimesta. Tutkimustehtävänä oli selvittää Kemin kuntalaisten arvioita Kemistä asuinkuntana. Tarkoituksena oli saada tietoa siitä, mitkä tekijät tuottavat kaupungin asukkaille hyvinvointia ja millä tavalla kaupungin palvelut tukevat hyvinvoinnin saatavuutta. Kyselylomakkeen kysymykset muotoiltiin kyselyiden pohjalta sekä sitä varten laadittiin uusia kysymyksiä (Hakala 2008, 167). Uusia kysymyksiä varten sovellettiin hyvinvointiteoriaa mitattavaan muotoon. Kyselyssä yhdisteltiin määrällisiä ja laadullisia kysymyksiä, sillä niiden ajateltiin täydentävän toisiaan ja tarjoavan hyödyllisiä mielipiteitä ja monipuolisia näkemyksiä kyselyyn vastanneiden osalta. Avokysymykset myös mahdollistivat aineiston saturaation seuraamisen (Hakala 2008, 157). Vastauksia kerätessä pystyttiin havainnoimaan, toiko vastaus uutta tietoa kyselyn kannalta.

Hakalan mukaan aineistoa analysoidessa on erotettava olennaiset ja epäolennaiset viestit kyselytutkimuksista. Kyselyn tavoitteena on ilmiöön liittyvien ennakkokäsityksien muuttaminen ja ymmärtää siihen liittyvää asiakokonaisuutta paremmin. Aineiston luokittelemisen lisäksi on tulkittava saatua aineistoa. Aineiston tarjoamaa tietoa on verrattava tutkimuskysymyksiin, ja sen lisäksi kerrottava mitä muuta merkityksellistä aineistosta nousee esille. Aineiston analyysi ohjaa aineistonkeruuta, mutta se voi muuttaa tehtävänasettelua tai kyselyn kohderyhmää. Laadullista materiaalia kerätessä ei ole olennaista saada mahdollisimman laajaa aineistoa, vaan pyrkiä analysoimaan sitä tarkoituksenmukaisesti. Analyysin tuloksia eritellään yksityiskohtaisesti myöhemmässä luvussa. (Hakala 2008, 169, 178-179, 181.)

Kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus pyrkii kuvaamaan ilmiötä objektiivisesti ja totuudenmukaisesti. Objektiivinen suhtautuminen ajallisesti ja paikallisesti rajattuun ilmiöön on siis tarkoituksenmukaista tutkimuskysymyksen ratkaisemisen kannalta. Kemissä tarvittiin koottua tietoa siitä, minkälaisena kunnan asukkaat kokivat hyvinvointinsa. Kvalitatiivisessa eli laadullisessa tutkimuksessa opiskelija ei ole ulkopuolisena tarkkailijana tilanteessa, vaan subjektiivinen tunnekokemus vaikuttaa kyselytilanteessa. Vaikka kyselyn aihe kosketti opinnäyte-

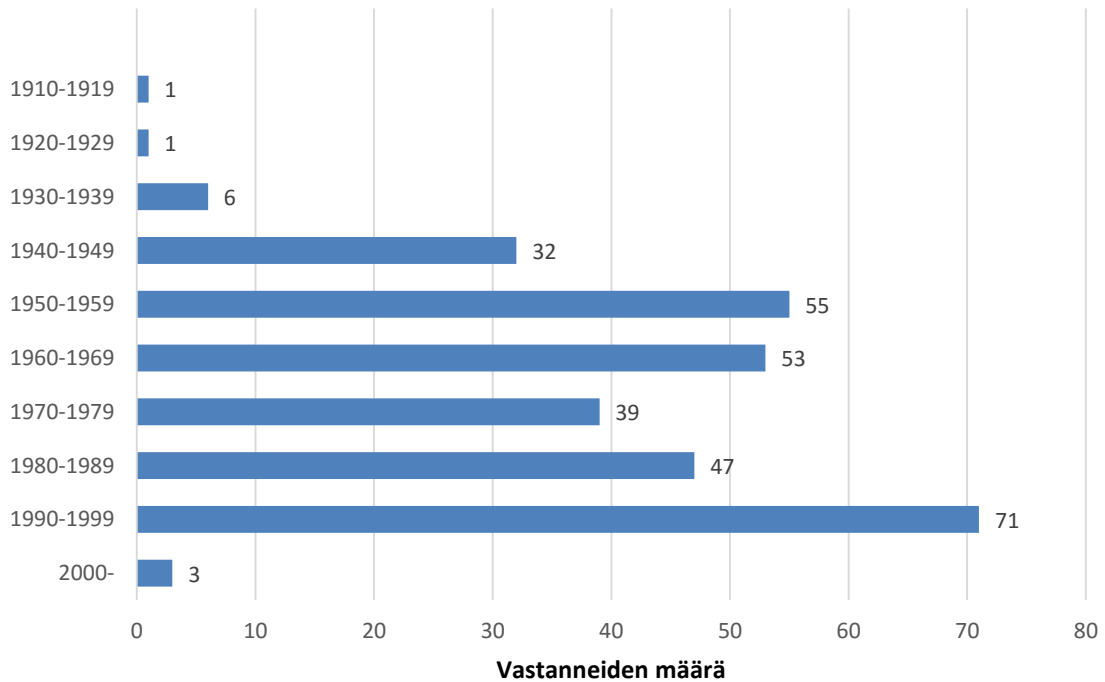
työn tekijöitä myös henkilökohtaisesti, pyrittiin vastaajien suhteen toimimaan neutraalisti, eikä heitä tietoisesti johdateltu vastaamaan kysymyksiin. Osa kyselyistä toteutettiin sanellen, jolloin opinnäytetyökyselyn tekijät kirjasivat vastaajan vastaukset ylös. Käydyt keskustelut vastaajien kanssa paljastivat myös heidän kokemuksiaan Kemistä, ja niitä pyydettiin kirjattavaksi vastauksiin. Kvalitatiivinen aineisto antaa tietoa siitä, mihin seuraavaksi voidaan kiinnittää huomiota tutkimusta ja kehittämistyötä tehdessä mahdollistaen mahdollisimman usean toimijan osallistumisen vaikuttamiseen. (Hakala 2008, 170-171.)

Hakalan (2008) mukaan laadullista aineistoa analysoidessa ei tarvita määränemmistöä vastausten suhteen, vaan aineisto tarjoaa monipuolista tietoa kyseisen hetken tilanteesta ja kyselyyn osallistuneista. Poiketen määrällisestä tutkimuksesta jo yksittäisillä vastauksilla voi olla enemmän painoarvoa kuin enemmistöaineistoilla. Luotettavuutta arvioidessa on tarkasteltava, kuinka hyvin aineisto kuvaa kaupunkilaisten koettua hyvinvointia ilmiönä. Samalla on pohdittava kuinka yleistettävissä saadut tulokset ovat. Vertaamalla aineistoa jo toteutettuihin tutkimuksiin ja hyvinvointikertomuksiin saadaan tietoa vertailukelpoisuudesta. Mannermaan (2004) mukaan yksittäiset vastaukset ja löydetyt ilmiöt voivat kuitenkin kertoa heikoista signaaleista. Heikolla signaalilla tarkoitetaan ilmiötä, jolla ei ole selvästi tunnistettavaa menneisyyttä ja se ei ole vahvasti läsnä yhteiskunnassa. Heikoista signaaleista voi kuitenkin muodostua trendejä, sillä signaalit vahvistavat usein itse itseään. Heikkoja signaaleita havainnoimalla voidaan varautua paremmin muutoksiin ja toimimaan niiden mukaisesti. Heikkoja signaaleita on vaikeaa tutkia, sillä niistä ei pysty kerryttämään kokemuseräistä tietoa niiden ainutkertaisuuden vuoksi. Sen vuoksi on analysoitava myös aineistosta nousevia ilmiöitä, jotta mahdolliset heikot signaalit voitaisiin tunnistaa. (Mannermaa 2004, 113-114, 117; Hakala 2008, 172-173.)

3.3 Vastaajaprofiili

Opinnäytetyökyselyyn vastasi yhteensä 312 kemiläistä. Koottu raportti saaduista vastauksista löytyy liitteistä. Jokaisen kysymyksen ollessa pakollinen vastausprosentti on sama kaikissa kysymyksissä. Osaa vastauksista ei kuitenkaan kyetty hyödyntämään niiden virheellisen täyttämisen vuoksi. Asukasluvun olles-

sa 21 929 (Tilastollinen vuosikirja 2014) vastausprosentti oli 1,4 % kemiläisestä väestöstä. Ikäjakauman syntymävuosimediaaniksi saatiin 1971. Tilastojen mukaan 60-70 vuotiaita on väestössä eniten Kemissä (Sotkanet 2015, viitattu 26.4.2016). Kuvio 2 näkyy kyselyyn vastanneiden kuntalaisten ikäjakauma. Kyselyyn vastasi eniten 1990-luvulla syntyneitä henkilöitä, toiseksi eniten 1950-luvulla syntyneitä.

Kuvio 2. Vastanneiden kuntalaisten ikäjakauma.

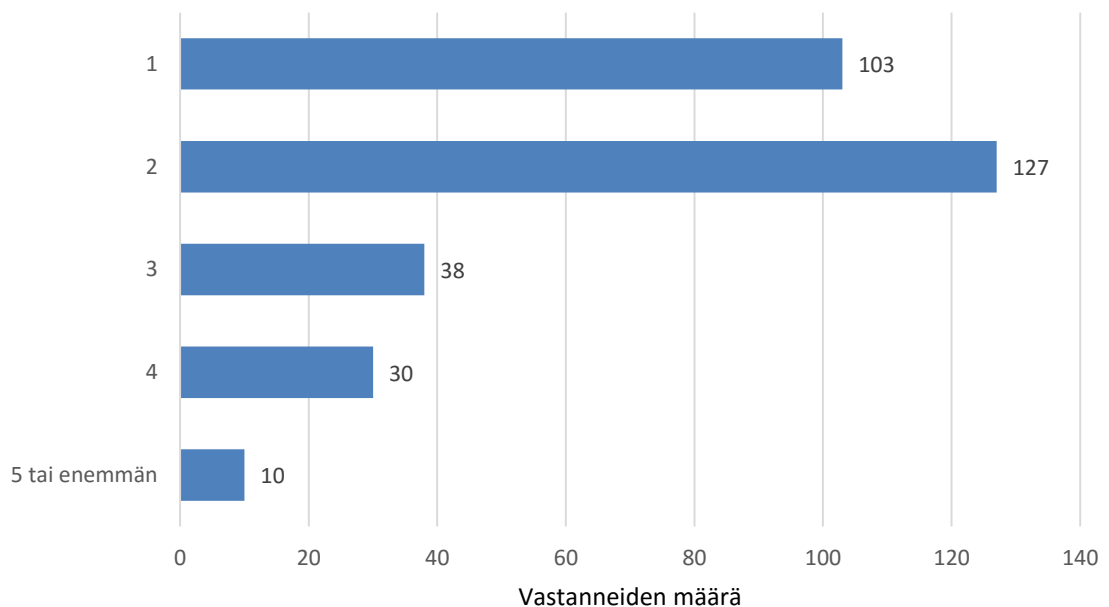
Vastaajaprofiilia on eritelty taulukkoon 2. Kyselyyn vastanneista vastaajasta 201 (64 %) oli naisia ja 111 (36 %) miehiä. Muu-vastausvaihtoehtoa ei käytetty sukupuolivaihtoehtoista. Siviilisäädyltään suurin osa oli avioliitossa (40 %), naimattomia oli seuraavaksi eniten (26 %). Avioliitossa eläviä (21 %) oli enemmän kuin eronneita (13 %). Asuinalueen perusteella eniten vastaajia oli Sauvosaaren alueelta (29 %). Kyselyyn listattujen vaihtoehtojen ulkopuolisilta alueilta oli 14 % vastaajista. Peurasaaresta ja Koivuharjulta oli suuren piirtein yhtä paljon vastaajia (8 %). Vähiten vastauksia saatiin Karjalahdelta, Ajoksesta ja Nauskasta. Avioliitossa eläviä (20 %) oli enemmän kuin eronneita (13 %).

Taulukko 2. Vastaajaprofiili.

Ikäjakautaman mediaani	1971
Taustamuuttuja	%:ia vastaajista
Sukupuoli	
Nainen	64
Mies	36
Muu	0
Siviilisäätty	
Avoliitto	40
Naimaton	26
Avoliitto	21
Eronnut	13
Asuinalue	
Sauvosaari	29
Koivuharju	8
Peurasaari	8
Syväkangas	6
Tervaharju	6
Karihaara	5
Rytikari	5
Kivikko	4
Paattio	4
Hepola	3
Takajärvi	3
Ritikka	2
Ajos	1
Nauska	1
Karjalahti	0,5
Muualla	14

Vastaajan työmarkkina-asema	
Työssä	42
Päätoiminen opiskelija	21
Eläkkeellä	21
Työtön (mukaan lukien työvoimapolitiittiset toimenpiteet)	9
Vanhempainvapaalla tai hoitovapaalla	2
Pitkäaikaisella (yli 6kk) sairauslomalla	1
Muu tilanne	4

Opinnäytetyön tuloksia on tarkasteltava pitäen mielessä vastanneiden ikäkauman sekä työmarkkina-aseman. Erityisesti sosiaalipalveluita tarkasteltaessa on huomioitava se, ettei kaikilla vastanneilla ole kokemusta muille ikäryhmille tarkoitetuista palveluista. Saadut tulokset ovat yleistettävissä pääosin työssäkäyvien, opiskelijoiden ja eläkkeellä olevien henkilöiden kokemuksiin hyvinvoinnista.

Kuvio 3. Kyselyyn vastanneiden kuntalaisten henkilömäärä kotitalouksissa

Kahden hengen talouksia oli vastanneiden joukossa eniten, mikä ilmenee kuvista 3. Yksin asuvia oli seuraavaksi eniten, minkä voi ajatella myös vaikuttavan yksilön kokemaan hyvinvointiin. Yksin asuessa välittömiä ihmissuhteita voi olla vähemmän kuin silloin, jos asuu toisen ihmisen kanssa. Sillä kyselyyn vastasi paljon eläkeikäisiä ja opiskelijoita heidän taloutensa henkilömäärä on usein pieni. Myös työssäkäyvien ihmisten perhekoot voivat olla pieniä, mikäli lapset ovat jo muuttaneet pois vanhempien luotaan. Kemin hyvinvointistrategian (viitattu 8.5.2016) mukaan alueella on paljon yksinhuoltajaperheitä, ja heidän osuus perheistä on kasvanut. Yksinhuoltajana oleminen vaikuttaa niihin resursseihin, mitä perheellä on käytettävissä arjessa. Tämä heijastuu myös hyvinvoinnin jakautumiseen. Myös Niiranen (2014, 115. Viitattu 22.5.2016) mainitsee yksinhuoltajaperheiden määrän olevan suurempi kuin maassa yleisesti, sillä heitä on yli 27 % lapsiperheistä.

4 HYVINVOINNIN KÄSITTEELLINEN ESITTELY

4.1 Hyvinvoinnin määritelmä

Hyvinvoinnista on olemassa useita tulkintoja, mutta opinnäytetyössä on rajattu hyvinvoinnin määritelmä Erik Allardtin Having-Loving-Being –teoriaan. Hyvinvointia määritellään tarpeiden ja niiden tyydytetyksi tulemisen kautta. Tarpeita todetaan tutkimalla huonojen olosuhteiden ja kärsimyksen syitä, väestön yhteisöllisiä pyrkimyksiä sekä hyvien ja huonojen olosuhteiden arvostuksia. Allardt määritteli hyvinvoinnin koostuvat fysiologisista tarpeista (Having), jotka koostuvat ravinnon ja nesteen saamisen lisäksi turvallisuuden tunteesta. Yhteisyyssuhteet (Loving) käsittävät ihmisen tarvetta kuulua johonkin verkostoon tai yhteisöön, jossa hän kokee tulevansa kuulluksi ja välitetyksi sekä saadakseen rakkautta. Itsensä toteuttaminen (Being) Allardtin mukaan käsittää yksilön itsensä kehittämistä ja henkisiä mahdollisuuksia. Itseään toteuttamalla ihminen saa kokemuksen arvokkuudestaan sekä korvaamattomuudestaan. (Allardt 1976, 21, 26, 38-47.)

Helne, Hirvilampi ja Laatu (2012) täydentävät Allardtin teoriaa hyvinvoinnista tuomalla sen rinnalle käsityksen tarpeiden tyydytyksen rajoista. Allardtin teorian neljäntenä osa-alueena pidetään vastuullista ja mielekäästä tekemistä (Doing). Ihminen ajatellaan aktiivisena toimijana, joka omalla toiminnallaan tavoittelee mahdollisimman hyvää elämää. Yhteiskunnallisin keinoin pyritään rajoittamaan tarpeentyydytystä, minkä tarkoituksena on vähentää ihmisen toiminnasta johtuvia ympäristövaikutuksia ja sosiaalisia seurauksia. Toimintamahdollisuuksia on edistettävä niin, että ne huomioivat yksilön velvollisuuksien lisäksi velvollisuuden muita ihmisiä, erityisesti tulevaisuuden sukupolvia kohtaan. Tasa-arvoisuuden takaamisen tuleekin perustua mahdollisuuksien käytön seurausten arviointiin, jossa huomioidaan tekojen sosiaaliset ja ekologiset vaikutukset. (Helne, Hirvilampi & Laatu 2012, 78-79, 92)

4.2 Onnellisuus

Ihminen voi erehtyä omien tarpeidensa suhteen Allardtin (1976) mukaan, mutta onnellisuuden kannalta yksilö on sen paras arvioija. Tunteet ja kokemukset

omista elinehdoista määrittävät onnellisuutta. Elämänlaatua voidaan tarkastella omakohtaisten tunteiden ja kokemusten kautta, mitkä liittyvät ihmisiin, luontoon sekä ympäröivään yhteiskuntaan. Inhimillisten suhteiden laatu on tärkeää myös onnellisuuden kannalta. Onnellisuus on subjektiivinen kokemus elämän mielekkyydestä yhdistettynä moraalisesti oikein toimimiseen. Ojanen (2006) määrittelee onnellisuuden tunnetilana, hyvän olon kokemuksena ja taannehtivana arviona elämästä. Onnellisuuteen vaikuttaa kulttuuri, sillä eri kulttuurien edustajien onnellisuutta ei voida mitata täysin keskenään. Lähiyhteisöjen merkitys on joka tapauksessa kaikissa kulttuureissa sama. Muita sosiaalisia tekijöitä, jotka vaikuttavat onnellisuuteen, ovat sosiaalinen tuki ja sosiaalinen pääoma. (Allardt 1976, 32-33; Ojanen 2006, 10, 90.)

Onnellisuuteen vaikuttaa yhtäaikaisesti sisäiset ja ulkoiset tekijät. Sisäisiin tekijöihin luokitellaan mieliala, asenteet ja tulkinnat sekä persoonallisuuden piirteet. Onnellisuuteen vaikuttaa myönteinen sosiaalinen vuorovaikutus sekä vastuullisuus omien asioiden huolehtimisesta. Ulkoisia tekijöitä ovat fyysinen elinympäristö, toimeentulo ja toimintakyky. Ojasen (2009) mukaan sisäisiä tekijöitä korostetaan erityisesti yksilökeskeisessä kulttuurissa. Kuitenkin ulkoisilla tekijöillä on ratkaiseva vaikutus silloin, kun yksilö elää keskimääräistä vähemmällä resursseilla. Onnellisuutta heikentää siihen vaikuttavien negatiivisten tekijöiden kasaantuminen, kuten esimerkiksi saastunut ympäristö, pienituloisuus ja työttömyys. Persoonallisuuden piirteistä toiveikkuus, kyky elämänhallintaan ja hyväntahtoisuus lisäävät sekä onnellisuutta että hyvinvointia. Terveys ja terveet elämäntavat ovat yhteydessä onnellisuuden kokemukseen, mutta sen sijaan sukupuoli, iällä ja koulutuksella ei ole yhteyttä onnellisuuteen. (Ojanen 2006, 95; 2009, 32.)

Onnellisuudella voidaan nähdä olevan yhteys poliittiseen vapauteen sekä politiikkaan. Veenhovenin (1984) mukaan ihmisten kokema onnellisuus on riippuvainen poliittisen päätöksenteon avoimuudesta sekä lehdistön vapauden kunnioituksesta. Onnellisuuden kokemus on suurempaa niiden valtioiden ihmisillä, joissa päätöksenteko ei perustu pakottavuuteen. Näiden välisen suhteen Veenhoven katsoo olevan yhtä vahvoja kuin taloudellisen vaurauden suhde onnellisuuteen. Poliittinen vapaus vaikuttaa suoraan ihmisten onnellisuuteen säästämällä heidät turhautumiselta poliittiseen järjestelmärakenteeseen. Epäsuorat

vaikutukset onnellisuuteen ovat yksilön itsekunnioitus ja mahdollisuus hallita omia päätöksiään. (Veenhoven 1984, 20-21.)

4.3 Sosiaalinen pääoma

Sosiaalisella pääomalla tarkoitetaan sosiaalisista suhteista ja verkostoista syntyvää luottamusta sekä vastavuoroisuutta, jota syntyy ihmisille sekä ryhmille (Terveyden – ja Hyvinvoinnin laitos. Viitattu 12.4.2016). Tämän kaltaisia sosiaalisia verkostoja ovat OECD:n mukaan esimerkiksi osallistuminen organisoitujen ryhmien tai verkostojen toimintaan, vapaaehtoistyö sekä kansalaistoiminta (Tilastokeskus 2013. Viitattu 12.4.2016). Ruuskanen (2002) viittaa James Colemaniin, joka on määritellyt sosiaalisen pääoman jakaantuvan kolmeen resurssiin, joiden voidaan katsoa helpottavan yksilön toimintaa. Ensimmäisenä on vastavuoroisuuden velvoite, jossa toiselle suoritettava palvelu on lähtökohtaisesti luottamukseen perustuva. Toisena resurssina on informaation kulku, jota voidaan pitää sosiaaliin suhteisiin sitoutuvana tekijänä. Kolmantena resurssina erottuvat normit, joiden lyhyen tähtäimen tavoitteena voidaan katsoa olevan oman edun tavoittelun luopuminen kollektiivisen edun nimissä. (Möttönen 2002, 112-113, 118; Ruuskanen 2002, 10-11.)

Ojanen (2009) viittaa Putnamiin, jonka mukaan sosiaalinen pääoma auttaa olemaan osana ympäröivää kulttuuria ja hyödyntämään kulttuurin tarjoamia mahdollisuuksia. Sosiaalinen pääoma on vähentynyt viime vuosikymmeninä, mikä on osittain yksilöllisyyttä korostavan yhteiskunnan tulosta. Toisista riippuvaisena oleminen nähdään uhkana itsensä toteuttamiselle, vaikka keskinäinen riippuvuus voi vahvistaa koettua yhtenäisyssuhdetta. Sosiaalista pääomaa on mahdollista lisätä sosiaalisella tuella, mutta sosiaalisen pääoman muotoutumiseen kuluu aikaa. Soininvaaran (2010) mukaan sosiaalisen pääoman vähentyessä henkilö joutuu toimimaan yhteiskunnallisten normien vastaisesti oikeudenmukaisen tarpeentyydytyksen turvaamiseksi. Tämä ilmenee epäkunnioituksena yhteisiä sääntöjä kohtaan, kuten esimerkiksi rikollisuutena. Sosiaalisten erojen ollessa suurta suhtautuvat ryhmät toisiinsa epäluuloisesti, mikä vähentää yhteisyyttä ja onnellisuutta. Sosiaalisten erojen vähyys on taas linkitettävissä kansalaisten yleiseen onnellisuuden kokemukseen. Tuloerot ovat väestöä eriyttävä tekijä, sillä mikäli henkilöllä ei ole mahdollisuutta ylläpitää samoja elinta-

poihin kuin muulla väestöllä vaikuttaa se yksilön kokemaan yhteenkuuluvuuden tunteeseen. (Ojanen, 2009 114-115; Soininvaara 2010, 42-43.)

Kuntaa ja järjestökenttää pidetään keskeisinä toimijoina sosiaalisen pääoman ilmenemisen suhteen Möttösen (2002) mukaan. Kuntalaisten hyvinvoinnin järjestäminen on kuntien ja järjestöjen yhteinen tehtävä, eikä ole tarkoituksenmukaista siirtää vastuuta hyvinvoinnista pelkästään kunnalle tai järjestöille. Kun kunta tukee paikallisten verkostojen toiminnan tukemisessa, rakentaa se samalla sosiaalista pääomaa. Järjestöaktiivisuutta pidetään sosiaalisen pääoman mittarina, mutta se kytkeytyy myös alueelliseen kehitykseen. Järjestöt eivät itsensä tuota pääomaa, mutta niiden kautta on mahdollista kanavoida sitä. Jos järjestöt toimivat eriarvoisuutta lisäten, eristäytyen ja keskittyen omaan toimintaansa, voivat ne osaltaan myös vähentää sosiaalista pääomaa. Sen vuoksi korostuukin toimijoiden välinen yhteistyö, tässä tapauksessa kunnan sekä järjestön välisen yhteistyön laatu. Vuorovaikutuksen ja verkostojen määrän lisäksi tarvitaan luottamusta ja sopimuksellisuutta. Julkinen intressi, yhteistyö sekä moraalisesti sanktoidut sidokset ovat ominaisia vahvan luottamuksen sopimuksellisuudelle. Keskinäisen luottamuksen lisäksi on kommunikoidava avoimesti järjestön ulkopuolelle, jotta välttyttäisiin valtaklikkien muodostumiselta. Järjestöillä on usein monenlaisia, jopa päällekkäisiä tai ristiriitaisia tehtäviä. Sen vuoksi yhteiskuntaan vaikuttavaa kehittämistyötä tehdessä voi olla hankalaa irtaantua järjestön oman edun ajamisesta. Kunnan tehtävänä onkin tarkastella järjestöjen toimintaa yhteistä etua silmällä pitäen sekä yhteisten intressien yhteensovittamista. Näin saadaan luotua kollektiivista hyötyä rakentavia normeja. (Möttönen 2002, 120-123, 126, 132-133.)

4.4 Having eli omistaminen osana hyvinvointia

Elintason osatekijät ilmaisevat sellaisia asioita, mitä kaikki ihmiset tarvitsevat. Kaikilla ihmisillä on fysiologisia tarpeita, joihin esimerkiksi ravinnon, nesteen ja lämmön tarve kuuluvat. Having-ulottuvuuden eli elintason objektiivisena indikaattorina ovat tulotaso, asuntotilat, terveys sekä työllisyys. Osa elintason tekijöistä on yksilöllisesti jaettavia resursseja, kun taas osa edustaa kollektiivisia, yhteisölle hyödyllisiä resursseja. Aineellisten resurssien minimitaso on edellytys elämälle, mutta pelkkä elintaso itsessään ei riitä selittämään hyvinvointia, vaikka

hyvinvointi pohjautuu ensisijaisesti elintasoon. Alhaisessa elintasossa eläessään ihminen unohtaa muut tarpeensa selviytyäkseen hengissä. Maslowin tarpeet jaetaan puutostarpeisiin ja kehitystarpeisiin. Allardt (1976) viittaa Maslowin (1943) tarvehierarkiaan, jossa fysiologisten tarpeiden jälkeen tulevat turvallisuus, rakkaus, arvonanto sekä itsensä toteuttamisen tarve. Puutostarpeilla, kuten esimerkiksi ravinnontarpeella on usein täyttymyksen ylärajat, mutta kehitystarpeilla ei ole ylärajaa. Kehitystarpeisiin kuuluvat yhteisyyden ja itsensä toteuttamisen tarpeet. Elintason osatekijänä on myös asuinalueen ympäristö. Näitä tekijöitä koskeva tyytyväisyys ja tyytymättömyys kertovat subjektiivisesti elintason laadusta. Allardt (1976) näki työttömyyden yhteiskunnan vaikeimpana sosiaalisena ongelmana. (Allardt 1976, 39-41; 1998, 40-42.) Opinnäytetyökyselyssä omistamista hyvinvoinnin osana kysyttiin väittämällä Kemin kaupungista, sillä niissä kysyttiin mielipiteitä kaupunkiympäristöstä ja työllistymisestä.

Saaren (2015) mukaan hyvinvoinnin vastakohtana voidaan ajatella olevan vailtainen tarpeiden tyydyttyminen, mikä on tyypillistä huono-osaisuudessa. Huono-osaisten hyvinvointia voidaan tarkastella suhteessa elintasoon sekä henkilökohtaiseen kokemukseen. Useimmiten ajatellaan, että elintasoltaan heikoissa olosuhteissa elävät kokevat hyvinvointinsa myös heikoksi. Huono-osaisuus ei välttämättä vastaa kuitenkaan henkilön omaan identiteettiin perustuvaa määrittelyä, joten huono-osaisiksi luokitteluista ihmisistä löytyy myös elämänlaatunsa hyväksi kokevia yksilöitä sekä päinvastoin. Mikäli elintaso on korkea ja elämänlaatu koetaan silti huonoksi, on kyse dissonanssista. Tällöin elämäntilanne nähdään huonona suhteessa toisiin nähden tai omiin odotuksiin elämästä. Matalaan elintasoon on mahdollista sopeutua, ja kyseinen adaptaatio mahdollistaa onnellisuuden kokemuksen myös resurssien ollessa niukkoja. Huono-osaisuutta on myös se, ettei kykene käyttämään saatavillaan olevia resursseja toimintakykynsä parantamiseksi. (Saari 2015, 27-28, 163, 187.) Huono-osaisuutta opinnäytetyökyselyn tuloksissa ilmensi vähäinen kuuluminen ryhmiin, vapaa-ajan puute sekä huono taloudellinen tilanne.

Sosiaalisesti kestävä kehitys kannalta hyvinvoinnin ylläpitämisessä on keskityttävä kollektiivisten palveluiden vahvistamiseen Helneen, Hirvilammen ja Laadun (2012) mukaan. Laajasti saatavilla olevat hyvinvointipalvelut mahdollistavat toimeen tuleminen vähemmällä, ja sen vuoksi palveluiden laatua kysyttiin opinnäytetyökyselyssä. Ihmisarvoisen elämän edellytyksenä ei tule olla ensisi-

jaisesti yksityisiin ja aineellisiin kulutusmahdollisuuksiin pohjautuva arki. Saaren (2015) mukaan huono-osaisilla ihmisillä elintaso perustuu pitkälti perusturvaan kuuluviin tukiin ja erityispalveluihin. Osa palveluista käytetään pitkäaikaisesti siitä huolimatta, että ne on tarkoitettu viimesijaisiksi tai tilapäisiksi ratkaisuksi. Huono-osaisuutta selittää työttömyys tai koulutuksen puutteellisuus. Huono-osaisuus ilmenee pääosin määrällisenä köyhyytenä, mihin on mahdollista puuttua etuuksiin ja palveluihin vaikuttamalla. Huono-osaisuuteen kuitenkin linkittyy köyhyyden lisäksi sosiaalista eriarvoisuutta, mikä johtuu huono-osaisen ihmisen elämän laadullisista eroavaisuuksista. Elämönhallinnan vaikeuksiin ja alhaisen elintason ylläpitämään identiteettiin ei ole mahdollista vaikuttaa pelkästään elintasoa nostamalla, vaan vaaditaan erityisryhmälle kohdennettuja palveluita arjen hallittavuuden lisäämiseksi. (Helne, Hirvilampi & Laatu 2012, 88; Saari 2015, 14-15.)

4.5 Loving eli yhteisyssuhteet osana hyvinvointia

Ihmisillä on tarve solidaarisuudelle ja kuulua sosiaalisten suhteiden verkostoon. Loving-ulottuvuutta eli yhteisyssuhteita voidaan tarkastella objektiivisesti ystävyyssuhteiden lukumäärän kautta. Yhteydet järjestöihin ja kontaktit paikallisyhteisöihin luetaan yhteisyssuhteisiin, ja näitä mitattiin myös opinnäytetyökyselyssä. Yhteisyydelle olennaista on kahden tai useamman ihmisen suhteen vastavuoroisuus. Onnellisuuden ja onnettomuuden elämykset havainnollistavat subjektiivisia kokemuksia yhteisyssuhteissa. (Allardt 1976, 42-43; 1998, 40.)

Paikallisyhteisöjen, kuten perheen ja suvun lisäksi tärkeitä yhteisyyttä tukevia muotoja ovat työyhteisöt, kasvatustehtäviä hoitavat instituutiot kuten koulut ja päiväkodit sekä yhdistykset. Yhdessä ne luovat sosiaalisen maailman, joka suojaaa yksilöä ulkopuoliselta painostukselta. Helneen, Hirvilammen ja Laadun (2012, 97) mukaan erityisesti lasten ja vanhusten hoitoon erikoistuneet instituutiot luovat yhteisyssuhteita ja sosiaaliturvaa, mikäli niiden tavoitteena ei ole kilpailukykyisten yksilöiden tuottaminen. Yhteisyssuhteita luovan instituution vaatimukset työntekijäresurssille ovat usein suuret, sillä yhteisöllisyyttä edistävä työote vaatii laaja-alaista tietämystä yhteisöstä sekä yhteiskunnasta. Tähän ei ole aina nykyisellä työntekijämitoituksella resursseja kuntien tehostaessa toi-

mintaansa. Kuntien irtisanoessa työntekijöitä toiminnan tehostamiseksi syntyy usein työttömyyttä, sillä ihmiset eivät kykene löytämään vastaavaa työtä saman tien asuinalueeltaan. Työttömyys aiheuttaa vahinkoa yksilön kokemaan yhteisyssuhteeseen, erityisesti jos työyhteisö on ollut työttömäksi jääneen henkilön tärkein yhteisyssuhde. Yhteisyssuhteita on kuitenkin mahdollista rakentaa myös muiden ryhmien välillä, esimerkiksi uskontokuntiin, vähemmistöryhmiin ja harrastusseuroihin. Edellä mainitut yhteisöt auttavat ihmistä muodostamaan omaa identiteettiään. (Allardt 1998, 41-43.)

Hyvinvoinnista keskusteltaessa ei voida jättää huomioitta velvollisuuksia ja kansalaishyveitä Allardtin (1998) mukaan. Väkivallan, sarron ja pähteiden käytön taustalla on usein henkilöt, joilta puuttuu mielekäs yhteisöelämä. Yhteisöelämän puuttumisen myötä on yhteys kansalaishyveisiin, vastuuseen ja moraaliseen käyttäytymiseen useimmiten heikkoa. Toisena ääripäänä ovat keskinäisesti solidaariset yhteisöt, jotka sortavat yksilöitä tai ryhmien edustajia. Yhteisyys pohjautuu voimakkaisiin tunteisiin, mutta tunteiden järkipärisyyttä on toisinaan kritisoida. Mikäli yhteisyys pohjautuu virheelliseen tietoon, on yhteisyyden vaikutus yhdessä elämiseen välitön. Virheellisen tiedon myötä yksilön kiinnittyy virheellistä tietoa vahvistaviin seikkoihin, kun taas asian puolesta myönteisesti puhuvat perustelut sivuutetaan. Yhteisydessä olisikin pyrittävä oppimaan inhimillisyyttä ja suvaitsevaisuutta, jotta virheellisen tiedon vahvistamiselta vältyttäisiin. (Allardt, 1998, 43-44)

Jotta kansalaiset eivät olisi riippuvaisia pelkän välittömän perhepiirin tai työyhteisöön liittyvistä yhteisöstä, on Allardtin (1998) mukaan yhteiskunnan luotava mahdollisuuksia muunlaisille sosiaalisille suhteille. Puhutaankin kansalaisyhteiskunnasta, jossa vapaat kansalaisjärjestöt tuottavat poliittista vakautta. Kansalaisjärjestöjen kautta opitaan molemminpuolista kunnioitusta sekä suvaitsevaisuutta, mikä vahvistaa yhteiskunnan eettistä toimintaa. Helsen, Hirvilammin ja Laadun (2012) mukaan kansalaisyhteiskunnan ja julkisen sektorin vertaistutannon kautta voitaisiin hyödyntää molemminpuolisesti osapuolia palveluita tuottaessa. Palveluissa voitaisiin hyödyntää ammattilaisten lisäksi resursseja ja kykyjä, jotka nousisivat asiakkaan lähiverkostoista. Se lujittaisi yhteisyssuhteita ja täten myös koettua hyvinvointia, mikä osaltaan voi vähentää sosiaali- ja ter-

veyspalveluiden kysyntää. (Allardt 1998, 44; Helne, Hirvilammi ja Laatu 2012, 97-98.)

Identiteetin eheyden ja emotionaalisen tasapainon kannalta ihminen tarvitsee vastakkaisuutta. Sen avulla pystytään määrittämään myös solidaarisuutta. Bauman (1999) puhuu sisäryhmän määrittämisestä ulkoryhmän avulla. Ryhmi-en merkityksellisyys pohjautuu niiden vastakkaisuuteen. Sisäryhmien normeiksi luetaan vastavuoroisen avun tarjoaminen, suoja sekä ystävyys. Ne useimmiten ovat helppoja tarjota pienille sisäryhmille, kuten perheelle ja lähiyhteisölle. Suuret sisäryhmät, kuten sukupuoli tai kansakunta, eivät tarjoa pienryhmän kaltaista läheisyyttä. Suurien sisäryhmien yhtenäiset piirteet eivät riitä takamaan yhtenäistä toimintaa. Ongelmaksi tällainen ajattelu ulkoryhmästä muodostuu silloin, kun ulkoryhmien samankaltaisuus sisäryhmään verrattuna kiistetään tai mitätöidään. Samankaltaisuutta ilmenee perustavanlaisissa ihmistarpeissa ja pyrki-myksissä hyvinvointiin. Ulkoryhmän jäsenyyttä voidaan myös liioitellusti koros-taa tai pitää esteenä sisäryhmän jäsenyydelle. Ilmiö on havaittavissa maahan-muuttajien arjessa, sillä maahantulijaa ei nähdä sopeutumisyryksistä huolimatta sopivana yhteiskunnan jäsenenä. Luokitteluun helposti johtaa ulkopuolel-le jättämiseen, ja näin maahanmuuttaja ei koe samaa solidaarisuutta kuin sisä-ryhmän jäsen. Ratkaistavaksi jää se, kuinka sisäryhmää saataisiin laajennettua niin, että sen jäseneksi pääsisi aiempaa useampi henkilö. Vertovec (2007, 27) viittaa Baumaniin (1996) kertoen positiivisten suhteiden rakentuvan siitä, kun yksilön yhtäaikainen jäsenyys moniin eri ryhmiin tiedostetaan. Kun jäsenyyksiä tarkastellaan olosuhteissa, joissa edistetään inklusiota eli mukaan ottamista on mahdollista torjua ennakkoluuloja. Samalla on löydettävä sellaista vastakkai-suutta, mikä ei arvota ulkoryhmää huonommaksi ja poissulje sisäryhmään kuu-lumisen mahdollisuutta. (Bauman 1999, 53-60.)

Allardt (1976) solidaarisuus muuttuu ongelmalliseksi silloin, kun pienet ryhmät eristäytyvät keskinäiseen solidaarisuuteen. Tämä aiheuttaa ihmisten sulkemista ulkopuolille, minkä vuoksi onkin selvitettävä ihmisiä tukevia ryhmänmuodostuk-sen keinoja. Hyvinvointia tutkittaessa yhteisyyden osalta onkin pohdittava sitä, minkälainen yhteisyys ei estä toisten hyvinvointiarvojen toteutumista. (Allardt 1976, 44-45.) Bauman (1999) selittää yhteisöön uutena tulevien ihmisten aihe-uttavat pelkoa siitä syystä, että he edustavat jotain poikkeavaa totuttuun elä-

mäntäpaan nähden. Itsestään selvinä pidetyt asiat joutuvat koetukselle tulijoiden kysyessä ja kyseenalaistaessa vallitsevia käsityksiä. Tämä voi aiheuttaa yhteisössä turvattomuuden kokemusta, sillä ihmiset joutuvat perustelemaan ja oikeuttamaan vanhoja elintapojaan. Ihmiset pyrkivät palauttamaan rauhan vaatimalla uusia tulokkaita poistumaan tai tekemällä heidän elinolosuhteistaan epäinhimillisiä. Tähän pyritään muun muassa erottelulla ja kanssakäymistä rajaamalla. (Bauman 1999, 76-80.)

4.6 Being eli ihmisenä oleminen osana hyvinvointia

Being-ulottuvuuden eli ihmisenä olemista voidaan arvioida objektiivisesti poliittisen aktiivisuuden, harrastuksien ja työssä korvaamattomuuden kautta. Oma-kohtaisesti ihmisenä olemista määrittävät kokemukset itsensä toteuttamisesta ja vieraantumisenesta. Itsensä toteuttamista on vaikea täsmentää, sillä sitä ei voida mitata yksilöiden saavutuksien tai tekojen kautta. Tekemisen ja vapaa-ajan toiminnan kautta yksilö pystyy toteuttamaan itseään. Toiminta ehkäisee sosiaalista eristymistä. Itsensä toteuttaminen on myös pitkälti kulttuurisidonnaista. Itsensä toteuttamista voidaan tarkastella sen vastakohtana eli vieraantumisen kautta. Mikäli yksilö nähdään korvattavana, häntä ei nähdä enää persoonansa kautta vaan pikemminkin esineenä. Vieraantumisen keskeisenä kysymyksenä on se, missä määrin henkilö pystyy vaikuttamaan omaan toimintaansa ja kokemaan elämäntähtäilyä. Yksilön mahdollisuudet ovat sidoksissa poliittisiin päätöksiin, ja sen vuoksi poliittinen osallistuminen nähdään itsensä toteuttamisen osatekijänä, jopa edellytyksenä. (Allardt 1976, 46-49; 1998, 41.)

Oman sosiaalisen statuksen lisäksi on tarkasteltava tunnustuksen saamista ja arvonantoa omissa yhteisöissä. Mikäli ihminen kokee olonsa korvaamattomaksi yhteisyysuhteissaan ja sosiaalisessa asemassaan, on hänen hyvinvointinsa vahvempaa. Korvaamattomuutta on vaikea mitata objektiivisesti, sillä sen määrittäminen edellyttäisi kysymistä henkilöä ympäröiviltä ihmisiltä. Välttääkseen vieraantumista on ihmisen koettava olevansa jossain määrin korvaamaton esimerkiksi perheessä, ihmissuhteissa, työyhteisössä, seurakunnassa tai poliittisessä toiminnassa. Samalla lailla on tärkeää kokea tulevaisuutta kunnioitetuksi omassa elämäntehdessään sekä elinympäristössään. Yksilö etsii tunnustusta

ja kunnioitusta myös ryhmän jäsenenä, ja tähän liittyy olennaisesti kokemus tasa-arvosta. Mielekkään toiminnan kautta ja sen tuoman ilon kautta voi ihminen luoda hyvinvointia. Opinnäytetyössä kysyttiin sitä, kokiko yksilö mahdollisuutta osallistua haluamaansa toimintaan. Allardt (1998) mainitsee luontoon liittyvien esteettisten kokemusten olevan vielä puutteellisesti tarkasteltuja, ja sen vuoksi sitä on tarkasteltava hyvinvoinnin osa-alueena tarkemmin. Esteettisten kokemusten lisäksi luonnossa käyttäytymistä, kuten metsästystä tai hiihtämistä, voidaan pitää hyvinvointia lisäävänä toimintana. Kuitenkin hyvinvoinnin osatekijöitä valittaessa on käytävä eettistä keskustelua, sillä kaikki yksilön hyvinvointia tukevat tekijät eivät ole yhteiskunnassa moraalisesti kestäviä. (Allardt 1998, 45-47.)

Ihmisellä on tarve identiteetin muodostamiselle. Mikäli yksilö ei kykene muodostamaan selkeää kuvaa itsestään, riski passivoitumiselle tai aggressiivisuudelle kasvaa huomattavasti. Identiteetin ylläpitäminen on yhtä lailla tärkeä osa ihmisenä olemista. Ylläpitämisen kannalta olennaisia osa-alueita ovat käsitys omista kyvyistä sekä tietoisuus henkilöhistoriasta ja olemassa olevista ryhmäjäsenyyksistä. (Allardt 1998, 45.) Itsensä toteuttamisen edistämiseksi on tarvetta järjestää mahdollisuudet harrastamiselle sekä vapaa-ajan viettämiselle. Näiden myötä on mahdollista kehittää myös aktiivisen kansalaisen identiteettiä. Opinnäytetyön kyselyn vastauksissa ilmeni joissakin vastauksissa erittäin syvää tyytymättömyyttä ja jopa suoranaista vihaa tiettyjä ihmisryhmiä kohtaan. Tämä on viesti siitä, ettei yksilö pysty kokemaan omaa identiteettiään selvästi Kemissä. Näiden yksilöiden turhautuminen purkautui väkivaltaisena kielenkäyttönä sekä epäluottamuksen ilmaisemisenä kuntaa kohtaan.

4.7 Doing eli tekeminen osana hyvinvointia

Ihminen pyrkii aktiivisella toiminnallaan mahdollisimman hyvään elämään. Yhteiskuntapoliittisilla keinoilla ohjaillaan ihmisen toimintaa ihmisyyhteisön ja luonnonympäristön kannalta suotuisaksi. Helne, Hirvilampi ja Laatu (2012) kirjoittavat, ettei erilaisia työtehtäviä arvotettaessa huomioida niiden sosiaalisia ja ekologisia vaikutuksia. Myös sosiaaliturvajärjestelmän ympäristövaikutuksia on arvioitava niiden luonnonvarojen kulutuksen suhteen. Sosiaalinen ulottuvuus ja

ekologisuutta on pidettävä tärkeämpänä kriteerinä kuin palvelun lopullista hintaa. Raportissa viitataan Soininvaaraan (2007), jonka mukaan työmäärän vähentyessä joudutaan pohtimaan työajan lyhentämistä. Töiden uudelleen jakaminen voi edistää työn tasaisempaa jakautumista ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden toteutumista. Työhön käytettävän ajan järjestelyillä estetään irtisanomisia ja siten työttömyyttä palkkojen pienenemisen varjolla. (Helne, Hirvilammi & Laatu 2012, 93-94, 96.)

Pelkkä vapaa-ajan lisääntyminen ei itsessään tuota hyvinvointia ihmisille. Mikäli yksilön vapaa-aika on kulutuskeskeistä, aiheuttaa vapaa-ajan lisääntyminen ja palkkatason pienentyminen tyytymättömyyttä. Sosiaalisilla investoinneilla tulisi kannustaa aineellisesta tavarantuotosta riippumatonta taloutta ja toimintaa, kuten hyväntekeväisyyttä tai luonnonsuojelutoimintaa. (Helne, Hirvilammi & Laatu 2012, 95.) Näin voitaisiin tarjota mielekästä toimintaa vapaa-ajan lisääntyessä, ja elämyksellinen toiminta kuormittaa ympäristöä vähemmän kuin aineelliseen kulutukseen perustuva toiminta.

5 KUNTALAISKYSELYN TULOKSET

5.1 Hyvinvointi ja ympäristö

Fyysisellä ympäristöllä on suora vaikutus hyvinvointiin. Sosiaalipoliittisesti ympäristöä tarkastellaan sosiaalisesta, taloudellisesta, psykologisesta sekä ekologisesta näkökulmasta. Koti on läheisin ympäristö, missä ihmiset viettävät keskimäärin noin puolet ajastaan. Lähiympäristö on yhteisösuhteita mahdollistava tekijä, mikäli ympäristö on rakennettu ihmisten välistä yhteyttä tukevaksi. Arjen sujuvuuteen vaikuttaa lähipalvelut omassa ympäristössä sekä mahdollisuus kulkea omassa lähiympäristössään. Varsinaiseen hyvinvointiympäristöön voidaan ajatella kuuluvan harrastusympäristöt, koulualueet, puistot, ja kävelyreitit. Asuinalueet ovat yhteisen suunnittelun ja kehittämisen alueita. Ympäristöjen voimavaroja ovat alueiden kunto, siisteys, kokoontumismahdollisuudet, turvallisuus sekä toimintamahdollisuudet. Vastaavasti uhkia ovat häiriökäyttäytyminen, turvattomuus, yhteisösuhteiden puute sekä epäsiisteys. Opinnäytetyökyselyssä uhkia on tarkasteltu turvattomuutta kysymällä. Mikäli asuinalueen väestöllä on voimavaroja ja keinoja huolehtia elinympäristöstään, pystytään ongelmien kierkeitä välttämään. Kaupunkien asuinalueilla, joissa asukkaiden vaihtuvuus on suurta, on ongelmilla taipumus kasaantua. Tällöin yhden ongelman myötä ilmaantuu uusia, ennen kuin alkuperäiseen ongelmaan on kyetty puuttumaan. Myös väestön vanheneminen tai yksipuolisuus voi johtaa alueiden voimavarojen vähenemiseen, sillä vain yhdenlaista elämäntilannetta edustavat ihmiset eivät kykene ottamaan yhtä paljon vastuuta ympäristöstään kuin monista toimijoista koostuva asukaskunta. (Kananoja, Niiranen & Jokiranta 2008, 148-150.)

Oksanen (2011, 317) viittaa Allardtiin (1993) kertoen ympäristötekijöiden olevan pitkälti sivuutettu pohjoismaisessa hyvinvointitutkimuksessa, sillä fokus on ollut hyvinvoinnin yhteiskunnallisissa tekijöissä. Köyhyys, eriarvoisuus ja ympäristön tuhoaminen liittyvät kiinteästi toisiinsa. Kaavoituksella pyritään säätelemään maankäyttöä, sillä sen katsotaan vähentävän luonnon kannalta kestämatöntä toimintaa. Kuitenkaan kaikkia maankäytön tuomia vaikutuksia ei ole mahdollista estää, sillä jokainen ihminen ei kykene pelkästään itsenäisesti valitsemaan asuinpaikakseen hyvinvointia tukevaa ympäristöä. Esimerkiksi liikenteen tuoma

melu tai tehtaan läheisyys vaikuttaa koettuun hyvinvointiin (Oksanen 2011, 324).

Tärkeimmäksi syyksi asua Kemissä nousivat perhe- ja sukulaiset (58 %), luonnon läheisyys (42 %) sekä elämäntilanteeseen sopiva asumismuoto (39 %), mikä ilmenee taulukosta 3. Avovastauksiin oli listattu kokemuksia Kemistä kotikaupunkina. Ystävyysuhteet sekä taloudellinen tilanne olivat perusteluita Kemissä asumiselle. Yhteisyyssuhteet yhdessä toimivan lähiympäristön kanssa voidaan ajatella tukevan hyvinvointia Kemissä. Kaupungin koon vuoksi palvelut ovat Kemissä lähellä ja kolmasosa oli maininnut palveluiden läheisyyden yhdeksi tärkeimmistä syistä. Luonnolla oli merkitystä asuinsijan valitsemisella, ja tulevaisuudessa olisikin hyvä huomioida eri toimien, kuten rakentamisen ympäristövaikutukset. Mikäli päätöksenteolla luodaan keskitetyksi perheitä ja sosiaalisia suhteita tukevia palveluita, hyötyy siitä huomattava osa kuntalaisista. Tärkeimmät syyt asua Kemissä kertovat ihmisten arvoista, joista kaikki listatut vaihtoehdot ovat yhteydessä hyvinvointiin.

Taulukko 3. Kuntalaisten kolme tärkeintä syytä asua Kemissä.

	Vastausten osuus (%)
Perhe ja sukulaiset	58
Luonnon läheisyys	42
Sopiva asumismuoto	39
Työ ja yritys	35
Palveluiden läheisyys	34
Turvallinen asuinympäristö	32
Opiskelupaikka	24
Harrastusmahdollisuudet	19
Muu	16

Kaupungin elävöittämiseksi ehdotettiin palveluiden lisäämisen ohella ympäristöstä huolehtimista, ja ehdotuksia on listattu taulukkoon 4. Monien mielestä työllistämisen edistäminen vaikuttaisi positiivisesti onnellisuuteen ja kaupungissa viihtyvyyteen. Peruspalveluiden, kuten terveydenhoidon ja sosiaalipalveluiden

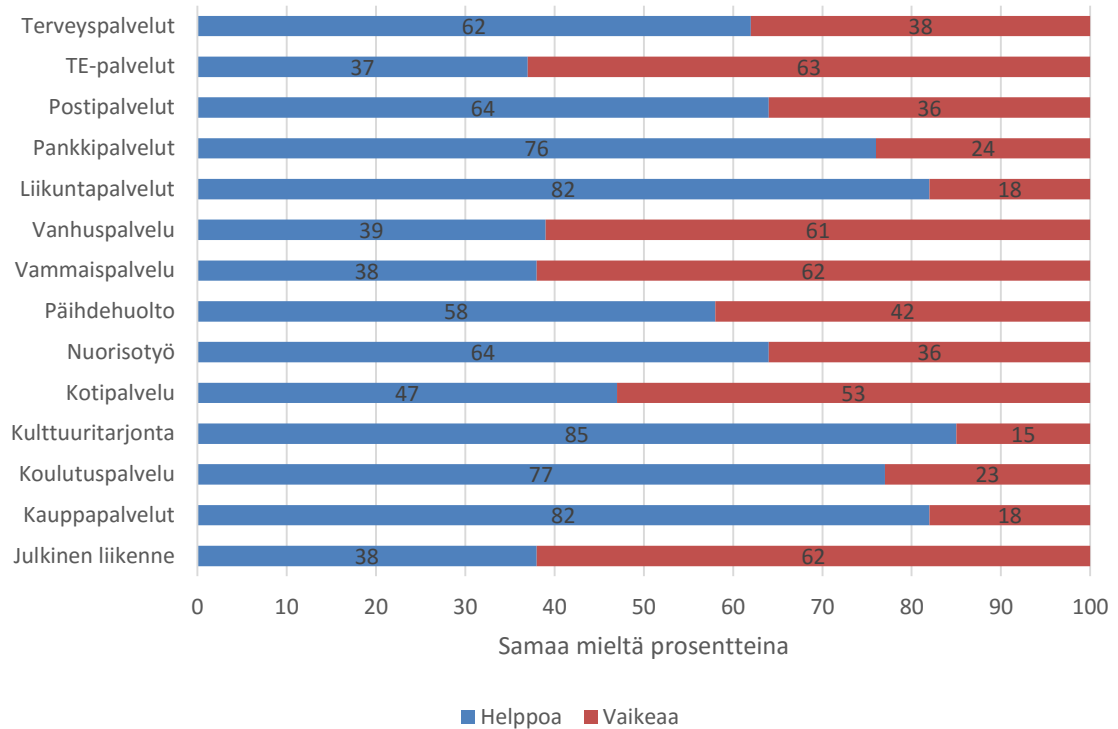
piiriin pääsyn lisäksi tarpeeksi nousi ravintola- ja kahvilapalveluihin panostaminen, sillä kaupungista ei löydy montaa iltaisin ja viikonloppuisin auki olevaa paikkaa. Ruokakulttuuriin kaivattiin myös monikulttuurisuutta. Ostosmahdollisuuksien parantaminen lisäämällä eri-ikäisille suunnattuja vaatekauppoja oli useissa ehdotuksissa. Kaupunki voisi näiden vastausten perusteella tukea yrittäjyyttä niin, että kynnyks perustaa palvelua tarjoava yritys madaltuisi. Ympäristön siistimisestä lisääntyisi ihmisten onnellisuus, sillä erityisesti kaupungin uimarannoista ja tienvarsilla olevista pensaskasvustosta mainittiin useaan eri otteeseen. Teiden kunnossapidosta ja huolehtimisesta erityisesti talvisin oli kerrottu useissa vastauksissa. Huonokuntoisia rakennuksia purkamalla tai kunnostamalla voitaisiin vaikuttaa kaupungin yleisilmeeseen, samoin kuin jätteistä huolehtiminen.

Taulukko 4. Kuntalaisten vastauksia liittyen ympäristöön ja lähipalveluihin.

- *"Ympäristön, viheralueiden ja tienreunojen säännöllinen hoito, siistiminen ja siisteys. Kesällä kaikki rehoittaa hoitamattomina - surullisen ja lohduttoman näköistä. "*
- *"Kaikkien ihmisten hyvinvointi, syrjäytymisen ehkäisy, ympäristön, ränsistyneiden rakennusten ym. purkaminen*
- *"Lapsiperheille enemmän tekemistä ja aktiviteettejä"*
- *"Vanhenemisen vuoksi turvallisia hoitopaikkoja esim. palveluasumista. Ei saa lopettaa kaikkea kulttuurijuttuja säästösyistä"*
- *"Paikka, jossa voisi tavata muita ihmisiä, eri-ikäisiä ja juoda vaikka kupillisen kahvia. Paikan tulisi olla auki myös iltaisin ja viikonloppuna."*
- *"Kattavat lasten ja nuorten palvelut, julkinen liikenne, lähipalveluiden saatavuus ja saavutettavuus (nuorisotilat, kirjastopalvelut), avoimet julkiset tilat, matalat palvelumaksut, turvallinen vanhuus."*
- *"Puistojen, katujen, rakennusten kunnossapito ja yleisilmeen kohentaminen. Matalankynnyksen kohtaamispaikat asukkaille. Yhteisölliseen asumiseen voitaisiin kaupungin sosiaalitoimen kautta kannustaa organisointiavun muodossa."*

Kuviossa 4 on merkittynä kuntalaisten kokemuksia palveluiden saatavuudesta. Tuloksissa vertaillaan kokemusta niiden vastaajien kohdalta, joilla oli kokemus kysytyistä palveluista. Palveluiden saatavuutta pyydettiin arvioimaan helpoksi tai vaikeaksi. Palveluiden saatavuudesta kysyttäessä oli vaihtoehtona myös "ei kokemusta palvelusta" vaihtoehto. Tämä osaltaan vaikuttaa vastaustulokseen,

ja tuloksia on tarkasteltava suhteessa vastanneiden henkilöiden kokemuksiin palveluista. Kauppapalveluiden lisäksi kulttuuritarjonta oli helposti saatavilla, esimerkiksi Kulttuurikeskuksen tarjoamiin kirjasto- ja kulttuuripalveluihin oli helppoa päästä vastaajien mielestä. Helppoa oli saada myös liikuntapalveluita sekä pankkipalveluita. Julkisen liikenteen palveluita oli vaikea saada, samoin TE-palveluita. Posti- ja terveystalvelut koettiin vaikeiksi saada.

Kuvio 4. Palveluiden saatavuus Kemissä palvelua saaneiden osalta.

Tomperi (2012, 49-50. Viitattu 26.4.2016) oli myös tutkinut kokemuksia palveluiden saatavuudesta. Hänen tutkimustuloksiansa mukaan kauppapalvelut ja kulttuuripalvelut olivat helpoiten saatavilla, mikä näkyi myös tämän kyselytutkimuksen tuloksissa. Hänen saamiensa tuloksiansa mukaan lähestulkoon kaikki palvelut julkista liikennettä ja kunnallisia terveystalveluita lukuun ottamatta olivat helposti saatavilla. Nyt toteutetussa kyselyssä hajontaa ilmeni enemmän, sillä monet palvelut koettiin vaikeammaksi saada kuin Tomperin kyselyyn vastanneiden mielestä. Joidenkin palveluiden kohdalla ero oli jyrkkä, esimerkiksi Tomperin kyselyn mukaan 83 % TE-palvelut helposti saataviksi, kun taas opinnäytetyössämme vain 37 % koki TE-palvelut helposti saataviksi. Terveystalve-

luiden kohdalla oli tapahtunut positiivista muutosta, sillä aiemmin terveystalvet koettiin helposti saataviksi 45 % palvelua saaneen vastaajien mielestä, nyt 62 % palvelun saaneista vastanneista kokivat terveystalvet helposti saataviksi. Tirroniemen (2013, 52) opinnäytetyön mukaan kunnallisten terveystalvetuden saatavuus oli helppoa 41 % mielestä, joten parissa vuodessa on saatu aikaan positiivisia tuloksia terveystalvetuden saatavuuden suhteen.

Mikäli julkinen liikenne paranisi, olisi ihmisillä myös enemmän mahdollisuuksia osallistua tapahtumiin ja hyödyntää palveluita eri puolilla kaupunkia. Helnen, Hirvilammen ja Laadun (2012) mukaan julkiseen liikenteeseen panostaminen olisi myös kestäväen kehityksen mukaista ja se vähentäisi alueiden välistä eriarvoisuutta. Tämä osaltaan mahdollistaisi kuntalaisille aiempaa tasaista hyvinvoinnin jakautumista. Gustafson (2010) tarkoittaa esteettömyydellä yhdenvertaista pääsyä fyysiseen ympäristöön, kommunikaatioon ja sosiaaliseen ympäristöön. Esteettömyys siis kattaa mahdollisuuden kuljetukseen, tiedottamiseen, viestintään sekä palveluiden saamiselle. Kuntalaisten ehdotuksia esteettömyyteen liittyen on koottu taulukkoon 5. (Gustafson 2010, 11-12; Helne, Hirvilampi & Laatu 2012, 91)

Taulukko 5. Kuntalaisten vastauksia ympäristön ja palveluiden esteettömyydestä.

- *"Jos teiden montut palkattaisiin"*
- *"Katujen kunnossapitäminen liukkaalla, ettei henkensä kaupalla tarvitse kulkea"*
- *"Tiedottaminen eri tapahtumista. Uimarannat ja lasten leikkipaikat kuntoon"*
- *"Kaikkien palveluiden tasapuolinen saatavuus"*
- *"Nykyistä parempi mahdollisuus vuorovaikutuksiin henkilöiden kanssa. Vuorovaikutus ihmisiin lisää kokemuksia ja rauhoittaa mieltä. Tavoitteena voisi pitää yhteisiä harrastuksia."*
- *"Se, että Kemin mielenterveystalvet saavutettaisiin helpommin kaikkien esille ja toimiviksi. Kuntoon koko mielenterveystalvetpuoli!"*
- *"Mahdollisuuksia paljon, tiedottaminen niistä ontuu. Uusiin harrastuksiin haluttaisi ja lapsillakin olisi tarve mutta niihin "yksin" lähteminen takkuu, esim. eri lajeihin tutustumismahdollisuudet kiinnostaisi"*
- *"Kävelyreitit selkeästi merkattuna metsiin"*

Esteettömyys edellyttää saavutettavuuden esteiden tunnistamista rakennuksissa, palveluissa ja ympäristöissä. Mahdollisia esteitä ja osatekijöitä esteettömyyden toteutumiselle voivat olla selkokielisen tekstin puuttuminen palveluista, liikuntaesteet ja syrjintä. Esteettömyyttä voidaan tukea kaikille sopivalla, universaalilla suunnittelulla, mikä mahdollistaa ympäristön, palvelun tai ohjelman käyttämisen mahdollisimman laajasti ilman erikoisjärjestelyä. Esteettömyyttä rakennetaan konkreettisilla keinoin, muun muassa luomalla esteettömyysketjuja asunnon ja lähiympäristön välillä. Osa esteettömyyttä on myös asenteisiin vaikuttaminen, sillä esteettömyyttä tarvitseva ihminen on usein syrjinnän kohteena. Esimerkiksi vammaisille on tarjottava yhdenvertaiset oikeudet osallistua yhteiskunnassa toimimiseen ja suunnitteluun. (Gustafson 2010, 27.)

5.2 Turvattomuus Kemissä

Eniten Kemissä turvattomuutta aiheuttavia tekijöitä olivat maahanmuuttajat, päihteiden käyttäjät ja katupartiot. Vastareaktionä maahanmuuton tuoman turvattomuuden hallitsemiselle on luotu katupartio, mutta vastoin katupartion alkuperäistä tarkoitusta toiminta on pikemminkin lisännyt turvattomuuden kokemusta. Useissa vastauksissa listattiin monia turvattomuutta aiheuttavia tekijöitä. Sukupuolella ja iällä oli vaikutusta turvallisuuden kokemiseen, sillä monessa vastauksessa perusteltiin turvattomuuden tunnetta naisten tai lasten näkökulmasta. Kuitenkin prosentuaalisesti suurempi osa miehistä kuin naisista koki turvattomuutta Kemissä, ja miehet kokivat turvattomuutta perheenjäsentensä puolesta. Toisten ihmisten katseet, seuraamisena olemisen ja huutelun kohteena olemisen koettiin ahdistavina. Toisten ihmisten arvaamattomuus toi turvattomuuden kokemuksia, erityisesti jos ihmiset liikkuvat suurissa ryhmissä.

Vastaavasti myös autiot ja pimeät kadut koettiin turvattomina, sillä hädän sattuessa olisi vaikeaa hälyttää apua. Asuinalueista levottomiksi mainittiin Mäntylä ja Takajärvi. Naapuruussovittelu on esimerkki yhteisösosiaalityön muodosta, jolla käsitellään asuinympäristöön liittyviä häiriöitä ympäristön turvallisuuden parantamiseksi, ja menetelmät olisivat hyödynnettävissä myös Kemissä (Naapuruussovittelun keskus 2016. Viitattu 2.5.2016). Menetelmällä etsitään yhteisiä ratkaisuja eri osapuolten kesken asian ratkaisemiseksi osapuolia tyydyttävällä tavalla. Naapuruussovittelulla pystytään vaikuttamaan yksittäisten ongelmien lisäksi myös koko naapurustoa koskeviin ongelmiin, kuten esimerkiksi rasismiin tai

seksismiin. Ideana on välttyä konfliktien pitkittymiseltä ja vihamielisiltä riidoilta. Kaupunkilaisten keskuudesta nousi pyyntöjä sille, että katupartioiden toimintaan puututtaisiin, ennen kuin enempää väkivaltaisuutta pääsisi tapahtumaan. Kemiläiset luottavat virkavaltaan, vaikka poliisiresurssien vähentäminen lisää osaltaan turvattomuuden kokemusta. Turvattomuutta ja epäluuloisuutta lisäsivät asioiden salailu poliittisessa toiminnassa. Työttömyys koettiin aiheuttavan turvattomuutta, sillä pääsy erilaisiin palveluihin hankaloituu työttömyyden myötä. Taulukossa 5 on eritelty teemoittain mainintoja turvattomuuden kokemuksista. Jokaisen teeman alla on esimerkki kuntalaisten perusteluista turvattomuudelle.

Taulukko 5. Perustelu turvattomuuden kokemukselle teemoittain (Teema per esimerkki).

	Mainintojen määrä
Maahanmuuttajat <ul style="list-style-type: none"> <i>”Turvapaikanhakijoista suurin osa on miehiä ja jopa kotipihalla saa pelätä, koska miehet ovat laumassa ja uhkaavan oloisia”</i> 	44
Ajankohta <ul style="list-style-type: none"> <i>”Ihmisiä on iltaisin ja viikonloppuisin niin vähän liikkeellä, että tuntee olevansa yksin kävelemässä/lenkillä. Kuka apuun, jos tulee hätä? Virkavaltaa ei näy kaupungilla eikä lähiössä – lisäksi turvallisuuden tunnetta, jos poliisiauto olisi joskus liikenteessä tai poliisi jalkautuisi kaupungille. Kaupungissa jo niin paljon syrjäytyneitä nuoria/nuoria aikuisia/ iäkkäitä ihmisiä että harmittaa”</i> 	28
Päihteet ja päihteidenkäyttäjät <ul style="list-style-type: none"> <i>”Huumeongelma suuri, epäilyttäviä ihmisiä paljon... Väkivaltaa”</i> 	27
Katupartiot <ul style="list-style-type: none"> <i>”Maahanmuuttajien/turvapaikanhakijoiden myötä syntyneet katupartiot tekevät oloni turvattomaksi. Ei itse turvapaikanhakijat!”</i> 	22
Kaupungin maine ja kuulopuheet <ul style="list-style-type: none"> <i>”Kaupungilla kulkiessa normaali varovaisuus riittää ihan kuten missä tahansa muuallakin. Tyhjänpäiväinen vauhkaaminen turvattomuudesta lisää sitä ja pelokkaat ihmiset tekevät helposti ylilyöntejä kun kaupungille</i> 	9

<i>lähdetään ”kättä pidemmän” kanssa.”</i>	
Syrjäytyneet ihmiset <ul style="list-style-type: none"> <i>”Kemissä on niin paljon työttömiä ja harmaalle alueelle astuneita. Töitäkään ei saa helposti saa, ja Kemistä muutto on vähemmällä rahalla vaikeaa.”</i> 	8
Yksin kulkeminen <ul style="list-style-type: none"> <i>”Kyllä välillä pimeässä yksinliikkuminen pelottaa”</i> 	8
Väkivaltaisuus ja rikollisuus <ul style="list-style-type: none"> <i>”Asuntooni on koitettu murtautua ikkunan läpi”</i> 	7
Toisten ihmisten mielenterveyden häiriöt <ul style="list-style-type: none"> <i>”Viikonloppuna iltaisin on pelottava joskus liikkua, koska vastaan kävelee juopuneita ja mielenterveydeltään huonossa kunnossa olevia ihmisiä. Pakolaisuus ja siitä ihmisten keskuudessa puheeksi nousseet väitteet väkivalta ja lähentelytilanteista”</i> 	6
Seksuaalinen ahdistelu <ul style="list-style-type: none"> <i>”Yksinäisen sinkkunaisen ei ole turvallista liikkua kaupungilla. Saa peräänsä huutelua ja minua on esim. seurattu. Huutelijat ovat ulkomaalaistaustaisia. Koen oloni turvattomaksi erityisesti iltaisin”</i> 	3

Vastavuoroisesti kuitenkin valtaosa (71 %) koki kaupungin turvallisena paikkana asua ja elää. Myös Tomperin (2012, 105) tutkimuksessa turvattomuutta koki harvoin 63 % vastaajista. Turvallisuuden kokemusta pystyi lisäämään liikkumalla päiväsaikaan ja välttämällä tiettyjä asuinalueita ainakin iltaisin. Uutisointi, rikollisuustilastot ja huhupuheet vaikuttivat ihmisten mielipiteisiin turvallisuudesta. Useiden mielestä Kemin maine ruokki turvattomuutta itseään, vaikka suurin osa vastaajista koki Kemin rauhalliseksi ja turvalliseksi paikassa asua. Rytikari mainittiin rauhallisena asuinalueena, samoin myös Sauvosaari. Naapureiden tunteminen ja pitkään paikkakunnalla asuminen toi turvallisuuden tunnetta kaupunkilaisille. Yhteisyyssuhteet toimivat siis turvattomuutta torjuvana tekijänä, sillä ne mahdollistivat kokemuksen tuttuudesta omassa elinympäristössä.

Kyselyn vastaukset hyvinvointia tuovista tekijöistä ovat myös peilattavissa valtioneuvoston maaliskuussa 2016 julkaisemassa kansalaisturvallisuuden tilaa käsittelevässä raportissa, jossa kansalaisten turvallisuuden tunnetta nostavat

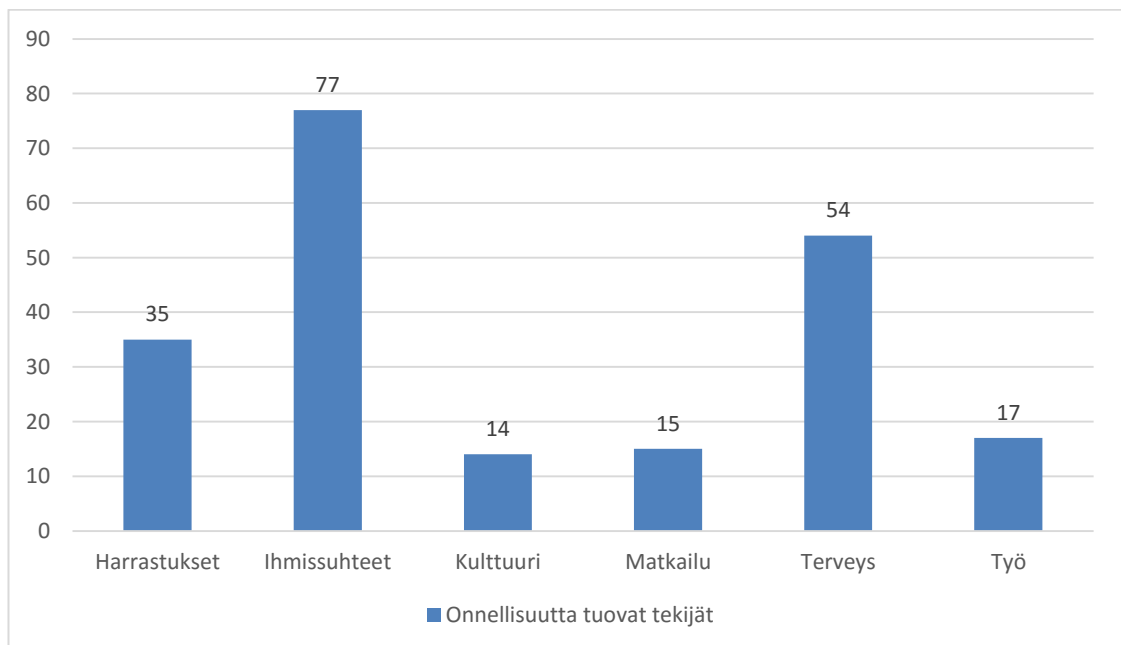
eniten perhe ja läheiset (55 %), oma koti (39 %), toimeentulo (35 %) ja terveys (32 %). Turvallisuusraportissa ilmeni myös yhteisöllisyyden ja ystävyysuhteiden olevan suuressa roolissa turvallisuuden tunteen luomisessa. Sen sijaan eroavaisuutena Kemissä toteutettavaan kuntalaiskyselyyn, ei turvallisuusraportissa vastaajat kokeneet suurimmaksi uhaksi pakolaistulvaa tai maahanmuuttajia (Kekki & Mankkinen 2016, 23, 25, 32. Viitattu 21.4.2016), joka puolestaan ilmeni selvästi turvattomuuden huolenaiheena Kemin kuntalaisille suunnatussa kyselyssä.

Maahanmuuttajien ajateltiin olevan uhka kantaväestön työllistymiselle. Kuitenkin työttömällä maahanmuuttajalla on suuri riski sopeutua työttömyyteen Soininvaaran (2010, 55) mukaan, sillä maahanmuuttajan tullessa alhaisen tulotason maasta on hän tottunut tulemaan toimeen vähällä rahalla. On tärkeää olla sekoittamatta ulkomaisen työvoiman tuontia humanitaariseen maahanmuuttoon. Humanitaarisin perustein turvapaikkaa hakeva ihminen saa oleskeluluvan määräaikaisesti neljäksi vuodeksi, jonka jälkeen pysyvä oleskelulupa myönnetään tai evätään. Mikäli perusteluita pakolaisuudelle tai humanitaariselle suojelulle ei enää ole, ei oleskelulupaa myönnetä. Määräaikaisella oleskeluluvalla ei kuitenkaan saa tehdä rajoituksetta töitä. Ainoastaan alle kolmen kuukauden määräaikaiset työsopimukset ovat sallittuja, ja työnkuvaa on myös määritetty laissa. Oleskelulupaa ei voida myöntää henkilölle, jonka katsotaan syyllistyneen rikokseen. Tämä osaltaan estää kenen tahansa maahan tulemisen, minkä katsotaan edistävän kantaväestön turvallisuutta. (Ulkomaalaislaki 301/2004, 4:36§, 5:78§)

5.3 Hyvinvoinnin ja onnellisuuden kokemukset

Kysyttäessä kolmea tärkeintä asiaa onnellisuuden kannalta nousi tärkeimmäksi syyksi ihmissuhteet (77 %), ja tämä ilmenee kuviosta 5. Vastanneista kuitenkin 20 % koki, ettei heillä ole tarpeeksi läheisiä ihmissuhteita, minkä voi ajatella heijastuvan yleiseen hyvinvointiin. Kaikista kyselyyn vastanneista opiskelijoista 12 % koki, ettei heillä ole tarpeeksi ihmissuhteita, kun taas kyselyyn vastanneista työttömistä ihmissuhteita vailla oli vain 1,4 %. Terveys (54 %) sekä harrastukset (35 %) olivat onnellisuudelle merkityksellisiä. Nämä kaksi tekijää liittyvät kiinteästi toisiinsa, sillä liikunta ja harrastaminen ovat fyysisen terveyden lisäksi tärkeitä mielenterveyden kannalta. 71 % vastanneista koki, että heillä on tarpeeksi

vapaa-aikaa. Kulttuuri (14 %), matkailu (15 %) ja työ (17 %) olivat vähiten vastauksia saaneet vaihtoehdot onnellisuuden kannalta. Kysymykseen oli jätetty vaihtoehto, johon pystyi täydentämään vastausta listattujen vaihtoehtojen lisäksi. Vastauksiin oli kirjoitettu uskon tuovan onnellisuutta, samoin myös turvallisuuden. Hyvä olo, toimeentulo sekä opiskelu olivat mainittuina avovastauksissa. Onnellisuutta lisäisi myös kaupunkilaisten asenteen muuttuminen positiivisemmaksi, sillä mielipiteet kaupungista olivat kuntalaisten mielestä negatiivisia. Kemiläisiltä toivottiin suvaitsevaisuutta sekä vastakkainasetteluiden välttämistä. Suvaitsevaisuus ja monikulttuurisuus Kemin imagossa ovat olleet Peurasaaren ja Urpusen (2012, 50. Viitattu 22.5.2016) mukaan tavoitteena jo Kemin kaupungin strategiassa vuonna 2011. Huomionarvoinen seikka kyselyn tuloksissa oli se, ettei sukupuolella ollut ratkaisevasti merkitystä hyvinvoinnin kokemuksen kannalta. Tämä tutkimustulos tukee Ojasen (2009, 32) väitettä taustatekijöiden olevan merkityksettömiä onnellisuuden kannalta. Miehet ja naiset kokivat samat asiat yhtä merkityksellisiksi onnellisuuden kannalta, eikä suuria poikkeavuuksia miesten ja naisten välillä ollut minkään onnellisuuteen liittyvän kysymyksen kohdalla. Voidaankin ajatella hyvinvointia tuovien tekijöiden olevan sukupuoleen katsomattomia, ja samat toimet vaikuttavat yhtä lailla molempien sukupuolten kokemuksiin onnellisuudesta.

Kuvio 5. Onnellisuutta tuovat tekijät kuntalaisten keskuudessa

Onnellisuutta parantavia toimia kysyttiin kyselyssä avokysymyksellä. Osa vastanneista oli jättänyt vastaamatta tai heillä ei ollut ehdotuksia asian suhteen.

Useassa vastauksessa nousi tarve vapaa-ajan vieton mahdollisuuksien edistämiseksi, palveluiden parantamiselle ja sosiaaliselle kanssakäymiselle. Matalan kynnyksen kohtaamispaikkoja, kuten kerhoja, puistoja ja muita julkisia tiloja toivottiin eri-ikäisille ja eri elämäntilanteissa oleville. Seuraavassa taulukossa 6 on eriteltynä teemoittain eri onnellisuutta tuovia tekijöitä sekä vastauksista ilmenneiden mainintojen määrä. Monessa avovastauksessa oli mainittu useita eri toimia, joten vastaukset luokiteltiin aihepiiriin mukaisesti.

Taulukko 6. Onnellisuutta parantavat toimet teemoittain (Teema /esimerkki)

	Mainintojen määrä
Vapaa-ajan vietto (harrastukset, kulttuuri ym.) <ul style="list-style-type: none"> <i>”Enemmän tietoa harrastamismahdollisuuksista ja niiden hinnoista”</i> 	63
Palveluiden laatu ja saatavuus <ul style="list-style-type: none"> <i>”Hyvät peruspalvelut esim. terveyspalvelut tulee säilyä, samoin liikunta- ja muut harrastusmahdollisuudet”</i> 	61
Ympäristön viihtyisyys ja kunnossapito <ul style="list-style-type: none"> <i>”Ympäristön esteettisyys, ympäristöstä huolehtiminen, sen siisteys niin kaupungissa kuin asuinalueilla: risukot pois, jätteet pois, huonokuntoiset rakennukset pois ym.”</i> 	35
Työllisyys ja työhyvinvointi <ul style="list-style-type: none"> <i>”Parempi työajanhallinta”</i> 	28
Tapahtumat <ul style="list-style-type: none"> <i>”Lisää tapahtumia, että saadaan ihmiset liikkeelle ja ehkäpä uusia ihmisiä käymään täällä”</i> 	27
Sosiaaliset suhteet ja kanssakäyminen <ul style="list-style-type: none"> <i>”Tilaisuuudet, jossa voisi tavata ihmisiä keskustelun lomassa.”</i> 	24
Myönteinen ilmapiiri ja asenne kaupunkia kohtaan <ul style="list-style-type: none"> <i>”Yleisen ilmapiirin paraneminen. Ihan liian paljon kaikkea negatiivista ihmisten mielissä ja toimissa”</i> 	17
Turvallisuus <ul style="list-style-type: none"> <i>”Ulkona liikkumisen turvallisuutta pitäisi parantaa”</i> 	8
Parantunut toimeentulo <ul style="list-style-type: none"> <i>”Pienestä palkasta jäisi enemmän käteen”</i> 	7

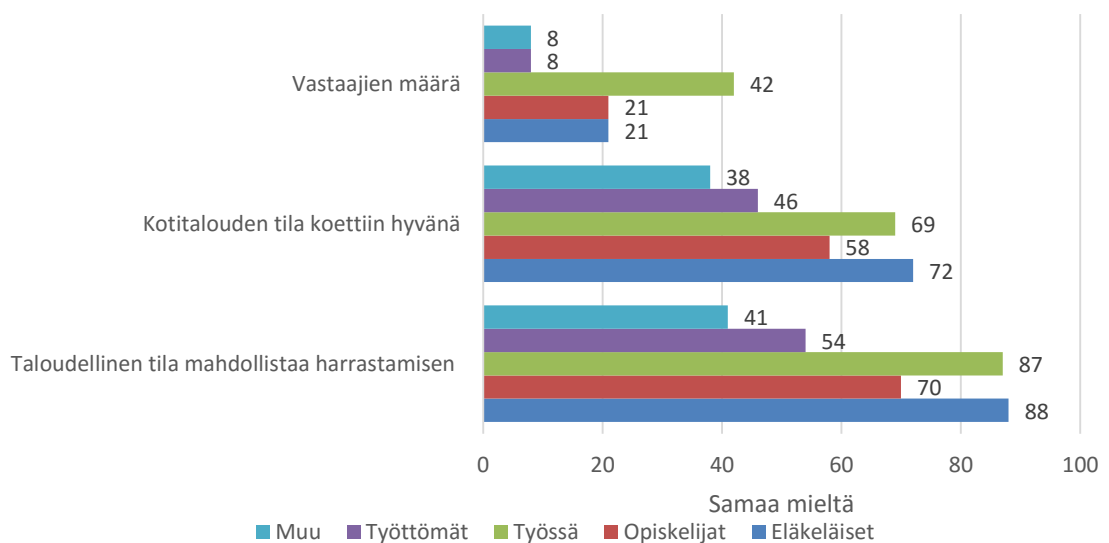
Maahanmuuttoon liittyvät toimet <ul style="list-style-type: none"> • <i>"Rasismi pois kaduilta"</i> 	7
---	---

Onnellisuutta edistäviä toimia on eritelty taulukkoon 7. Tapahtumat voisivat vahvistaa yhteenkuuluvuuden ja yhteisyyden tunnetta, mikäli ne toisivat yhteen Kemin asukkaita. Vastausten mukaan harrastusmahdollisuuksien parantaminen ja tapahtumien järjestäminen lisäisi Kemin vetovoimaisuutta ja viihtyvyyttä. Myös Tirroniemen (2013, 54) oli ehdotettu liikunta- ja harrastusmahdollisuuksien lisäämistä kunnan kehittämiseksi. Tapahtumiksi ehdotettiin konsertteja, markkinoita, myyjäisiä ja urheilutapahtumia. Osa koki, että tapahtumat ovat pitkälti keskittyneet vain talviesonkiin, joten tapahtumia voisi järjestää tasaisemmin myös muina vuodenaikoina. Lapsiperheille suunnattujen aktiviteettien lisäksi olisi hyvä panostaa myös aikuisille suunnattuun kulttuuriin. Tapahtumien tukemisen ja järjestämisen lisäksi on panostettava myös tapahtumista ilmoittamiseen. Tapahtumiin voitaisiin kehitellä kohderyhmittäin sopivia alennuksia tai tukia. Kannatusta sai lapsien ja lapsiperheiden tukeminen, sillä se vahvistaisi perheiden voimavaroja itsensä toteuttamiseen. Kemissä on olemassa useita järjestöjä, jotka tuottavat avunantoon, hyväntekeväisyyteen tai luonnonsuojeluun liittyvää toimintaa, mitä voisi hyödyntää voimavarojen edistämiseen.

Taulukko 7. Kuntalaisten ehdotuksia onnellisuuden edistämiseksi

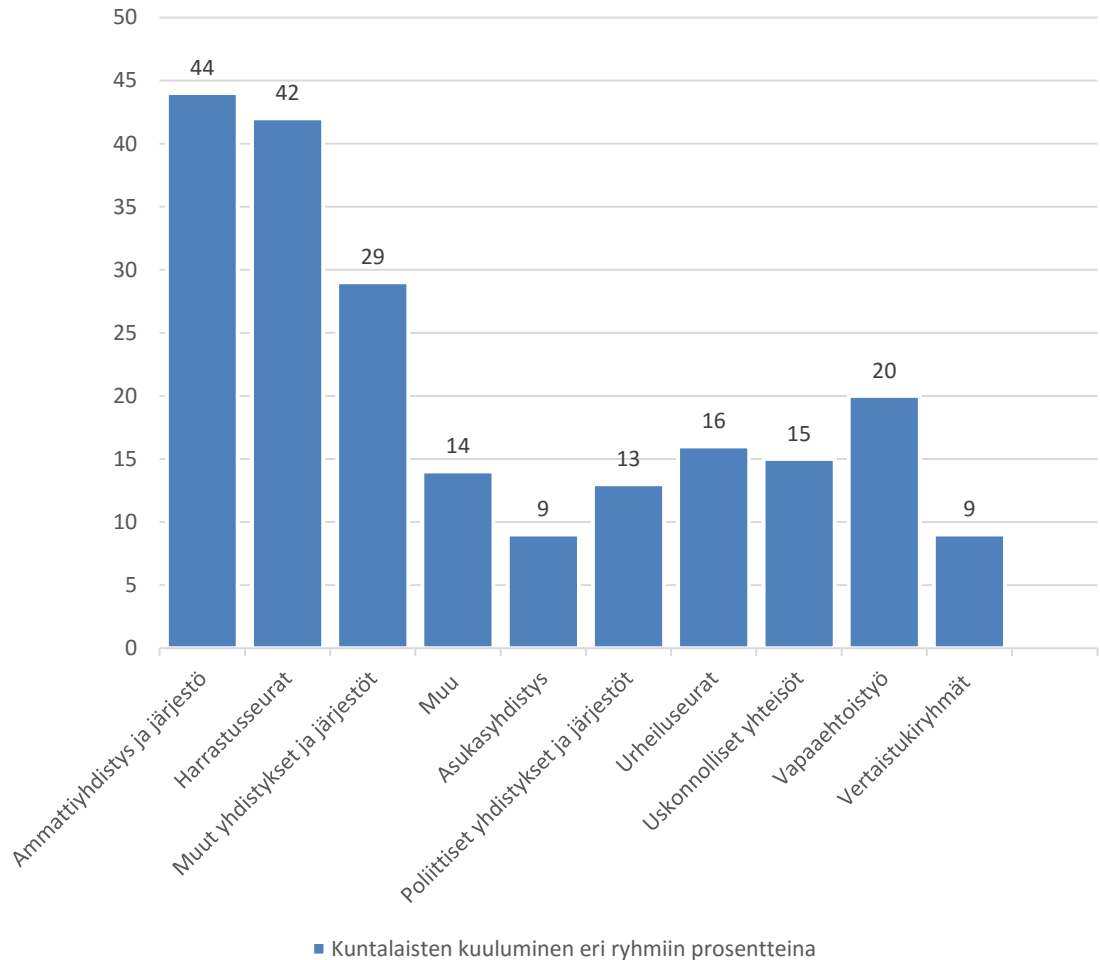
- *"Toivoisin, että ihmisillä olisi työtä, sillä se tuo toimeentuloa, lisää hyvinvointia ja luo ihmisille toivoa. Näin ehkä yleinen ilmapiiri muuttuisi myönteisemmäksi."*
- *"Pienet tapahtumat. Katusoittajat kesällä. Kukkaistutukset. Useammat penkit puistossa."*
- *"Lisää tapahtumia, että saadaan ihmiset liikkeelle ja ehkäpä uusia ihmisiä käymään täällä".*
- *"Suvaitsevaisempi ilmapiiri. Dynaamisempi henki. Mukaan ottava kulttuuri"*
- *"Lasten ja ikääntyvien aseman tukeminen. Lasten päivähoito tekee suuren loven lapsiperheiden budjettiin, joten kaupungin tulisi tukea lapsiperheitä. Tätä kautta myös syntyvyys lisääntyisi ja turvaisi mahdollisesti samalla synnytyssairaalan toiminnan ja tätä kautta työpaikkojen pysyvyyden paikkakunnalla. Myös ikääntyvien asemaa tulisi parantaa. Heidän virkistystoimintaan tulisi panostaa ja kaupungin tulisi miettiä hoitajamitoitusta uudelleen. Ikääntyneet ovat sekä kotonaan että hoitokodeissa yksinäisiä."*

Työnteko ja mielekäs toiminta arjessa ovat olennaisia merkityksellisyyden kokemukselle. Sen vuoksi vastauksissa yllättääkin se, kuinka vähän vastanneille työ tuo onnellisuutta. 42 % vastanneista oli työssäkäyviä. Sotkanetin (2013, viitattu 26.4.2016) tilaston mukaan työllisiä on 34 % Kemin väestöstä, joten kyselyyn vastasi keskimääräistä enemmän työssä käyviä ihmisiä. Opiskelijoita (21 %) ja eläkeläisiä (21 %) oli suurin piirtein saman verran vastanneista. Kyselytutkimus tavoitti vain vähän työttömiä sekä pitkäaikaisella sairauslomalla olevia ihmisiä (9 %). Tulokset työllisyyden ja työttömyyden suhteen ovat samansuuntaisia Tomperin (2012, 47. Viitattu 26.4.2016) toteuttaman opinnäytetyön kanssa, mutta hänen opinnäytetyönsä tavoitti vähemmän kemiläisiä opiskelijoita ja enemmän eläkeläisiä. Sotkanetin (2013. Viitattu 26.4.2016) mukaan työttömiä on noin 17 % Kemin työväestöstä. Taloudellinen tilanne koettiin pääosin hyvänä (63 %), mikä osaltaan selittyy työssäkäyvien vastanneiden suurella määrällä. Tämä ilmenee kuviosta 6. Tomperin (2012, 105) tutkimuksissa taloudellisen tilanteensa koki joko hyväksi tai erittäin hyväksi 84 % vastanneista. Taloudellinen tilanne mahdollisti harrastamisen 78 % vastanneista. Sen sijaan ihmissuhteet, harrastukset ja vapaa-aika tuovat eniten onnellisuutta kyselyyn vastanneille työttömille. Kyselyyn vastanneista työttömiä oli kuitenkin niin pieni osa, että tietoa ei voi yleistää kaikkien työttömien osalta.

Kuvio 6. Kuntalaisten taloudellinen tilanne ja harrastamisen mahdollisuus

Vaikka Allardt näki työttömyyden suurimpana ongelmana, ei kuitenkaan työttömät kokeneet itseään onnettomina vastausten perusteella. Ojanen (2009) sanookin ns. yhteiskunnallisten "ongelmaryhmien" onnellisuusarvioiden olevan myönteisiä sen takia, että ihminen suojautuu kielteisiä asioita vastaan psyykkisesti. Onnellisuuden yleisyys kiistetään usein sillä, ettei henkilö tunne omaa elämäntilannettaan. Useimmilla kyselyyn vastanneilla työttömillä oli tarpeeksi ihmissuhteita sekä mahdollisuus osallistua haluamaansa toimintaan. Työttömyys yhteiskunnallisena ongelma on kuitenkin tiedostettu kaupungissa ja siihen toivottiin parannusta. Juvosen ja Vehkasalon (2011) mukaan työttömyyden pitkittyessä on todennäköistä, että ihminen sopeutuu myös siihen eikä aktiivisesti enää pyri työllistymään. Se voi johtaa työn arvon kiistämiseen. Avoimille työmarkkinoille siirtymistä pitkäaikaisen työttömyyden jälkeen estää muun muassa vajaakuntoisuus, päihde- ja mielenterveysongelmat, puutteellinen motivaatio, yksin asuminen sekä alhainen koulutus. Terveystilan ja työttömyyden yhteys ei ole aina välttämättä selvä, sillä heikko terveydentila voi aiheuttaa työttömyyttä ja työttömyys voi heikentää terveydentilaa. Pitkittänyt työttömyys aiheuttaa myös psyykkistä oireilua, mikä näkyy toivottomuutena, ahdistuneisuutena sekä kiinnostuksen puutetta. (Ojanen 2009, 24; Juvonen, Vehkasalo 2011, 53-54.)

Kuvio 7. Kuntalaisten kuuluminen eri ryhmiin

Suurin osa vastaajista kuului ammattiyhdistyksiin ja järjestöihin, mitä on eritelty kuvioon 7. Toiseksi eniten ihmiset kuuluivat harrastusseuroihin tai muihin yhdistyksiin ja järjestöihin. Vähiten ihmisiä kuului asukasyhdistyksiin ja vertaistukiryhmiin. Valmiiksi listattujen vaihtoehtojen lisäksi ihmiset pystyivät myös kertomaan myös ryhmän, johon he kokivat kuuluvansa. Avoimiin vastauksiin oli listattu opiskelijaryhmät, hallitukset ja työyhteisöt. Mikäli henkilö ei kokenut kuuluvansa yllämainittuihin ryhmiin, hän oli valinnut muu-vaihtoehdon. Pääosin vastaajat kokivat, että heillä on mahdollisuus osallistua toimintaan. Tomperin (2012, 107) kyselyllä oli selvitetty kuulumista eri ryhmiin eritellymmmin, mutta kuntalaiskyselymme perusteella vastanneet ihmiset kuuluivat vähemmässä määrin ammattiyhdistyksiin.

5.4 Kunnallinen päätöksenteko kuntalaisen näkökulmasta

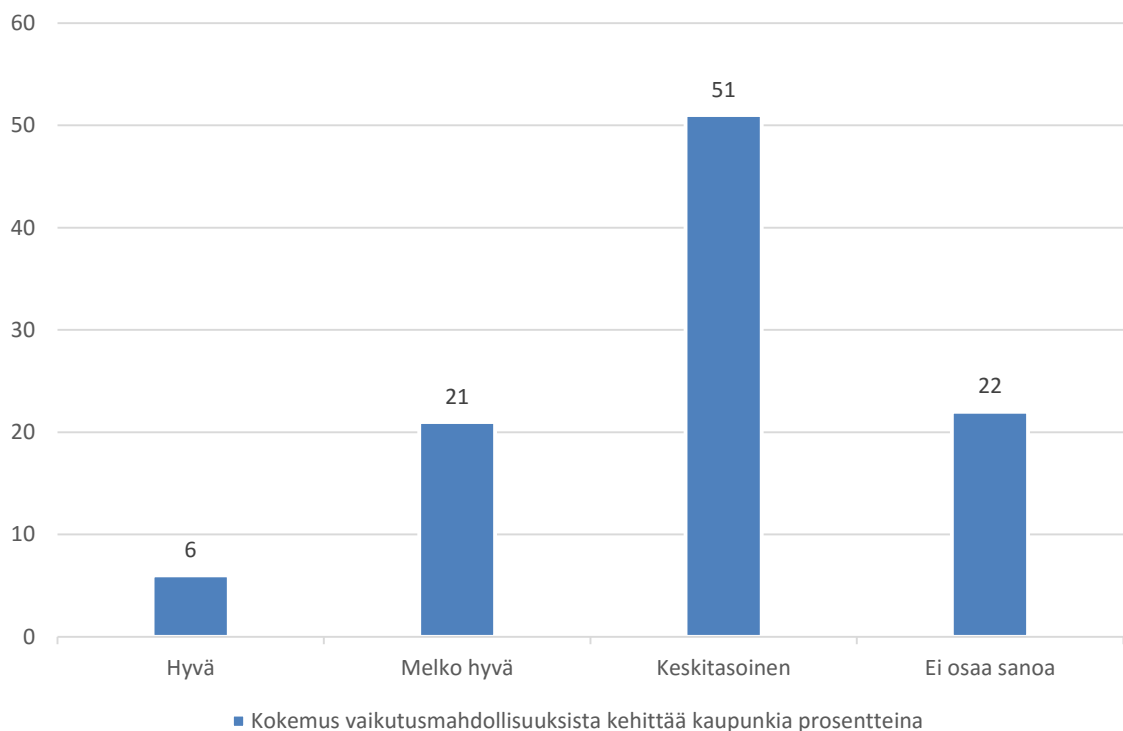
Kunnilla on laajat oikeudet tuottaa palveluita parhaaksi katsotulla tavalla. Tämä selittää kuntien välillä olevia huomattavia eroja esimerkiksi taloudellisessa toiminnassa ja palveluiden laadussa. Mikäli kunta kehittää uuden tavan tuottaa palveluita, eivät toiset kunnat ole halukkaita omaksumaan uusia toimintatapoja. Uudistusmielisyyden puuttuessa on toimintaa hankala kehittää, sillä muutos koetaan ahdistavaksi. Pelko oman aseman menettämisestä ja tehtävien uudelleen organisointi koetaan mahdollisuuden sijaan uhkana. (Soininvaara 2007, 49, 172.)

Kuntalain 22§ :n pykälän mukaan kunnanvaltuuston tehtävänä on huolehtia kuntalaisten ja kunnan palveluiden käyttäjien mahdollisuuksista osallistua ja vaikuttaa kunnalliseen päätöksentekoon järjestämällä keskustelu- ja kuulemistilaisuuksia, valitsemalla palvelun käyttäjiä edustajiksi kunnan toimielimiin. Kuntalaissa määrättyjä toimielimiä ovat nuorisovaltuusto, vammais- ja vanhusneuvosto. Osassa kunnista kuten Oulussa ja Tampereella on toiminnassa myös maahanmuuttajaneuvosto, mikä ei ole kuntalain velvoittama. Osallistamalla ihmisiä neuvostoihin sekä hyödyntämällä laaja-alaisesti kansalaisten mielipiteitä neuvostoissa edistäisi se kuntalaisten vaikutusmahdollisuuksia. (Kuntalaki 410/2015, 5:22§, 5:26§, 5:27§, 5:28§ & Oulun Kaupunki. Viitattu 28.4.2016 & Tampereen kaupunki. Viitattu 28.4.2016).

Ihmiset, joilla on paljon resursseja käytettävissä luottavat Ilmosen (2002) mukaan yhteiskunnan instituutioihin enemmän kuin ne, joilla on käytettävissä niukasti resursseja. Ihmiset, jotka kokevat itsensä huono-osaisiksi tarvitsevat enemmän yhteiskunnan hyvinvointia luovia palveluita, ja tätä ilmiötä kutsutaan luottamuksen paradoksiksi. Epäluottamus pohjautuu yhteiskunnan hyvinvointipalvelujen saamiseen sekä niiden ennustettavuuteen ja tasapuolisuuteen. Huono-osaisien kesellä vallitsee myös epäluottamuksen kulttuuri, mikä ei edes muutu positiivisten palvelukokemusten myötä. Pienituloiset henkilöt eivät luota yhtä paljon kunnallisiin päätöksentekijöihin kuin hyvätuloiset henkilöt (Ilmonen 2002, 147-148.)

Kaupungin kehittämismahdollisuudet koettiin heikoksi vastaajien kesken. Kehittämismahdollisuudet koettiin melko hyviksi 21 % kesken, keskitasoisiksi 79 % :n kesken, ja hyviksi vain 6 %:n mielestä. 22 % vastaajista ei ottaneet kantaa

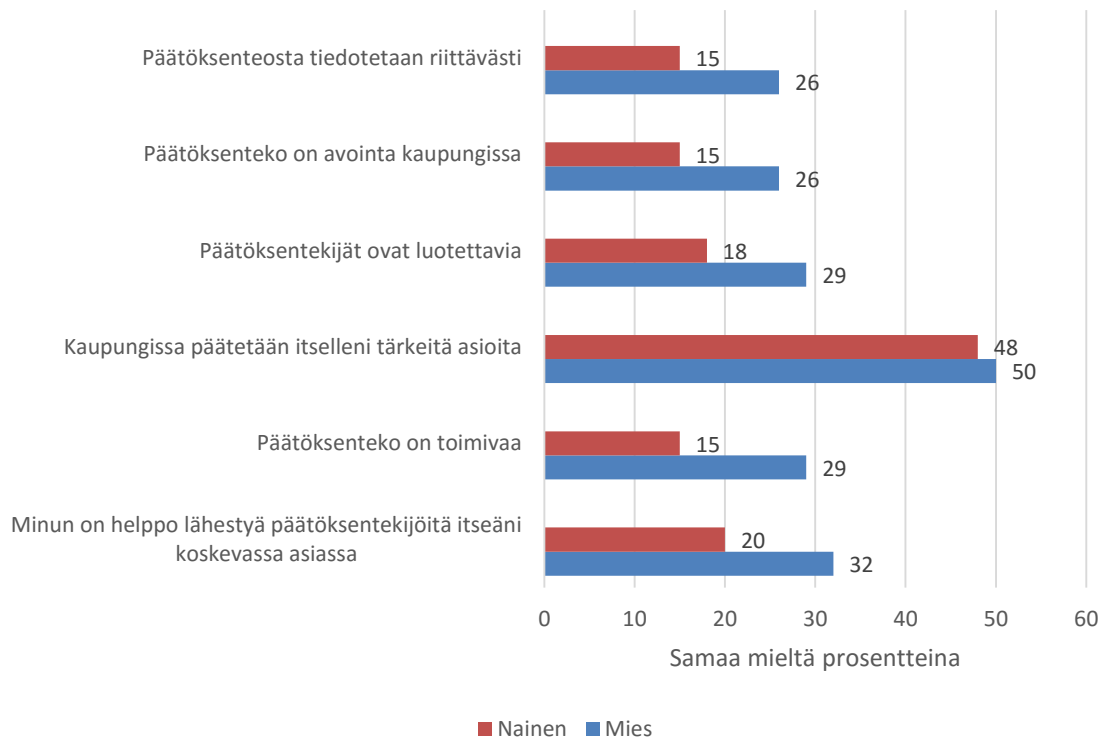
kysymykseen, ja tämä ilmenee kuviosta 8. Vaikutusmahdollisuuksien koettiin parantuneen, sillä Tomperin (2012, 109) kyselyn mukaan vaikutusmahdollisuuksiaan piti hyvänä vain 3 % ja melko hyvinä 18 % vastanneista. Päätöksenteosta kysyttiin väittämien muodossa mielipiteitä, joista pystyi olemaan samaa tai eri mieltä. Oli mahdollisuus myös olla ottamatta kantaa. Päätöksentekijöitä ei koettu luotettavaksi, ja heitä oli vaikea lähestyä. Tiedottaminen päätöksenteosta koettiin riittämättömäksi ja päätöksenteko ei ollut vastaajien mielestä avointa. Kaupungissa kuitenkin päätettiin kuntalaisille tärkeistä asioista. Epäluottamus päätöksentekijöitä kohtaan kertoo Allardtin teorian mukaisesta vieraantumisesta sekä arvonannosta. Kaupunkilaiset eivät koe tulevansa arvostetuksi, sillä heidän mielipiteitään otetaan liian vähäisessä määrin huomioon päätöksiä tehdessä.

Kuvio 8. Kuntalaisten kokemukset mahdollisuuksistaan kehittää kaupunkia

Kaupungin päätöksentekoa koskeviin väittämiin suhtautuivat naiset miehiä kriittisemmin, tämä näkyy kuviossa 9. Erityisesti naiset kokivat päätöksentekijät miehiä selkeästi epäluotettavampina. Päätöksentekijöiden luotettavuuden lisäksi kyselyn naisvastaajista 45 % koki, että päätöksentekijöitä on vaikea lähestyä ja naisvastaajista 38 % vastasi, ettei Kemin kaupungin päätöksenteko ole avoin-

ta. Kyselyn miesvastaajista 29 % päätöksentekoa piti toimivana, 32 % koki helppona lähestyä päätöksentekijöitä, 29 % piti päättäjiä luotettavana. Kuitenkaan kyselyn miesvastaajista 45 % ei pitänyt päätöksentekoa avoimena. Päätöksentekoa koskevista väittämistä miehet (50 %) ja naiset (48 %) kokivat tärkeänä Kemin kaupunginvaltuuston tekemät kaupunkia koskevat päätökset. Sen sijaan sukupuolijakaumia oli kuitenkin nähtävissä päätöksenteon toimivuudessa ja tiedottamisessa. Kyselyn miesvastaajista 25 % ja naisvastaajista 15 % kokivat kaupungin päätöksenteon tiedottamisen riittäväksi, kun taas tyytymättömiä päätöksenteon riittävyyteen oli miesvastaajissa 51 % ja naisvastaajista 54 %. Päätöksenteon toimivuuden kyselyn vastaajat arvioivat Kemin kaupungissa heikoksi. Miesvastaajista Kemin kaupungin päätöksenteon 42 % ja naisvastaajista 38 % vastasivat heikoksi. Merkittävämpi oli kuitenkin ero mies- ja naisvastaajien välillä, jotka kokivat kaupungin päätöksenteon toimivaksi. Miesvastaajista kaupungin päätöksenteon koki toimivaksi 29 % vastaajista ja naisvastaajista 15 %.

Kuvio 9. Kuntalaisten kokemukset kunnallisesta päätöksenteosta

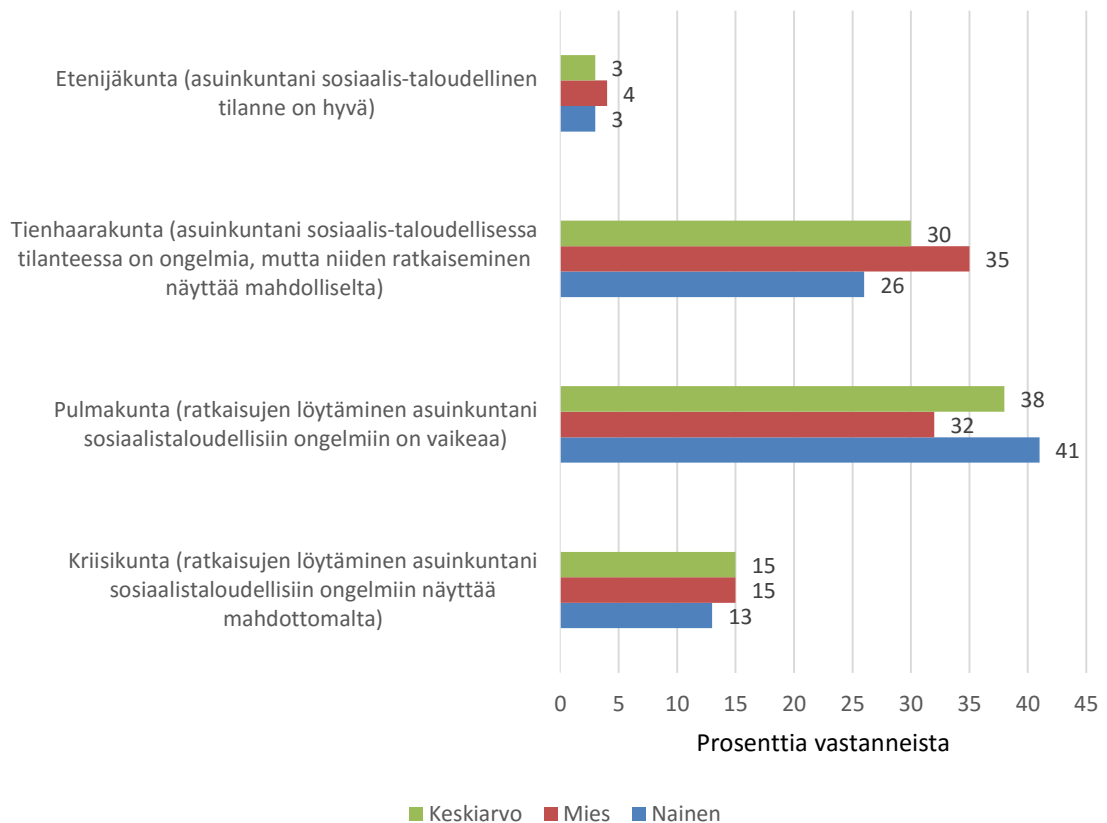
Avoimella kysymyksellä kysyttiin keinoja, joilla edistettäisiin vaikuttamismahdollisuuksia kunnalliseen päätöksentekoon. Näistä löytyy esimerkkejä taulukosta 8. Avoimeen dialogiin liittyviä ehdotuksia tuli useita, sillä päätöksentekoon toivottiin luotettavuutta, rehellisyyttä ja avoimuutta. Poliittisten ryhmien yhteistyöhön toi-

vottiin parannusta. Poliittisten päättäjien sekä kuntalaisten lähentämiseksi tarvittaisiin lähidemokratiaa. Kaupunkilaisten näkökulmat voisi ottaa aiempaa enemmän huomioon, ja päätöksentekijät voisivat olla enemmän läsnä kuntalaisten keskuudessa esimerkiksi aluekohtaisissa asukasilloissa tai infotilaisuuksissa. Tämä loisi kokemusta siitä, että yksilö kokee itsensä arvostetuksi. Myös yhdistysten kautta voisi saada olennaista tietoa kehittämiskohteista eri asuinalueilla. Informaation levittämisen lisäksi tarvittaisiin vuoropuhelua ja vastavuoroista keskustelua yhteisistä asioista. Pääsy kunnanvaltuustoon ja osallistuminen kunnallispolitiikkaan olivat mainittuna myös vastauksissa, mutta myös suhteet päättäjiin koettiin vaikutusmahdollisuutena. Vastaajista osa koki, että kehittämisen mahdollisuudet olivat omasta aktiivisuudesta kiinni. Järjestäytyminen ja kuuluminen esimerkiksi järjestöihin vahvistaisivat mahdollisuuksia. Päätöksentekoon vaikuttamista edistäisi myös tapahtumista ja vaikuttamismahdollisuuksista tiedottaminen. Sähköisiä palveluita voitaisiin hyödyntää enemmän kuntalaisten mielipiteitä kysyttäessä, ja Kemin nettisivujen selkiyttämistä ehdotettiin. Eri-laiset kuntakyselyt voitaisiin toteuttaa säännöllisesti sähköisesti tai postitse. Olennaista olisi kuitenkin kyselyiden tulosten kunnollinen hyödyntäminen ja niiden tulosten konkreettinen toteuttaminen. Mikäli muutosta tapahtuu kyselyiden pohjalta, olisi siitä myös tiedotettava.

Taulukko 8. Kuntalaisten vastauksia kysyttäessä mahdollisuuksia osallistua päätöksentekoon

- *"Tuntuu, että se on todella työlästä, alkaa metsästäämään, että voisin alkaa vaikuttamaan kunnan päätöksentekoon. Parempaa tiedotusta asiasta, niin vaikuttaisin kyllä kunnalliseen päätöksentekoon"*
- *"Asuinalueittain olisi säännöllisiä päättäjätapaamisia. Kaupungin uutiskirje, jossa kerrotaan lyhyesti ajankohtaisista asioista ja esim. tulevista kokouksista ja esillä olevista kokousasiakirjoista"*
- *"Yksi yhteisöllisyyttä edistävä tekijä Kemin kaupungissa olisi kuntalaisdemokratian työllistäminen. Poliittisten päättäjien ja kuntalaisten välillä vallitsee tällä hetkellä hienoinen kuilu, joka olisi mahdollista kuroa umpeen vuoropuhelua kehittämällä."*
- *"Tieto vaikuttamisen mahdollisuuksista"*
- *"Jos saisin tietoa miten voin vaikuttaa päätöksentekoon. En koe myöskään, että päättäjät kuuntelevat kansalaisia kovinkaan paljoa."*
- *"Jos olisin aktiivisempi esim. järjestötyössä"*
- *"Enemmän aikaa perehtyä"*
- *"Jalkautukaa kaupungintalolta ympäri kaupunkia ja kyselkää ihmisiltä heitä askarruttavista toimista"*

Osalla vastaajista ei ollut halua tai kiinnostusta osallista vaikuttamismahdollisuuksia, mikä viestii vieraantumisesta. Moni vastaajista oli skeptinen muutoksen tapahtumisen suhteen. Vastauksissa toivottiin, että kunnan päätöksentekijät kannustaisivat osallistumaan päätöksentekoon ja teoillaan viestittäisivät siitä, että heidät otetaan huomioon päätöksissä. Mahdollisuusvaikutuksien näkyväksi tekeminen on edellytyksenä, että ihmiset kokisivat helpommaksi osallistua päätöksentekoon. Tällä hetkellä koettiin päätöksentekoon osallistumisen vaativan selvittämistä ja viitseliäisyyttä, jotta vaikutuskanavan löytäminen olisi mahdollista. Moni ei kokenut tuntevansa vaikutusmahdollisuuksia tai tienneet tahoja, mihin voisi olla kehitysehdotuksien takia yhteydessä. Käynnissä olevalla osallistavalla budjetoinnilla koettiin olevan myös vaikutusmahdollisuuksia edistävä vaikutus. Uutta toimintaa suunniteltaessa olisi tärkeä kuulla kuntalaisten mielipide asian suhteen, ja tarvittaessa asiasta voitaisiin myös äänestää kuntalaisten kesken.

Kuvio 10. Kuntalaisten näkemys Kemistä kuntana.

Kemi nähtiin pulmakuntana, sillä vastaajista 38 % näki ratkaisujen löytämisen sosiaalis-taloudellisiin ongelmiin vaikeana. Tulokset näkyvät kuvioista 10. Niira-

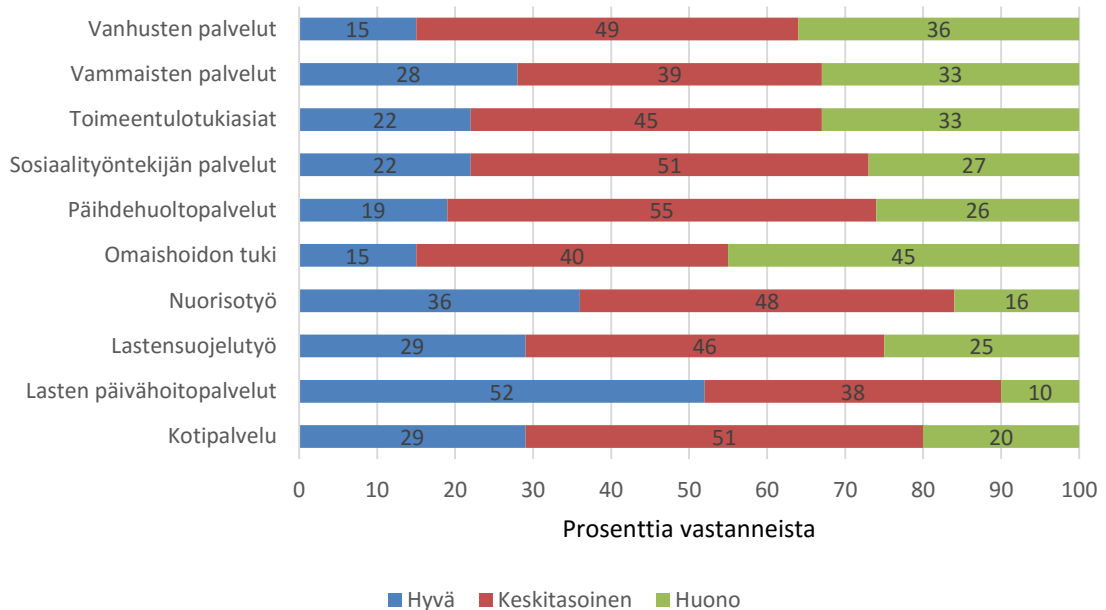
sen (2014, 116. Viitattu 22.5.2016) mukaan Kemi täyttää pulmakunnan kriteerit siitä huolimatta, että taloudellisesti sen voidaan ajatella olla kriisikunta. Seuraavaksi eniten vastaajat ajattelivat Kemin olevan tienhaarakunta, eli ratkaisujen löytäminen ongelmiin vaikutti kuitenkin mahdolliselta. Kriisikunnaksi Kemin mielsivät vastaajista 15 %, ja heidän mielestään ratkaisujen löytäminen oli mahdotonta, ja näin vastanneiden henkilöiden määrä on lisääntynyt verrattuna Tomperin (2012, 110) tuottamaan kyselyn tuloksiin. Vastaajista 3 % mielestä Kemi näyttäytyi etenijäkuntana, jossa sosiaalis-taloudellinen tilanne on hyvä. Kyselyyn vastanneista miehistä 35 % näki Kemin tienhaarakuntana, 32 % pulmakuntana. Miesvastaajat olivat optimistisempiä Kemin kaupungin tulevaisuuden suhteen, sillä naisista enemmistö koki Kemin tulevaisuuden haasteellisena.

5.5 Kunnalliset sosiaalipalvelut ja niiden laatu

Helne, Hirvilammi ja Laatu (2012) ehdottavat sosiaaliturvan edistämiseksi lainsäädännön sekä sen toimeenpanon yksinkertaistamista. Sosiaaliturvan toteutuksessa tarvittaisiin selkeyttä sekä entistä ihmisläheisempää järjestämistapaa. Olemassa olevan järjestelmän ylläpitoon kuluu energiaa ja järjestelmässä asiointi koetaan vaivalloiseksi. Nykyinen lainsäädäntö velvoittaa hyvän hallinnon nimissä asiakkaiden osallisuutta sosiaaliturvan toimeenpanossa. Asiakaslähtöisyydestä ei ole kuitenkaan juuri kokemusta käytännön tasolla, sillä ihmiset eivät koe pystyvänsä vaikuttamaan itseään koskeviin ratkaisuihin. Esimerkiksi tukien myöntäminen voi olla riippuvainen asiakkaan valmiuksista asioida sosiaaliviranomaisen kanssa. (Helne, Hirvilammi & Laatu 2012, 100.)

Vastaajia pyydettiin arvioimaan kunnallisten sosiaalipalveluiden laatua. Vaihtoehtoina oli hyvä, keskitasoinen, huono sekä ei kokemusta palvelusta. Kuvioon 11 on merkitty mielipiteet palvelun laadusta vastanneiden osalta, joilla oli kokemusta palvelusta. Kaikki muut paitsi lasten päivähoitopalvelut koettiin keskitasoisena tai huonona. Toiseksi eniten laadultaan hyväksi koettu sosiaalipalvelu oli nuorisotyö, sillä se miellettiin 36 % kuntalaisen mielestä hyväksi. Huonoimmaksi koettiin omaishoidon tuki, sillä eniten sitä oli kuvailtu huonoksi 45 % kuntalaisen mielestä. Vanhusten palveluissa eniten oli kokemuksia palvelun keskitasaisuudesta (49 %) ja huonoudesta (36 %). Kokemukseen palvelusta vaikut-

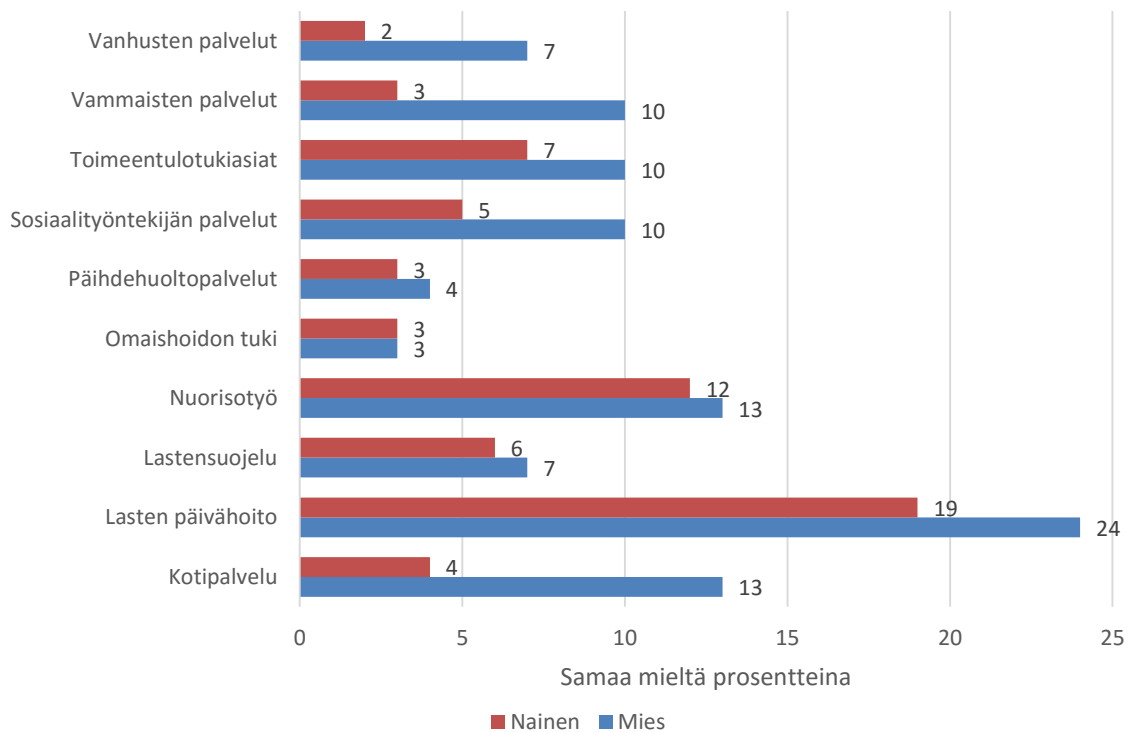
taa aiemmat kokemukset saaduista päätöksistä sekä päätöksiä koettu oikeudenmukaisuus.

Kuvio 11. Kokemus kunnallisten sosiaalipalveluiden laadusta prosentteina

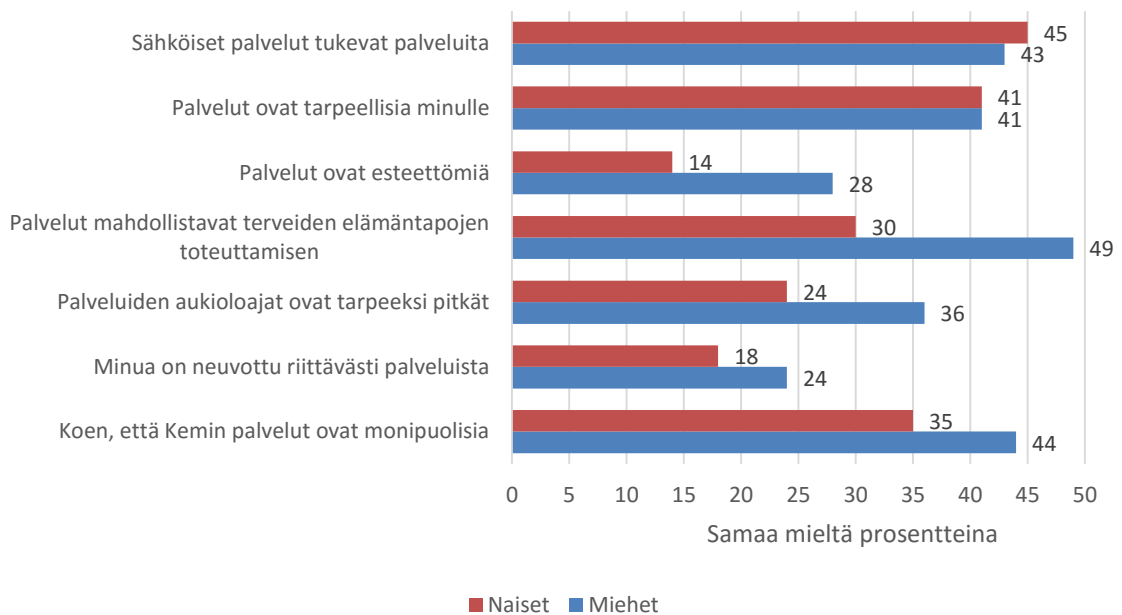
Tomperi (2012, 49-50) oli kysynyt sosiaalipalveluiden toimivuutta joko hyvänä tai huonona, joten kuntalaiskyselymme mahdollisti tarkemman määrittelyn palvelun kokemuksesta. Ainoastaan vanhustyö arvioitiin huonommaksi tuloksiemme perusteella, muuten sosiaalipalveluiden ajateltiin parantuneen tai pysyneen samalla tasolla. Parannus oli huomattavaa kotipalvelun, päihdehuollon, toimeentulotukipalveluiden sekä vanhustalpalveluiden osalta, sillä ne koettiin eneminkin keskitasoisena, jopa hyvänä. Tomperi ei ollut kysynyt omaishoidon tuen laatua kyselyssään. Kemin hyvinvointikertomuksessa (viitattu 8.5.2016) sen sijaan oli mainittu omaishoidon tuen peittävyys olevan alhaista, mikä osaltaan voi selittää kokemuksen omaishoidon laadusta huonona. Vaikeuksia tuotti parannuksesta huolimatta yhä vanhus- ja vammaispalveluiden saaminen. Vammaisten ja vanhusten hyvinvointiin on pyritty panostamaan erilaisin hankkein Peurasaaren ja Urpusen (2012, 53. Viitattu 22.5.2016) mukaan, mutta toistaiseksi laatu koetaan vieläkin heikkona. Mikäli vanhusten ja vammaisten palvelut koetaan vaikeasti saataviksi vaikuttaa se kokemukseen luottamuksesta ja turvallisuudesta. Elämäntilanteiden muuttuessa, esimerkiksi vammautuessa tai vanhentuessa, ihminen tukeutuu yhteiskunnan tarjoamiin palveluihin. Jos nämä palvelut koetaan heikoksi, tekee se tulevaisuudenkuvan myös negatiiviseksi.

Miehillä oli enemmän kokemusta sosiaalipalveluista kuin naisilla, ja miehet kokivat sosiaalipalvelut parempina kuin naiset. Kuviosta 12 ilmenee sosiaalipalveluiden hyväksi arvioiden ihmisten osuudet. Suurimmat erot laadun arvioinnissa olivat vanhusten palveluiden, kotipalveluiden ja vammaisten palveluiden kohdalla. Tämä viittaisi siihen, että naisilla on suurempi laatuvaatimus hoivan suhteen kuin miehillä. Syy tähän voi olla siinä, että naiset käyttävät enemmän aikaa perheistään ja kodista huolehtimiseen ja täten ovat tietoisempia hyvästä ja huonosta kohtelusta läheisiään kohtaan. Vaikka nykyaikana hoiva onkin pitkälti siirtynyt perheen ulkopuolelle erilaisiin palveluihin, ei se välttämättä vaikuta tehdyn hoivan sukupuolittuneeseen työnjakoon Miettisen mukaan (2008, 10. Viitattu 8.5.2016). Naisvastaajia oli kyselyyn vastanneista kuitenkin enemmistö, joten laadun arvioinnin takana olevia syitä tulisi tutkia tarkemmin. Sen taustalla on luultavasti tekijöitä, mitkä liittyvät olennaisesti ihmisten kokemuksiin hyvinvointivaarjaisiin. Näitä tekijöitä voivat olla esimerkiksi sukupuolten roolit ja asemat perheissä ja muissa yhteisyyssuhteissa.

Kuvio 12. Sosiaalipalveluiden laadun arviointi hyväksi sukupuolen perusteella.

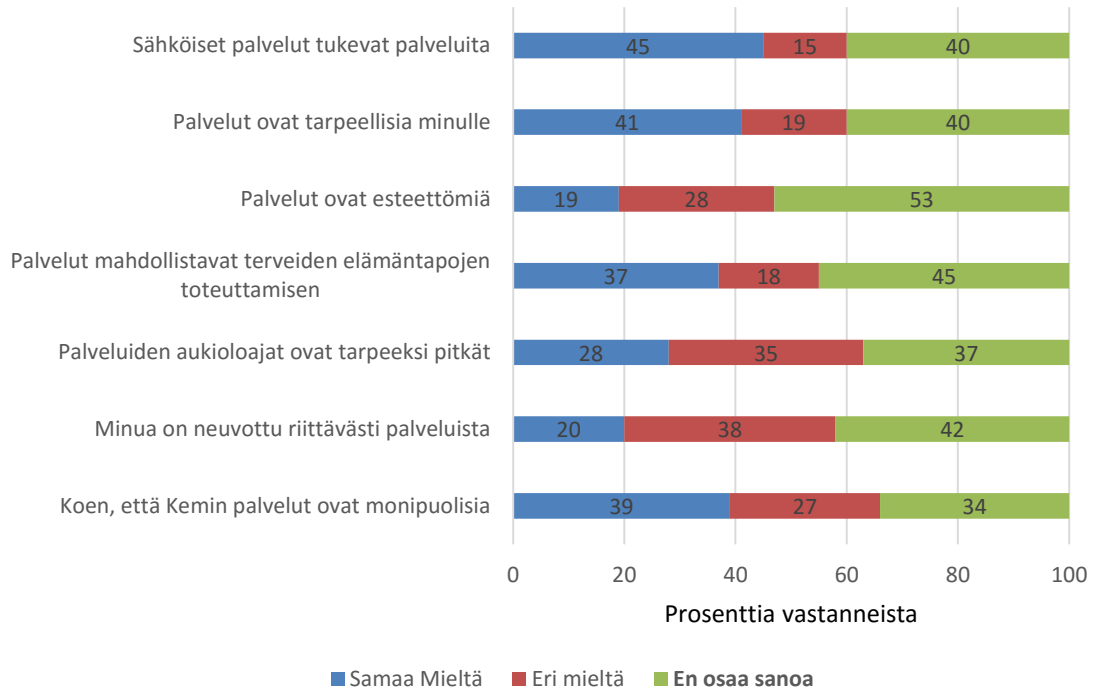
Sukupuolella oli merkitystä joidenkin sosiaalipalveluiden laadun kokemuksen kannalta, mikä ilmenee kuviosta 13. Keskimääräisesti naiset olivat kaikkien mainittujen palveluiden suhteen kriittisempiä, kun taas miehet olivat palveluita kohtaan myönteisiä. Sähköisiin palveluihin miehet suhtautuivat hieman naisia kriittisemmin. Sähköiset palvelut tukivat kuitenkin palveluita yleisesti. Palvelut mahdollistivat miesvastaajien mielestä terveiden elämäntapojen toteuttamisen paremmin kuin naisten mielestä. Naisia ei ollut neuvottu riittävästi palveluiden olemassaolosta, eikä palveluita koettu yhtä monipuolisina kuin miesten mielestä. Miehet kokivat palveluiden aukioloajat tarpeeksi pitkiksi. Neuvontaa voisi edistää aiempaa parempi tiedottaminen palveluista sekä asianmukainen palveluohjaus. Yhteiskunnallisen palvelukentän laajeneminen ja monipuolistuminen vaativat ammattilaisilta neuvonnan ja ohjauksen taitoja. Neuvonnan ei tule rajautua pelkästään sosiaalipalveluiden piiriin, vaan siinä on huomioitava yhteiskunnan eri toimintojen olemassaolo. Onnistunut ohjaus ja neuvonta edellyttävätkin luovaa ja ehkäisevää työtettä. (Kananoja, Niiranen & Jokiranta 2010, 83-84.)

Kuvio 13. Sosiaalipalveluiden laatua koskevat väittämät prosentuaalisesti

Kunnallisia sosiaalipalveluita koskevista väittämistä pystyi olemaan samaa mieltä tai eri mieltä sen lisäksi, että pystyi valitsemaan "en osaa sanoa" –vaihtoehtoon. Samaa mieltä olevat vastaukset ilmenevät kuviosta 14. Kemin

kaupungin palvelut koettiin pääosin monipuolisina ja tarpeellisina. Palvelut mahdollistivat terveiden elämäntapojen viettämisen, mikä tukee onnellisuutta. Kuitenkin neuvonta oli puutteellista ja aukioloajat koettiin liian lyhyinä.

Kuvio 14. Sosiaalipalveluiden laatua koskevat väittämät prosentuaalisesti

Kemissä palvelut vaikuttavat hyvinvointiin erityisesti niiden saatavuuden ja monipuolisuuden kautta. Mikäli palveluiden piiriin pääsy koetaan haastavaksi, ei se edistä yksilön mahdollisuuksia ylläpitää hänen hyvinvointiaan. Neuvonnan kautta on mahdollista ohjata yksilö niiden palveluiden pariin, jotka edistäisivät hänen hyvinvointiaan. Tällöin toteutuisi myös sosiaalinen oikeudenmukaisuus, sillä yksilö saisi hänelle kuuluvan tuen ja mahdolliset etuudet. Kemissä järjestettävät palvelut ovat tarpeellisia asukkaiden hyvinvoinnin kannalta, joten palveluita ei kannattaisi näiden tuloksien perusteella ainakaan vähentää.

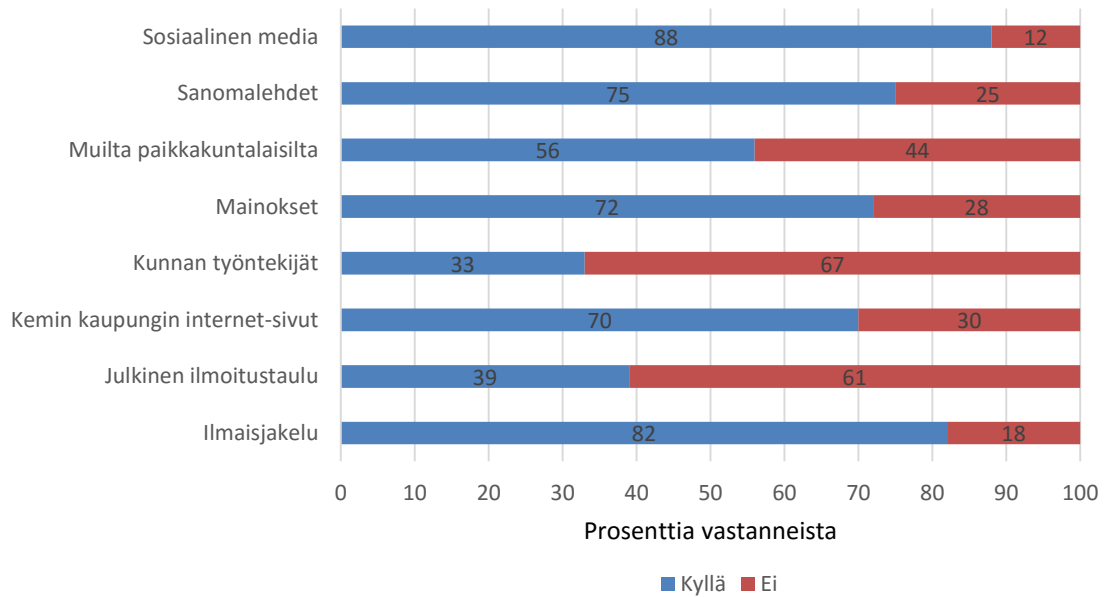
5.6 Sähköiset palvelut

Kuntaliiton Taloustutkimus oy:llä vuonna 2007 teettämän selvityksen mukaan kuntien 71 % kunnista vastasi kunnissa olevan liian vähän sähköisten palveluiden osaamista ja internet-palveluiden kehittämisessä. Selvityksessä ilmeni, että kunnat tarjoavat erillisiä internetsivustoja ja -palveluja kohdennetusti erityisesti

matkailijoille, yrittäjille ja nuorille. Osallisuuden osalta lähes kaikki kunnat tarjoavat internet-sivuillaan selvityksen mukaan eri kunnallisten päätöksentekoelementtien pöytäkirjat ja myös päätöksenteon esityslistat. Joissakin kunnissa hyödynnetään palautejärjestelmää, millä voi antaa palautetta tehdyistä ehdotuksista sekä päätöksistä. (Kuntaliitto 2007. Viitattu. 28.4.2016)

Jo Euroopan tasolla (ks. Rucht 2010, 117-118) on havaittavissa poliittisen osallistumisen hiipuminen. Haasteena on Pessalan (2008) mainitsema poliittisen osallistumisen vähentyminen valtakunnallisesti Suomessa, mikä heijastui myös tutkimuskyselyn vastauksissa kuntalaisten asenteista kunnallista päätöksentekoa tekoa kohtaan. Tutkimuskyselyn vastauksissa oli havaittavissa kysyntää päätöksenteon avoimuudelle sekä kuntalaisten kuunteleminen päätöksenteossa. Pessalan selvityksessä ilmeni, että sähköiset palvelut ovat tuoneet uusia osallistumisen ja osallisuuden muotoja, jolloin esimerkiksi suoran osallistumisen mahdollisuus täydentänyt edustuksellista demokratiaa kuntalaisten mahdollisuudella tuoda omia ajatuksiaan ja ideoitaan. (Pessala 2008, 8.)

Soininvaara ja Särkelä (2015) korostavat pamfletissaan Internetin ja erityisesti sosiaalisen median merkittävyyttä kaupungissa tarjottavien palveluiden sekä tapahtumien tiedottamisessa (Soininvaara & Särkelä 2015, 102.) Informaation ollessa sosiaalisen pääoman resurssi on tiedottamisella merkitys sosiaalisen pääoman määrälle. Kaikki ihmiset eivät osaa välttämättä hakea tietoa tehokkaasti, minkä vuoksi tiedonsaantia on pyrittävä tukemaan erilaisin keinoin. Näkyvyyttä lisäämällä on mahdollista tuoda tietoa mahdollisimman usean ihmisen tietoisuuteen. Jokaisen tapahtuman näkyvyydestä on tapahtumaa järjestävä taho, mutta kunta voi myös toiminnallaan edistää tiedottamista erilaisista tapahtumista.

Kuvio 15. Mieluiten hyödynnetyt tiedotusvälineet etsittäessä tietoa Kemin kaupungin tapahtumista.

Tutkimuskyselyssä kyselyyn vastanneet kuntalaiset kokivat saavansa parhaiten tietoa sosiaalisen median kautta sen sijaan Kemin kaupungin internet –sivuja paremmaksi koettiin ilmaisjakelu sekä sanomalehdet. Kuviossa 15 ei ole huomioituina niitä vastauksia, joilla ei ollut mielipidettä tiedotusvälineen suhteen. Opinnäytetyökyselyssä tiedottamisen edistämiseksi kysyttiin mielipiteitä tiedotusvälineiden hyödyntämisestä palveluista tiedottaessa, ja tulokset löytyvät kuviossa. Ehdotettujen vaihtoehtojen lisäksi oli listattu tiedotusvälineiksi radio, LED-mainostaulu sekä säännöllisesti tapahtumat yhteen kokoava tiedote. Kemiin luotiin opinnäytetyöprosessin aikana uusi vapaa-ajan esite, missä esitellään paikallisia tapahtumia ja vapaa-ajanviettopaikkoja (Kemi 2016). Vastaavalaista mallia voi hyödyntää myös jatkossa eri tapahtumista tiedotettaessa. Sosiaalisen median sisällöntuotannon avulla voidaan myös vaikuttaa siihen, kuinka hyvin eri tapahtumista pystytään tiedottamaan. Sen ei kuitenkaan tule olla ainoa tiedottamisen keino, vaan pikemminkin muita tiedotusvälineitä täydentävä tiedottamisen muoto.

6 POHDINTA

6.1 Opinnäytetyöprosessi

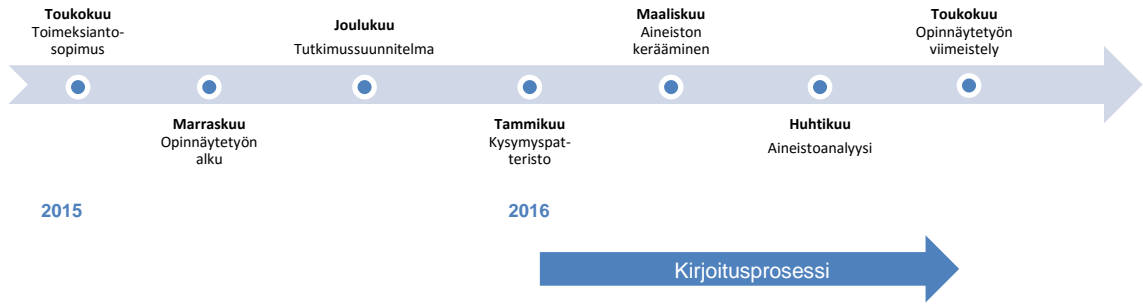
Toukokuussa 2015 Lapin Ammattikorkeakoulun opettajat sekä Kemin Sosiaalidemokraattinen Kunnallisjärjestö ry:n edustajat ovat pitäneet palaverin, jonka pohjalta opettajat ovat välittäneet toimeksiannon opiskelijoille. Opinnäytetyö käynnistyi marraskuussa 2015 toimeksiantajan ja Lapin Ammattikorkeakoulun sopimuksesta. Toimeksiantaja halusi selvityksen siitä, miten Kemiä voitaisiin parantaa vapaa-ajan, asumisen, koulutuksen ja hyvinvointipalveluiden osalta tulevaisuudessa. Kuntalaisten ääni haluttiin saada kuuluville päätöksentekoon, sillä Kemissä pitkään asuneiden kokemusta kaupungissa asumisesta pidettiin arvokkaana. Opinnäytetyötä varten laadittiin joulukuussa tutkimussuunnitelma, jossa tehtiin alustava suunnitelma opinnäytetyön toteuttamisesta sekä rajattiin tutkittava osa-alue. Aineistoa päädyttiin keräämään kyselylomakkeella, jossa kysyttiin ihmisten kokemuksia hyvinvoinnista ja palveluiden järjestämisestä Kemin alueella. Tammikuussa 2016 osallistuttiin esittelytilaisuuteen, missä opinnäytetyön alustava aihe ja toteutustapa esiteltiin ammattikorkeakouluopiskelijoille. Tammi- ja helmikuun laadittiin kyselypatteristo, jota tehtiin yhteistyössä toimeksiantajan sekä ammattikorkeakoulun kanssa. Patteristossa hyödynnettiin aikaisempia hyvinvointia käsitteleviä tutkimuksia, Tomperin (2012) opinnäytetyötä kemiläisten hyvinvoinnista sekä Itä-Lapin seutukunnan hyvinvointibaroometriä. Kyselyn laatimista varten konsultoitiin myös Seta ry:tä, sillä kyselyssä haluttiin ottaa huomioon sukupuolen moninaisuus. Tilastokeskus toistaiseksi ei tarjoa sukupuolen luokitukseen muita vaihtoehtoja kuin miehen ja naisen, joten kyselyssä tarjottiin kolmanneksi vaihtoehdoksi "muu".

Opinnäytetyötä käytiin suunnitteluvaiheessa esittelemässä toimeksiantajalle. Kyselyn laatimisen etenemisestä tiedotettiin toimeksiantajalle, sekä heiltä pyydettiin palautetta kyselystä ennen sen käyttöönottamista. Maaliskuussa paperinen kyselylomake sekä sähköinen versio otettiin käyttöön, ja aineistoa ryhdyttiin keräämään. Keväällä oltiin yhteydessä uimahalliin, kirjastoon, paikallisiin järjestöihin, kauppoihin, toiseen asteen kouluihin sekä korkeakouluihin aineiston ke-

räämiseen suhteen. Kirjasto kieltäytyi yhteistyöstä opinnäytetyön poliittisen toimeksiantajan vuoksi.

Aineistoa kerättiin 3.3.2016 - 10.4.2016 välisenä aikana julkisilla paikoilla ja internetissä kyselyn mahdollisimman laajan näkyvyyden saamiseksi. Kyselyä mainostettiin Facebookissa kohdennetusti Kemin alueella asuville. Opinnäytetyötä varten tehtiin myös esite, mikä löytyy liitteistä. Verkkokyselyllä oli oma sivusto Facebookissa, ja sitä jaettiin myös Kemin avoimiin keskusteluryhmiin. Verkkokyselyä välitettiin eteenpäin sähköpostitse myös Kemin lyseon lukiolle ja sosiaalitoimistolle, mutta kyseisistä paikoista ei saatu vastausta sähköposteihin. Ensimmäisen kerran kyselyyn kerättiin paperisia vastauksia Kaikkien Kemi – tapahtumassa 20.3, jonka jälkeen siirryttiin tekemään kyselyä uimahallilla ja Citymarketissa. Kyselyn pituus kuitenkin vaikutti ihmisten vastaamiseen, joten vastausten keräämisessä keskityttiin verkkokyselyn levittämiseen. Aineistoa kerättiin Citymarketilla ja uimahallilla kerrallaan aina kahtena päivänä peräkkäin. Kenttätöön haasteeksi nousi vastaajien löytäminen sekä epäuskoisuus Kemin kehittämistä kohtaan. Ihmiset perustelivat vastaamatta jättämistä ajan ja kiinnostuksen puutteella. Joidenkin vastaamisesta kieltäytyneiden mielestä Kemin kehittäminen on mahdotonta. Kenttätöön haasteeksi osoittautui myös tutkimuskyselyn toimeksiantajan puoluepoliittinen sidonnaisuus, jonka vuoksi aineistoa ei ollut mahdollista kerätä kaikilla julkisilla paikoilla. Uimahallilla kyselyä toteutettaessa huomattiin valtaosan vastaajista olevan eläkeikäisiä, joten kyselyä pyrittiin sen jälkeen tietoisesti kohdistamaan myös muihin ikäryhmiin.

Huhtikuussa analysoimme aineistoa ja keskityimme työstämään opinnäytetyön kirjallista osuutta. Toimeksiantajan pyynnöstä pidettiin myös lehdistölle tiedotustilaisuus, jossa esittelimme opinnäytetyöprosessia ja sen lähtökohtia. Tiedotustilaisuuden pohjalta kirjoitettu lehtiartikkeli löytyy liitteistä. Tutkimustuloksia kävimme esittelemässä myös Kemin Sosialidemokraattinen Kunnallisjärjestö ry:n kokouksessa 16.5.2016 ennen varsinaisen opinnäytetyön valmistumista. Seuraavasta kuviosta löytyy havainnollistettuna koko opinnäytetyöprosessi.

Kuvio 16. Aikajana opinnäytetyöprosessista.

Luotettavuuden osalta opinnäytetyön kyselyn tulokset heijastelivat sosiaalipalveluiden laatua lukuun ottamatta Tomperin (2012) aiemman hyvinvointitutkimuksen ja turvallisuuden osalta valtioneuvoston kansallisturvallisuutta koskevan raportin tuloksien kanssa. Samansuuntaisia tuloksia löydettiin myös Tirroniemen sekä Peurasaaren ja Urpusen opinnäytetöiden kanssa. Tuloksien voidaan siis ajatella olevan yleistettävissä, ja vaikka tutkimus suoritettaisiin uudelleen, tulokset eivät muuttuisi huomattavasti. Luotettavuuteen ja yleistettävyyteen vaikuttaa kuitenkin se, että kyselyn tulokset edustavat pitkälti työssäkäyvien ja suhteellisen hyvätuloisten ihmisten näkemystä hyvinvoinnistaan. Tulokset voisivat olla hyvinkin erilaisia, mikäli kyselyyn olisi vastannut enemmän työttömiä tai taloudellisen tilanteensa huonoksi kokevia ihmisiä. Heidän kokemuksensa vaikutusmahdollisuuksistaan voivat olla jo niin huonot, etteivät he näe enää syytä osallistua kyselyyn kaltaisiin mahdollisuuksiin. Onkin pohdittava sitä, kuinka kyselyn ulkopuolelle jääviä ryhmiä saataisiin osallistumaan aiempaa enemmän yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Heidän yhteiskunnallista asemaa ja hyvinvointia on haastavaa parantaa, sillä heiltä ei saada ensikäden kokemusta palveluiden toimivuudesta tai laadusta. Toisaalta on huomioitava myös se, ettei kaikilla ole halua tai tarvetta osallistua yhteisistä asioista päättämiseen. Ihmisillä on yhtä lailla myös vapaus olla osallistumatta. Uskomme kuitenkin, että lähtökohtaisesti olisi hyvä pyrkiä parantamaan osallisuutta jokaisen väestöryhmän keskuudessa. Halu osallistua voi syntyä siitä, kun kokee oman mielipiteensä olevan arvokas.

6.2 Johtopäätökset ja ehdotukset

Kemiläisten hyvinvointi tulee saatujen tuloksien perusteella ihmissuhteista, vapaa-ajasta sekä ympäristöstä. Suurimmalla osalla väestöstä oli mahdollisuuksia toteuttaa itseään sekä viettää vapaa-aikaansa haluamallaan tavalla. Allardtin

teorian mukaisesti kemiläisten hyvinvointi siis koostuu omistamisesta ympäristön osalta, yhteisyyssuhteista ihmissuhteiden kautta sekä ihmisenä olemisesta vapaa-aikana. Kaupunki tukee kuntalaisten hyvinvointia pitkälti ylläpitämällä palveluita ja tukemalla asukkaita palveluiden kautta. Tulevaisuudessa Kemissä asuvien hyvinvointia voitaisiin vahvistaa palveluiden laatuun ja saatavuuteen panostamalla, sillä osa vastanneista koki palvelut riittämättömiksi. Terveyden edistämiseksi ja sairastavuuden vähentämiseksi olisikin syytä keskittyä ennaltaehkäisemään ongelmia hyvinvointia kehittämällä. Hyvinvointi heijastuu kokonaisvaltaisesti yksilöiden kokemaan elämänlaatuun ja terveydentilaan, minkä vuoksi kunnan tehtävänä on pyrkiä poistamaan huono-osaisuutta ja hyvinvointivajeita. Seuraavaksi esittelemme keskeisimmät tutkimustulokset sekä ehdotamme muutamia kehittämiskohteita hyvinvoinnin edistämisen kannalta. Seuraavaan taulukkoon 9 eritelty keskeisimpiä tuloksia.

Taulukko 9. Keskeisimmät ehdotukset Kemin kaupungin kehittämiseksi

Keskeisimmät ehdotukset Kemin kaupungin kehittämiseksi
<p>Having eli omistaminen osana hyvinvointia</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Turvallisuuden tunteen edistäminen vaikuttamalla yleiseen ilmapiiriin ja ympäristöstä aiheutuvaan turvattomuuteen</i> • <i>Kunnallisten palveluiden laadun ja saatavuuden kohentaminen</i>
<p>Loving eli yhteisyyssuhteet osana hyvinvointia</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Yhteisyyssuhteiden vahvistaminen tukemalla mielekästä yhteisöelämää ja vaikuttamalla turvattomuuteen</i> • <i>Ihmisten keskinäisten vuorovaikutuksen mahdollistaminen ja tukeminen palveluiden kautta sekä kannustaminen omaehtoiseen vuorovaikutukseen</i>
<p>Being eli ihmisenä oleminen osana hyvinvointia</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Vapaa-ajan viettomahdollisuuksien tukeminen ja niistä tiedottaminen</i> • <i>Päätöksenteossa osallisena olemisen mahdollistaminen niille ryhmille, jotka kokevat vaikuttamismahdollisuutensa heikoksi</i>
<p>Doing eli tekeminen osana hyvinvointia</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Mielekkään toiminnan järjestäminen ja ylläpitäminen vapaa-ajan vieton ja harrastusmahdollisuuksien kautta</i> • <i>Ekologisesti ja sosiaalisesti kestävien ratkaisujen tekeminen ympäristösuunnittelussa sekä palvelurakenteissa</i>

Maahanmuutto on aiheuttanut Kemissä turvattomuuden kokemuksia. Turvallisuudentunteen ja luottamuksen palauttamiseksi tarvittaisiin asiantuntijuutta maahanmuuton suhteen sekä keinoja yhteiskunnallisen koheesion tukemiseksi. Osallistamalla sekä maahanmuuttajia että kantaväestöä jo olemassa oleviin mahdollisuuksiin voidaan luoda yhteisyyttä niiden ryhmien välille, jotka ovat vaarassa joutua vastakkainasettelun eri puolille. Anderssonin (2008) mukaan osallistaminen ei ole helppoa, sillä päätöksenteko pohjautuu kaksijakoiseen johtamiseen. Kunnan toimintaa johdetaan valtuuston, hallitusten ja lautakuntien kautta, ja arkinen johtaminen jää viranhaltijoille. Kunnan viranhaltijat vastaavat maahanmuuttajien kanssa tehtävästä toiminnasta, kuten kotouttamisesta, mutta sen ohella on tarpeen toteuttaa myös maahanmuuttoon liittyvää päätöksentekoa keskitetysti. Ehdotuksemme olisi, että kunnallista päätöksentekoa voitaisiin organisoida niin uudelleen, että maahanmuuttaja-asioita käsitelisi oma valtuusto tai neuvosto. Maahanmuuttajaneuvosto-mallia on sovellettu muun muassa Oulussa, jossa neuvosto pyrkii edistämään maahanmuuttajien osallisuutta sekä seuraa maahanmuuttajapoliittisten asioiden kehittymistä kaupungin alueella. Maahanmuuttajaneuvosto pystyisi keskitetysti ottamaan kantaa maahanmuutosta nouseviin ilmiöihin ja edistämään molemminpuolista kotoutumista Kemissä. (Andersson 2008, 158-161; Oulun kaupunki. Viitattu 24.4.2016)

Kuten kyselyn vastauksissa ilmeni, Kemin kuntalaisten asenteet kunnallista päätöksentekoa kohtaan ovat kohtalaiset tai heikot. Kuitenkin Kemiläisten kokivat kaupunginvaltuustossa käsiteltävät asiat itselleen tärkeiksi ja kuntalain 22§:n pykälän mukaisia tehtäviä ovat esimerkiksi kuntalaisten mahdollisuuksista vaikuttaa kuntaansa koskevaan päätöksentekoon (Kuntalaki 410/2015). Esi-tämme Sastamalan kaupungin nuorten osallisuuden mukaista mallia, jossa kuntalain määrittämällä valtuustoilla ja neuvostoilla on oma nuori edustajansa jokaisessa kunnalliseen päätöksentekoon liittyvässä toimielimessä. Näin osallisuutta kyettäisiin tukemaan jo mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, milloin nuorelle muodostuu kuva yhteiskunnallisesta vaikuttamisesta. Nuoria tulisi kannustaa osallisuuteen ja heille tulisi tehdä näkyväksi se, mitä hyötyä heidän osallistumisestaan poliittiseen päätöksentekoon on. (Andersson 2008, 159; Sastamalan Nuoret 2016. Viitattu 28.4.2016).

Vaikka yhteiskunnassa on havaittavissa lähiyhteisön muuttumista, ei ihmisten tarve sosiaalisille kontakteille ole vähentynyt. Sen sijaan tarvitaan perinteisten yhteisöjen rinnalle uusia yhteisöllisyyden muotoja, sekä mahdollisuuksia kohtaamiselle. Palveluiden digitalisaatio tuo omat haasteensa yhteisöllisyydelle, vaikka se pystyy myös tukemaan ja täydentämään ihmisten kokemia yhteisyyssuhteita. Kuitenkaan kaikilla Kemin asukkailla ei ole sähköisten palveluiden hyödyntämiseen vaadittavaa tietotaitoa tai laitteistoa, jonka vuoksi on kyettävä myös tarjoamaan perinteisiä kohtaamisen mahdollisuuksia ja vaikuttamismahdollisuuksia. Kasvokkain kohtaminen on tärkeää yhteisyyssuhteiden ja suvaitsevaisuuden kehittymisen kannalta, sillä ihmiset eivät kykene valikoimaan samalla tavalla seuraansa kuin esimerkiksi keskustelualueilla internetissä. Näin ihmiset altistuvat useammanlaisille mielipiteille mutta samalla oppivat myös tulemaan toimeen erilaisten ihmisten kanssa. Sähköisiä palveluita on kehitetty tavallisten palveluiden rinnalle, mutta ihmisten keskinäinen kanssakäyminen ei saa täysin korvautua pelkästään sähköisellä asiointilla. Jokainen kuntalainen tarvitsee osakseen myös ihmisten kohtaamista ja sosiaalisia kontakteja.

Kemin asukkaiden yhteisyyssuhteita parantaisivat erilaiset yhteisölliset asumuodot. Yhteisöasumisessa ihmisillä on yksityisen tilan lisäksi jaettuja yhteisiä huoneita. Yhteisöasuminen ehkäisee yksinäisyyttä sekä vähentää turvattomuuden kokemuksia. Sillä opiskelijoissa oli useita, jotka kokivat läheisten ihmissuhteiden puutteita, voisi kaupungissa olla tarvetta järjestää sosiaalisuutta tukevaa asumista. Oman muotoinen koti –projektissa kokeillaan nuorten ja vanhusten yhteisasumismuotoja. Helsingissä on olemassa palvelutaloja, joissa opiskelija saa asua edulliseen hintaan sen vastineeksi, että viettää aikaa palvelutalon asiakkaiden kanssa. Yhteisöasumisen muotoja on luotu tuetun asumisen rinnalle, sillä esimerkiksi Kiteellä on yhteisöasumiseen yhdistetty kotihoidon palvelun järjestämistä. Kemissä voitaisiin kokeilla samankaltaisia yhteisöasumisen muotoja, jotta saataisiin tietoa niiden toimivuudesta ja tarpeellisuudesta. Näin pystyttäisiin myös yhtäaikaaisesti ratkaisemaan vanhusten palveluihin liittyviä ongelmia. Yhteisöasuminen vaatii asukkailta ennakkoluulottomuutta, mutta sen hyötyjen perusteluiden kautta on mahdollista edistää ihmisten halukkuutta yhteisöasumiseen. (Oman muotoinen koti 2016. Viitattu 24.4.2016. Kiteen kaupunki. Viitattu 24.4.2016)

Kemin ikärakenteen muuttuessa eläkeikäispainotteiseksi on pohdittava myös vanhustyöhön liittyviä työmalleja ja niiden toimivuutta. Vanhuspalveluiden ulkopuolella voi olla paljon vanhuksia, jotka eivät osaa tai pysty hakemaan heille oikeutettuja palveluita. Palveluohjauksen lisäksi vaaditaan oikeanlaisia ja oikea-aikaisia palveluita sekä tukimuotoja. Vanhuksia tavoitettaessa ilmenee myös haasteita, mitä voisi ehkäistä etsivän vanhustyön toimintamallin mukaisesti. Etsivää vanhustyötä on hyödynnetty esimerkiksi Helsingissä, missä tehdään kotikäyntejä asiakkaiden kotona asumisen tukemiseksi (Helsingin diakonissalaitos. Viitattu 25.4.2016.) Etsivän kanssa voidaan pohtia yhdessä asioita, jotka tekisivät elämästä mielekäästä ja tukisivat hyvinvoinnin toteutumista. Etsivää vanhustyötä tehdään yhteistyössä vapaaehtoisten kanssa, joten siinä olisi mahdollisuus hyödyntää järjestöistä tulevia resursseja mielekkäästi. Vanhustyötä tekevien tahojen on verkostoiduttava vanhusten kanssa yhteistyötä tekevien tahojen kanssa. Samalla edistettäisiin tietoisuutta Kemissä olevista palveluista ja vahvistettaisiin ikääntyvän väestön toimintakykyä. Toimintakyvyn paranemisen myötä pystyvät ihmiset hyödyntämään resurssejaan aiempaa paremmin, mikä taas heijastuu koettuun hyvinvointiin.

Esteettömyyden puute nousi myös esille vastauksista. Väestön vanhentuessa on myös pyrittävä kehittämään aiempaa esteettömimpiä ympäristöjä, vaikka esteettömyys palvelisi yhtä lailla muitakin väestöryhmiä. Esteettömyyttä edistäisi Kemin kaupungin kunnallisten sosiaalipalveluiden, erityisesti vammaisille ihmisille tärkeimpien palveluiden, läpi käyminen esteettömyyden turvaamiseksi. On olemassa esteettömyyteen liittyviä mittareita, joiden avulla voidaan tarkastella tilojen esteettömyyttä. Esteettömyyden tarkastelun voisi tehdä yhdessä kokemusasiantuntijan kanssa, jonka subjektiivinen kokemus voisi edistää ymmärrystä esteettömyyden poistamisesta. Mahdollista on hyödyntää myös esteettömyyskartoittajan palveluita (Esteettömyystiedon keskus. Rakennetun ympäristön esteettömyyskartoittajat. Viitattu 27.4.2016)

Saatujen vastausten perusteella olisi mahdollista kehittää Kemin kaupunkia niin, että usea toive ja tarve toteutettaisiin samalla ratkaisulla. Työllisyyttä voisi edistää tukemalla yrityksien perustamista ja tarjoamalla palveluita, joita asukkaat kokivat tarvitsevansa. Työllistämisessä on pohdittava taloudellisen vaikutuksen ohella työllistämisen sosiaalista vaikutusta ja sen merkitystä yksilön ja yhteisön

hyvinvoinnille. Ravintola-alan yritykset vilkastuttaisivat liike-elämää, tarjoaisivat työpaikkoja sekä kohtaamispaikkoja asukkaille. Erilaisia tapahtumia järjestettäessä voisi ottaa aiempaa paremmin huomioon eri kohderyhmät, kuten esimerkiksi lapsiperheet tai eläkeläiset. Tapahtumia ja palveluita järjestettäessä olennaista olisi kuitenkin tiedottaa niistä tarpeeksi kattavasti ja laajasti, jotta mahdollistettaisiin yhä useamman ihmisen osallistuminen tapahtumiin. Harrastamista varten voitaisiin hyödyntää aiempaa tehokkaammin järjestöjen ja yhdistysten toimintaa. Meri-Lapin alueella on varsin kattava järjestötoimijoiden verkko, jotka pystyvät tarjoamaan monenlaisia ajanviettomahdollisuuksia iästä ja toimintakyvystä riippumatta. Nämä ajanviettomahdollisuudet ovat usein myös ekologisia ja sosiaalisesti kestäviä, sillä niiden toiminta ei perustu aineelliseen kulutukseen. Järjestöillä on myös resursseja järjestää vertaistukitoimintaa, mikä tukee niin kunnan palvelurakennetta kuin yksilöiden kokemaa hyvinvointia. Julkista liikennettä voitaisiin kehittää aiempaa käyttäjäystävällisemmäksi, mikä tukisi alueiden tasa-arvoisuutta. Kemin kaupungin ympäristöstä huolehdittaessa voitaisiin myös työllistää useampia ihmisiä, jotka siistisivät ja huoltaisivat ympäristöä. Uimaran-tojen, puistojen ja liikuntapaikkojen ylläpitäminen tulisi tarpeeseen vastausten perusteella.

6.3 Omat oppimisprosessit

Yhteiskunnan rakenteen muuttuessa aiempaa moniulotteisemmaksi on sosiaalialan ammattilaisenkin kyettävä ymmärtämään moniulotteisia prosesseja sekä reagoitava niihin joustavasti. Palvelut tulevat jatkossa olemaan hajautetumpia sekä niitä tuotetaan usean eri tahon toimesta. Vastuun jakautuessa eri tahoille on sosionomin hahmotettava kokonaisuuksia ja löydettävä kokonaisuuksista eri kohderyhmille sopivia palveluita. Opinnäytetyössä konkretisoitui se, kuinka yhteiskunnalliset rakenteet joko mahdollistivat tai estivät hyvinvoinnin toteutumista. Näihin rakenteisiin vaikuttaminen on tulevaisuudessa myös sosionomin tehtävä, sillä rakenteellista sosiaalityötä varten tarvitaan ymmärrystä ajankohtaisista ilmiöistä.

Opinnäytetyön tekeminen oli monivivahteinen oppimiskokemus sosiaalialan asiantuntijuuden kehittymisen kannalta. Hyvinvoinnin määritelmä itsessään on jo niin usealla tavalla määriteltävä ilmiö, mikä osaltaan loi oman haasteensa

tutkimuskysymyksiä asetteluun ja tutkimuskyselyn toteuttamiseen. Ihmisten hyvinvoinnille merkitykselliset asiat olivat kuitenkin yhdistettävissä kunnalliseen toimintaan, ja tämän pohjalta on mahdollista vahvistaakin kunnan roolia hyvinvoinnin rakentamisessa ja tukemisessa. Opinnäytetyötä toteutettaessa perehdyimme laaja-alaisesti kunnallisen toiminnan rakenteeseen, kunnan asukkaiden kokemuksiin sekä teoreettiseen viitekehykseen yhteiskunnallisesta kehityksestä sekä hyvinvoinnista. Opinnäytetyön tekeminen mahdollisti verkostoitumisen eri toimijoiden kanssa sekä sen tekemisen edellytyksenä olikin tutustua jo olemassa oleviin yhteistyömuotoihin ja toimintamalleihin Kemissä. Alueellinen vaikuttamistyö ja ihmisten arkikokemusten tuominen osaksi kunnallista päätöksentekoa olivat pyrkimyksiä, jotka ohjasivat koko prosessia.

Sillä opinnäytetyön tavoitteena oli tarjota konkreettisia ehdotuksia Kemien kaupungin parantamisen suhteen, koemme, että onnistuimme tavoitteessamme. Kysely antoi monipuolista tietoa asukkaiden kokemuksista sekä tarpeista, joita on mahdollista lähteä täyttämään saadun tiedon myötä. Osa kehitysehdotuksista vaatii rahallisia resursseja, mutta osa on toteutettavissa myös jo olemassa olevia resursseja hyödyntämällä ja uudelleen järjestämällä. Yhteistyön vahvistaminen eri toimijoiden välillä on tärkeää, jotta pystytään kartoittamaan mahdollisesti päällekkäin tehtävät toiminnot. Tietoisuus eri toimijoiden olemassaolosta on hyödyllistä siksi, että niiden palveluita osataan hyödyntää vasta niiden ollessa tuttuja. Rahan sijoittaminen sosiaalisiin investointeihin ja hyvinvointia ylläpitäviin tekijöihin on kuitenkin vartenotettava vaihtoehto, sillä useimmiten hyvinvointiin panostaminen maksaa itsensä takaisin kansalaisten terveyden kohenemisena. Tulokset eivät näy aina heti, mutta hyvinvointia seurattaessa onkin muistettava oltava pitkäjänteinen.

Kyselyn vastausten pohjalta voidaan määritellä jatkotutkimuksen aiheita, mitkä ovat listattuna taulukkoon 10. Kyselystä saadut tulokset antavat alustavaa tietoa eri kehityksen osa-alueista, sekä myös jo hyvin toimivista osa-alueista. Kehittämiskohteita nousi esille vastauksista, ja kehittämisen edellytyksenä on tarkastella tarkemmin toimintaa sekä palveluntarjoamista Kemissä keskittyen yhteen osa-alueeseen kerrallaan. Esimerkiksi keskittyminen vanhuspalvelun kehittämiseen vaatii tämänhetkisen laadun tutkimista ja konkreettisten jatkosuunnitelmien laatimista. Vanhuspalvelut, vammaispalvelu ja omaishoidon tuki vaatisivat erityistä huomiota parantamisen takaamiseksi. Kiitosta osakseen saivat Kemien

alueella järjestettävät liikuntamahdollisuudet sekä lasten päivähoitopalvelut. Samoin kulttuuripalvelut olivat helposti saatavilla. Näiden palveluiden toimivuutta voitaisiin tarkastella sillä näkökulmalla, että myös toiset palvelut pystyisivät omaksumaankin jo hyvin toimivien palveluiden toimintamalleja osaksi omaa toimintaansa.

Taulukko 10. Jatkotutkimusaiheet opinnäytetyökyselyn pohjalta

- Vanhuspalvelujen kehittäminen sekä palvelujen laadun parantaminen
- Omaishoidon kehittäminen sekä palvelun saatavuuden edistäminen
- Vammaispalveluiden kehittäminen sekä palvelujen laadun parantaminen
- Tapahtumista ja palveluista tiedottamisen kehittäminen Kemissä
- Sukupuolten kokemat erot sosiaalipalveluiden laadussa
- Kemin maineenhallinta ja yleiseen asenteelliseen ilmapiiriin vaikuttaminen

Kuntalaiset osasivat nimetä useita Kemin vahvuuksia, kuten vahvan liikunta- ja kulttuuritarjonnan. Vaikka vastauksista ilmeni toiveita liikunta- ja kulttuuritarjonnan lisäämiseksi, uskomme, että tiedottamalla jo olemassa olevista palveluista voitaisiin vahvistaa yksilöiden kokemaa hyvinvointia. Eri liikunta- ja kulttuuripalveluita voitaisiin hyödyntää aiempaa tietoisemmin positiivisen ilmapiirin edistämiseksi. Vahva mielikuva kaupungista on helpompi muodostaa kuntalaisten mielipiteiden pohjalta. Mainetyön menetelmiä voitaisiin hyödyntää mielikuvien muuttamisessa aiempaa positiivisemmaksi. Tässä korostuu myös tiedottamisen merkitys. Maine riippuu pitkälti siitä, mitä viestitään ja miten siitä viestitään. Viesti on vähintään yhtä arvokas kuin se menetelmä, jolla viestitään.

Ihmisten aktivoiminen osallisuuteen edellyttää aktiivista vaikuttamistyötä myös kaupungin eri toimijoiden osalta. Osallisuuteen kannustamisen tulisi näkyä myös strategisen työn lisäksi käytännön tason toiminnassa. Se, miten eri tahoilla toimivat ihmiset edistävät kunkin asukaan osallisuutta on jokaisesta toimijasta kiinni. Vallalla kuten myös osallisuudella on taipumusta kasautua aktiivisille henkilöille, joten osallisuuden tulisi jakautua tasaisesti. Pelkkä määrällinen osallisuuden lisääminen ei kerro siitä, kuinka laajasti ihmiset osallistuvat asioihinsa vaikuttamiseen. Aktiivinen tiedonkeruu omasta sekä muiden toiminnasta ovat tarpeen, kuin myös kyky kuunnella toisista ihmisistä nousevia mielipiteitä. Ihmiset menettävät luottamuksensa herkästi, mikäli heidän kertomaansa ei kunnioi-

teta tai oteta vastaan. Mielipiteiden mitätöinti osallisuuden kokemuksen, vaikka olosuhteet mahdollistaisivat osallisena olemisen.

7 LÄHTEET

- Allardt, E. 1976. Hyvinvoinnin ulottuvuuksia. Porvoo: WSOY.
- Allardt, E. 1998. Hyvinvointitutkimus ja elämänpolitiikka. Teoksessa Roos, J-P & Hoikkala, T. (toim.) 1998. Elämänpolitiikka. Tampere: Tammer-Paino Oy. 34-53
- Bauman, B. 1999. Sosiologinen ajattelu. Juva: WSOY
- Böhnke, P., Kohler, U. 2010. Well-being and Inequality. Teoksessa Immerfall, S. & Therborn, G. (toim.) 2010. Handbook of European Societies. Social Transformations in the 21st Century. London: Springer Science + Business Media.
- Esteettömyystiedon keskus. Rakennetun ympäristön esteettömyyskartoittajat. Viitattu 27.4.2016.
http://www.esteeton.fi/portal/fi/eske/rakennetun_ympariston_esteettomyyskartoittajat/
- Gustafson, H. 2010. YK:n vammaissopimus käyttöön! –käsikirja. Invalidiliitto. Viitattu 6.4.2015.
http://www.invalidiliitto.fi/files/attachments/julkaisut/yk_toolkit_pieni.pdf
- Hakala, J. 2008. Uusi graduopas. Helsinki: Yliopistopaino
- Helne, T., Hirvilammi, T. & Laatu, M. 2012. Sosiaalipolitiikka rajallisella maapalolla. Tampere: Juvenes-Print.
- Helsingin Diakonissalaitos. Seniori-Vamos – etsivää ja osallistavaa vanhustyötä Helsingissä sekä Espoossa. Viitattu 25.4.2016. <https://www.hdl.fi/fi/seniorigamos>
- Hiilamo, H., Kangas, O., Manderbacka, K., Mattila-Wiro, P., Niemelä, M. & Vuorenkoski, L. 2010. Hyvinvoinnin turvaamisen rajat - Näköaloja talouskriisin ja hyvinvointivaltion kehitykseen Suomessa: Sastamala. Vammalan Kirjapaino oy.
- Hirsjärvi, S. & Remes, P. & Sajavaara P. 2008. Tutki ja kirjoita. Helsinki. Tammi.
- Hoffren, J., Lemmetyinen, I. & Pitkä, L. 2010. Esiselvitys hyvinvointi-indikaattoreista. Mittareiden vertailu ja kehittämiskohteet. Sitran selvityksiä 32. Viitattu 3.5.2016. <http://www.sitra.fi/julkaisut/Selvityksi%C3%A4-sarja/Selvityksi%C3%A4%2032.pdf?download=Lataa+pdf>
- Ilmonen, K. Luottamus paikallisiin instituutioihin ja sosiaalisiin verkostoihin. Teoksessa Ruuskanen, P. (toim.) 2002. Sosiaalinen pääoma ja hyvinvointi. Näkökulmia sosiaali- ja terveysaloille. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy 136-161
- Juvonen, L. & Vehkasalo, V. 2011. Valtiontalouden tarkastusviraston tarkastuskertomus. 7/2011 Tuloksellisuustarkastuskertomus 229/2011 Pitkäaikaistyöttömien työllistyminen ja syrjäytymisen ehkäisy. Helsinki: Edita Prima Oy
- Kananoja, A., Niiranen, V. & Jokiranta, H. 2008. Kunnallinen sosiaalipolitiikka. Osallisuutta ja yhteistä vastuuta. Juva: WS Bookwell Oy

- Kauppinen, N. & Kokkonen T. 2015. Opiskelu- ja työterveyshuollon ulkopuolelle jääneiden nuorten ja työkäisten ennaltaehkäisevät terveystalvet Lapissa 2014-2015. Rovaniemi: Lapin aluehallintovirasto. Viitattu 28.4.2016.
<http://www.avi.fi/documents/10191/3169453/Opiskelu++ja+ty%C3%B6thn+ul+kopuolisten+terveystalvet+Lapissa+2015.pdf/d287e5d6-ad1e-4eef-bbf8-9ba228d6a297>
- Kauppinen, T., Rotko, T. & Palokangas, E. 2016. Tulevaisuuden hyvinvointihaasteille pitää etsiä yhdessä ratkaisuja. Yhteiskuntapolitiikka. Vol 81 2016:1. Juvenes print – Suomen Yliopistopaino Oy. 97-102
- Kekki, T. & Mankkinen, T. 2016. Turvassa? Kansalaisturvallisuuden tila Suomessa. Valtioneuvoston selvitys – ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 8/2016. Viitattu 21.4.2016
http://tietokayttoon.fi/documents/10616/2009122/8_Turvassa.pdf/de1af9e2-58ae-4472-8317-3d25e6ffdbd3?version=1.0
- Kemi. 2016. Laadukasta vapaa-aikaa Kemissä. Viitattu 22.4.2016
<http://www.kemi.fi/ajankohtaista/2016/04/15/laadukasta-vapaa-aikaa-kemissa/>
- Kemin hyvinvointikertomus 2013 – 2016. Hyvinvointikertomus. Viitattu 7.5.2016.
<https://hyvinvointikertomus.fi/#/document/preview/25753704>
- Kemin kaupungin toimintakertomus ja tilinpäätös. 2013. Kemin kaupunki. Kehittämisen- ja talousosasto. Viitattu 20.5.2016. <http://www.kemi.fi/wp-content/uploads/2014/06/TASEKIRJA-2013-Kemin-kaupunki.pdf>
- Kemin kaupunkistrategia 2025- Kaupunginvaltuusto 25.11.2013 §148. Viitattu 14.4.2016
http://www.kemi.fi/wpcontent/uploads/2014/03/Kaupunkistrategia_2025_ja_toimenpideohjelma.pdf
- Kiteen kaupunki. Yhteisöasuminen. Viitattu 24.4.2016.
<http://www.kitee.fi/yhteisoasuminen>
- Kuntalaki 410/2015
- Kuntaliitto 2011. Kuntien verkkopalvelut – tutkimus 2007. Viitattu 28.4.2016
<http://www.kunnat.net/fi/asiantuntijapalvelut/viestinta/tutkimus/Sivut/default.aspx>
- Kuntaliitto 2014. Kemi 2014. Viitattu 2.5.2016.
<http://www.kunnat.net/fi/asiantuntijapalvelut/soster/asiakasmaksut-talous-rahoitus/talous/sotekust/kustannukset-vuonna-2014/Documents/Kemi.pdf>
- KvantiMOTV 2009. Tutkimusasetelma. Viitattu 22.5.2016.
<http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/tutkimus/asetelma.html>
- Mannermaa, M. 2004. Heikoista signaaleista vahva tulevaisuus. Porvoo: WS Bookwell Oy.
- Matthies A-L. 2008 Kansalaisosallistuminen ja yhteisöllisyys eurooppalaisen hyvinvointipolitiikan murroksessa. Teoksessa Roivainen, I., Nylund M., Korhiamäki R. & Raitakari S. (toim.) 2008. Yhteisöt ja sosiaalityö. Kansalaisen vai asiakkaan asialla? Juva: WS Bookwell Oy

- Mielonen, M. Oman muotoinen koti- projekti. Viitattu 24.4.2016.
<http://www.toimivakaupunki.fi/fi/projektit/oman-muotoinen-koti/#toteutus>
- Miettinen, A. 2008. Kotityöt, sukupuoli ja tasa-arvo. Palkattoman työn jakamiseen liittyvät käytännöt ja asenteet Suomessa. Väestötutkimuslaitoksen julkaisusarja E32/2008. Väestöliitto. Helsinki: Yliopistopaino. Viitattu 8.5.2016
http://vaestoliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/8a2c49f185fb18379d2951e5b81d7bfe/1462703679/application/pdf/237612/Kotity%C3%B6t%20ja%20tasaarvo_ebook.pdf
- Möttönen, S. 2002. Kunnat, järjestöt ja paikalliset verkostot. Teoksessa Ruuskanen, P. (toim.) 2002. Sosiaalinen pääoma ja hyvinvointi. Näkökulmia sosiaali- ja terveysaloille. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy 5-28
- Naapurussovittelu 2016. Naapurussovittelu. Viitattu 2.5.2016.
<http://www.naapurussovittelu.fi/naapurussovittelu/>
- Niiranen, L. 2014 Kemin asiantuntija-arvio toimenpide-ehdotuksineen. Teoksessa Viinamäki, L. (toim.) 2014. Kemi-Tornion seutukunnanhyvinvointiselonteko 2013. Sarja A, Tutkimukset 5/2014. Lapin ammattikorkeakoulu. Viitattu 22.5.2016.
<http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/80104/Viinamaki%20A%205%202014.pdf?sequence=4>
- Ojanen, M. 2006. Onnellisuus. Juva: WSOY
- Ojanen, M. 2009. Hyvinvoinnin käsikirja. Hämeenlinna: Kariston kirjapaino Oy.
- Oksanen, M. 2011. Ympäristö ja hyvinvointi. Teoksessa Saari, J. (toim). Hyvinvointi. Suomalaisen yhteiskunnan perusta. Vilna: Balto Print 317,324
- Oulun kaupunki. Kaupunginhallitus 12/2015 Pöytäkirja. Viitattu 24.4.2016
http://asiakirjat.ouka.fi/ktwebbin/dbisa.dll/ktwebscr/pk_asil_tweb.htm?+bid=8304
- Pessala, H. Sähköisiä kohtaamisia: Suomalaisten yhteiskunnallinen osallistuminen internetissä. 2008. Helsingin yliopisto: Viestinnän tutkimuslaitos CRC. Viestinnän tutkimusraportteja 1/2009
http://www.helsinki.fi/crc/Julkaisut/sahkoisia_kohtaamisia.pdf. Viitattu 29.4.2016
- Peurasaari, S. & Urpunen, T. 2011. "Kemin sairastavuus otetaan luupin alle". Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu. Sosionomi (AMK). Opinnäytetyö. Viitattu 22.5.2016.
http://www3.token.fi/kirjasto/tiedostot/Peurasaari_Urpunen_B_4_2012.pdf
- Roivainen, I. & Ranta-Tyrkkö, S. 2016: Yhteisöt ja sosiaalityö: johdantoa aiheeseen. Teoksessa Roivainen, I. & Ranta-Tyrkkö, S. (toim.) 2016. Yhteisöt ja yhteisösosiaalityön lähtökohdat. United Press Multidisciplinary Publishing 10-17
- Rucht, D. 2010. Collective Action. Teoksessa Immerfall, S. & Therborn, G. (toim.) 2010. Handbook of European Societies. Social Transformations in the 21st Century. London: Springer Science + Business Media.
- Ruuskanen, P. 2002. Sosiaalinen pääoma hyvinvointipoliittisessa keskustelussa. Teoksessa Ruuskanen, P. (toim.) 2002. Sosiaalinen pääoma ja hyvin-

- vointi. Näkökulmia sosiaali- ja terveysaloille. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy 5-28
- Saari, J. 2011 Hyvinvoinnin kentät. Teoksessa Saari, J. (toim). Hyvinvointi. Suomalaisen yhteiskunnan perusta. Vilna: Balto Print 34-36
- Saari, J. 2015. Huono-osaiset. Elämän edellytykset yhteiskunnan pohjalla. Tal- linna: Printon Trükikoda
- Sastamalan Nuoret 2016. Nuorisovaltuusto. Viitattu 28.4.2016 <http://www.sastamalannuoret.fi/nuorisovaltuusto>
- Soininvaara, O. 2007. Vauraus ja aika. Jyväskylä: Gummerrus Kirjapaino Oy
- Soininvaara, O. 2010. Sata- komitea Miksi asioista päättäminen on niin vaike- aa?. Juva: WS Bookwell
- Soininvaara, O. & Särkelä, M. 2015. Kaupunkien voitto – Kuusi keinoa vapaut- taa kaupunkien kasvu. Helsinki: Taloustieto oy. EVA pamfletti 1/2015 <http://www.eva.fi/wp-content/uploads/2015/10/EVA-Pamfletti-Kaupunkien-voitto.pdf>. Viitattu 29.4.2016
- Sosiaali- ja terveysministeriö. Sosiaalipalvelut. Viitattu 7.5.2016. <http://stm.fi/sosiaalipalvelut>
- Sotka, M. & Moilanen, J. 2010. Teoksessa Helne, T., Hänninen, S., & Karjalai- nen, J. (toim.) 2010. Seis yhteiskunta – tahdon sisään! Jyväskylä: Kopijyvä Oy.
- Suikkanen, A., Viinamäki L. & Selkälä, A. 2014. Tutkijoiden tilannearvio Kemi- Tornion seutukuntalaisten hyvinvoinnista. Teoksessa Viinamäki, L. (toim.) 2014. Kemi-Tornion seutukunnanhyvinvointiselonteko 2013. Sarja A, Tutki- mukset 5/2014. Lapin ammattikorkeakoulu. Viitattu 22.5.2016. <http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/80104/Viinamaki%20A%205%202014.pdf?sequence=4>
- Tampereen Kaupunki 2015. Maahanmuuttajaneuvosto. Viitattu 28.4.2016 <http://www.tampere.fi/tampereen-kaupunki/paatoksenteko/toimikunnat- neuvottelukunnat-ja-saatiot/maahanmuuttajaneuvosto.html>
- Terveyden –ja hyvinvoinnin laitos 2013. Sosiaalinen pääoma. Viitattu 12.4.2016 <https://www.thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/hyvinvointi/sosiaalinen-paaoma>
- Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos 2015. Sotkanet. Tilastotietoa suomalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista. Viitattu 26.4.2016. <https://www.sotkanet.fi/sotkanet/fi/kaavio?indicator=s04rsM7UMwQA®ion=szYMBAA=&year=sy4rAwA=&gender=t&t=bar>
- Tilastokeskus 2013. Kemi. Viitattu. 2.5.2016 <http://tilastokeskus.fi/tup/kunnat/kuntatiedot/240.html>
- Tilastokeskus 2013. Sosiaalinen pääoma jakaantuu epätasaisesti. Viitattu 12.4.2016 http://www.stat.fi/artikkelit/2012/art_2012-12-10_003.html
- Tilastollinen vuosikirja 2014. Kemin kaupunki. Kehittämisen ja talousosasto. Ke- hittämispalvelut 3/2015. Viitattu 12.4.2016 http://www.kemi.fi/wp-content/uploads/2015/06/Tilastollinen_vuosikirja_2014_kokojulkaisu.pdf

- Tirroniemi, M. 2013 Terveydellinen hyvinvointi ja terveystalouden toimivuus Kemin kaupungissa. Kemi- Terveeksi 2015- kuntalaiskyselyn tuloksia terveydellisestä hyvinvoinnista ja terveystaloudesta. Kemi-Tornion Ammattikorkeakoulu. Terveystaloudenhoitaja (Ylempi AMK). Opinnäytetyö. Viitattu 22.5.2016.
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/60923/Terveydellinen_hyvinvointi_ja_terveystalouden_toimivuus_Kemin_kaupungissa.pdf?sequence=1
- Tomperi, J. 2012. Sosiaalinen hyvinvointi ja kunta hyvinvoinnin tukijana. Kemi terveeksi 2015 –kuntalaiskyselyn tuloksia sosiaalisen hyvinvoinnin näkökulmasta. Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu. Sosionomi (AMK). Opinnäytetyö. Viitattu 26.4.2016.
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/39119/Tomperi_Johanna.pdf?sequence=1
- Ulkomaalaislaki 301/2004
- Valtioneuvoston kanslia. 2011. Bkt ja kestävä hyvinvointi. Yksi luku ei riitä suomalaisen yhteiskunnan tilan kuvaamiseen. Valtioneuvoston kanslian raporttisarja 12/2011. Viitattu 3.5.2016.
http://vnk.fi/documents/10616/622966/R1211_Bkt+ja+kest%C3%A4v%C3%A44+hyvinvointi.pdf/f7970e6f-208b-4d12-a297-712496e5895a?version=1.0
- Veenhoven, R. 1984. Conditions of happiness. Erasmus Universitet Rotterdam. Netherlands: Reidel Publishing Company
- Vertovec, S. 2007. New Complexities of Cohesion in Britain. Super-diversity, Transnationalism and Civil integration. Commission on Integration and Cohesion. Wetherby: Communities and Local Government Publications.

LIITTEET

- Liite 1. Parempi Kemi -kuntalaiskyselylomake
- Liite 2. Parempi Kemi –kyselyn mainostamiseen käytetty esite
- Liite 3. Parempi Kemi –kyselyn tulokset avovastauksia lukuun ottamatta
- Liite 4. Pohjolan Sanomissa 27.4.2016 ilmestynyt lehtiartikkeli

LIITE 1 1(8). Parempi Kemi -kuntalaiskyselylomake
Arvoisa kuntalainen!

Teillä on mahdollisuus osaltanne kehittää hyvinvointia Kemin kaupungissa. Kyselyssä selvitetään kuntalaisten kokemuksia Kemistä ja Kemin kehittämistä. Ohessa on Teille kysely, johon toivomme Teidän vastaavan saadaksemme mahdollisimman laajan tuloksen Kemissä asuvien kuntalaisten mielipiteistä.

Lapin ammattikorkeakoulussa toteutetaan sosiaalialan koulutusohjelmassa opinnäytetyön osana kysely Kemin Sosiaalidemokraattisen Kunnallisjärjestö ry:n toimeksiannosta. Kyselyn toteutuksesta ja analysoinnista vastaavat sosionomiopiskelijat *Kalle-Pekka Hietala* ja *Helena Jaakola*. Opinnäytetyön ohjaavina opettajina toimivat yliopettaja *Leena Viinamäki* ja opettaja *Timo Marttala* Lapin Ammattikorkeakoulusta.

Opinnäytetyön teossa noudatetaan tutkimuseettisiä toimintaperiaatteita ja tietosuojalainsäädäntöä.

Pyydämme Teitä vastaamaan kyselyyn 10.4.2016 mennessä. Kyselyn voitte palauttaa oheisessa valmiiksi postimaketussa palautuskuoressa.

Mikäli haluatte lisätietoja kyselystä tai opinnäytetyöstä yleisemminkin, ottakaa yhteyttä allekirjoittaneisiin

Kiitämme kyselyyn vastaamisesta jo ennakoon ja toivotamme Teille mukavaa kevään aikaa.

Kalle-Pekka Hietala

kalle-pekka.hietala2@edu.lapinamk.fi

Helena Jaakola

helena.jaakola@edu.lapinamk.fi

Liite 1 2(8)

Ympyröikää mielipidettänne parhaimmin vastaavaa vaihtoehtoa osoittava numero tai kirjoittakaa vastauksenne sitä varten varattuun tilaan.

1 Taustatiedot

1. Mikä on syntymävuotenne? _____
2. Mikä on sukupuolenne?
 - 1 Mies
 - 2 Nainen
 - 3 Muu
3. Mikä on siviilisäätyenne?
 - 1 Avoliitossa
 - 2 Avioliitossa
 - 3 Naimaton
 - 4 Eronnut
4. Millä Kemin kaupungin asuinalueella asutte?
 - 1 Ajos
 - 2 Hepola
 - 3 Karihaara
 - 4 Karjalahti
 - 5 Kivikko
 - 6 Koivuharju
 - 7 Nauska
 - 8 Paattio
 - 9 Peurasaari
 - 10 Ritikka
 - 11 Rytikari
 - 12 Sauvosaari
 - 13 Syväkangas
 - 14 Takajärvi
 - 15 Tervaharju
 - 16 Muualla, missä _____?
5. Oletteko tällä hetkellä?
 - 1 työssä
 - 2 työtön (mukaan lukien työvoimapolitiittiset toimenpiteet)
 - 3 vanhempainvapaalla tai hoitovapaalla
 - 4 päätoiminen opiskelija
 - 5 pitkäaikaisella (yli 6 kk) sairauslomalla
 - 6 eläkkeellä
 - 7 muu tilanne
6. Kuinka monta henkilöä talouteenne kuuluu? _____?

7. Liite 1 3(8)

2. Arvio onnellisuuden kokemuksesta

8. Ympyröikää 3 tärkeintä asiaa, jotka tekevät teidät onnelliseksi

Harrastukset	x
Ihmissuhteet	x
Kulttuuri	x
Liikunta	x
Matkailu	x
Rentoutuminen	x
Terveys	x
Työ	x
Vapaa-aika	x
Muu, mikä?	x

9. Millainen on kotitaloutenne taloudellinen tilanne?

- 1 Erittäin hyvä
- 2 Hyvä
- 3 Huono
- 4 Erittäin huono
- 5 En osaa sanoa

10. Mahdollistaako taloudellinen tilanteenne harrastamisen ja vapaa-ajan viettämisen?

- 1 Kyllä
- 2 Ei

11. Koetteko, että teillä on tarpeeksi vapaa-aikaa?

- 1 Kyllä
- 2 Ei

12. Koetteko, että teillä on tarpeeksi läheisiä ihmissuhteita?

- 1 Kyllä
- 2 Ei

13. Mitkä toimet parantaisi Teidän onnellisuutta Kemissä?

Liite 1 4(8)

3 Arviot Kemistä asuinympäristönä
--

14. Ympyröikää 3 tärkeintä syytä asua Kemissä

Harrastusmahdollisuudet	x
Luonnon läheisyys	x
Opiskelupaikka	x
Palveluiden läheisyys	x
Perhe ja sukulaiset	x
Sopiva asumismuoto	x
Turvallinen asuinympäristö	x
Työ ja yritys	x
Muu, mikä?	x

15. Mitä mieltä olette seuraavista Kemin kaupunkia kuvaavista väittämistä? Ympyröikää sopivin vaihtoehto. **HUOM! Vastatkaa jokaiseen kohtaan!**

	Samaa mieltä	Eri mieltä	En osaa sanoa
Harrastusmahdollisuuksia on riittävästi	1	2	3
Ilmanlaatu on puhdas	1	2	3
Kaupungissa on haittaa melusta	1	2	3
Kaupungissa tapaa helposti toisia ihmisiä	1	2	3
Kaupunki on siisti	1	2	3
Kemi on merikaupunki	1	2	3
Liikkuminen ja kuntoilu ovat helppoa	1	2	3
Opiskelumahdollisuuksia on riittävästi	1	2	3
Puistot ja viheralueet ovat viihtyisiä	1	2	3
Rakennusten ulkonäkö on miellyttävä	1	2	3
Työllistymismahdollisuuksia on riittävästi	1	2	3
Uimarannat ovat viihtyisiä	1	2	3

16. Koetteko turvattomuutta Kemissä?

1 Kyllä

2 Ei

17. Perustelkaa vastauksenne edelliseen kysymykseen:

18. Liite 1 5(8)

3 Arviot palveluiden tiedottamisesta ja saatavuudesta

19. Mistä saisitte mieluiten tietoa Kemin tapahtumista ja palveluista? Ympyröikää sopivin vaihtoehto. **HUOM! Vastatkaa jokaiseen kohtaan.**

Tiedotusväline	Kyllä	Ei	En osaa sanoa
Ilmaisjakelu	1	2	3
Julkinen ilmoitustaulu	1	2	3
Kemin kaupungin internet-sivut	1	2	3
Kunnan työntekijät	1	2	3
Mainokset	1	2	3
Muilta paikkakuntalaisilta	1	2	3
Muualta, Mistä?	1	2	3
Sanomalehdet	1	2	3
Sosiaalinen media (esim. Facebook, Twitter, Instagram)	1	2	3

20. Kuinka helppoa Teidän on saada seuraavia palveluita? Ympyröikää sopivin vaihtoehto. **HUOM! Vastatkaa jokaiseen kohtaan.**

	Helppoa	Vaikeaa	Ei kokemusta palvelusta
Julkinen liikenne	1	2	3
Kauppapalvelut	1	2	3
KELAn palvelut	1	2	3
Kotipalvelu	1	2	3
Koulutuspalvelu	1	2	3
Kulttuuritarjonta	1	2	3
Kirjasto	1	2	3
Kaupunginteatteri	1	2	3
Lasten päivähoito	1	2	3
Liikuntapalvelut	1	2	3
Nuorisotyö	1	2	3
Pankkipalvelut	1	2	3
Postipalvelut	1	2	3
Päihdehuolto	1	2	3
TE-Palvelut	1	2	3
Terveyspalvelut	1	2	3
Vammaispalvelu	1	2	3
Vanhuspalvelu	1	2	3

Liite 1 6(8)

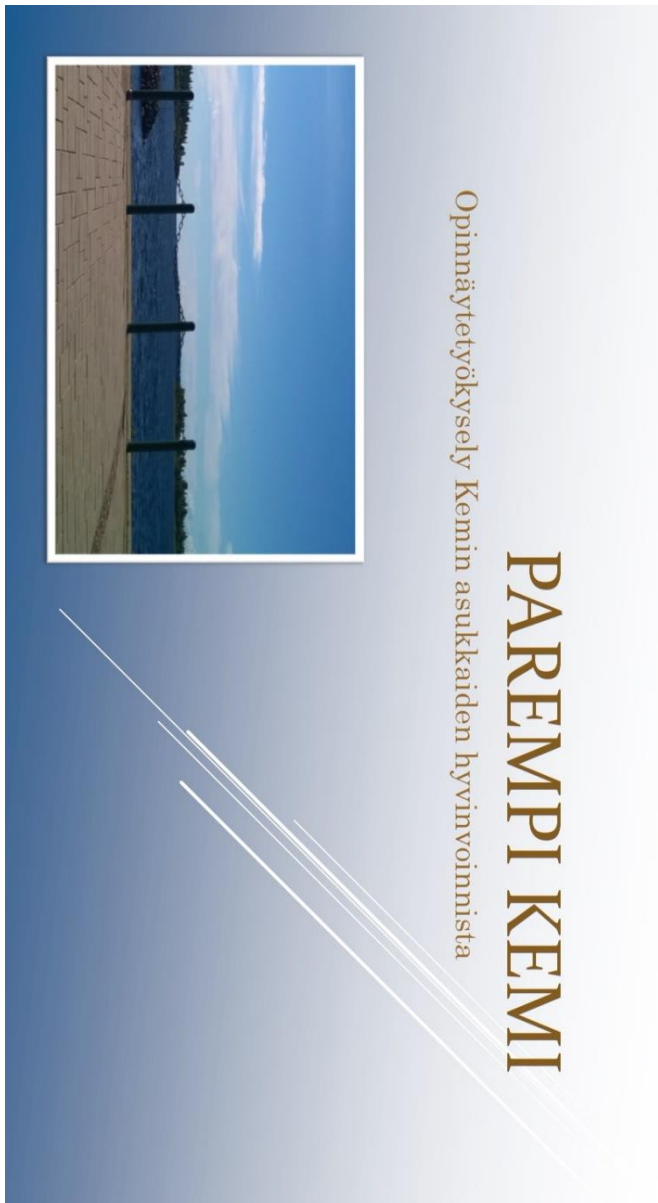
21. Seuraavassa on lueteltu joukko kunnallisia sosiaalipalveluja. Arvioikaa palvelun laatua Kemissä. **HUOM! Vastatkaa jokaiseen kohtaan.**

Palvelutyyppe	Hyvä	Keskitasoinen	Huono	Ei kokemusta palvelusta
Kotipalvelu	1	2	3	4
Lasten päivähoitopalvelut	1	2	3	4
Lastensuojelutyö	1	2	3	4
Nuorisotyö	1	2	3	4
Omaishoidon tuki	1	2	3	4
Päihdehuoltopalvelut	1	2	3	4
Sosiaalityöntekijän palvelut	1	2	3	4
Toimeentulotukiasiat	1	2	3	4
Vammaisten palvelut	1	2	3	4
Vanhusten palvelut	1	2	3	4

22. Mitä mieltä olette seuraavista Kemien kaupungin kunnallisia sosiaalipalveluita kuvaavista väittämistä? Ympyröikää sopivin vaihtoehto. **HUOM! Vastatkaa jokaiseen kohtaan.**

	Samaa mieltä	Eri mieltä	En osaa sanoa
Koen, että Kemien palvelut ovat monipuolisia	1	2	3
Minua on neuvottu riittävästi palveluista	1	2	3
Palveluiden aukioloajat ovat tarpeeksi pitkät	1	2	3
Palvelut mahdollistavat terveiden elämäntapojen toteuttamisen	1	2	3
Palvelut ovat esteettömiä	1	2	3
Palvelut ovat tarpeellisia minulle	1	2	3
Sähköiset palvelut tukevat palveluita	1	2	3

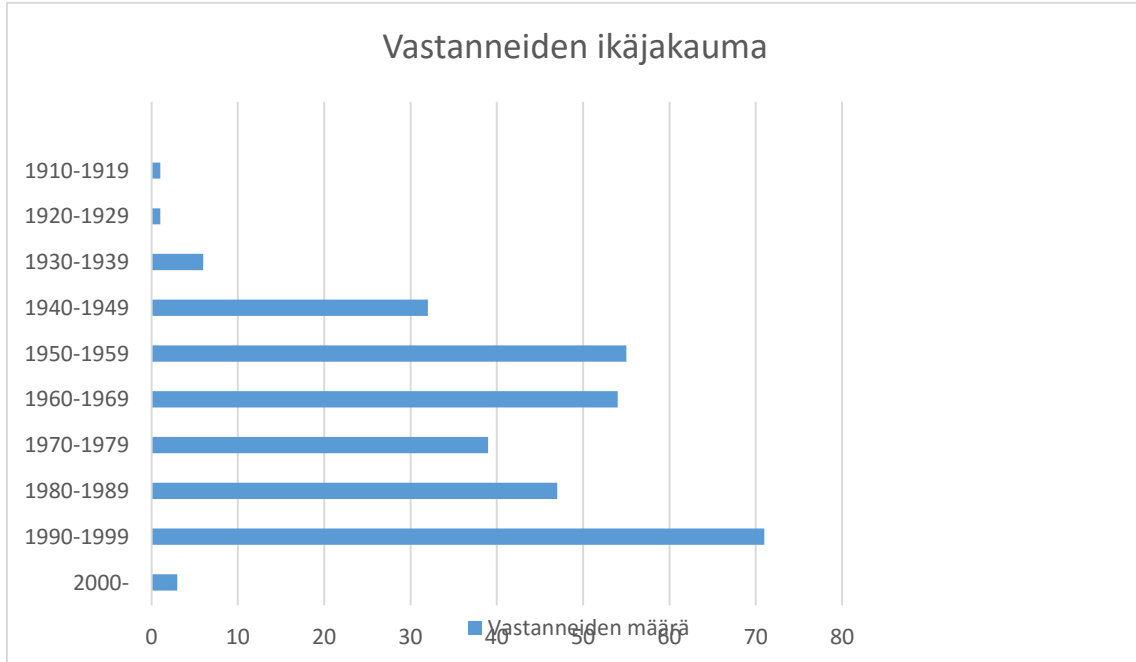
LIITE 2. Parempi Kemi –kyselyn mainostamiseen käytetty esite

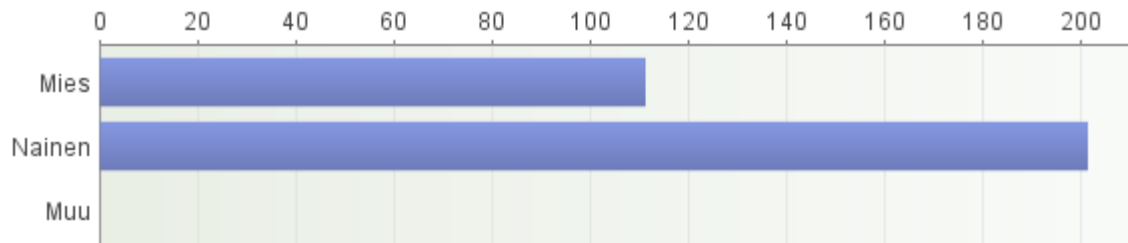
LIITE 3 1(12). Parempi Kemi –kyselyn tulokset avovastauksia lukuun ottamatta.

Parempi Kemi - kysely

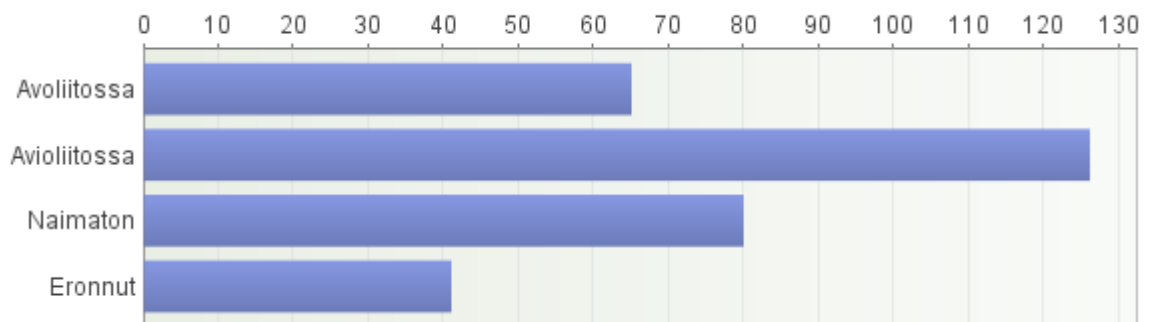
1. Mikä on syntymävuotenne?

2. Mikä on sukupuolenne?

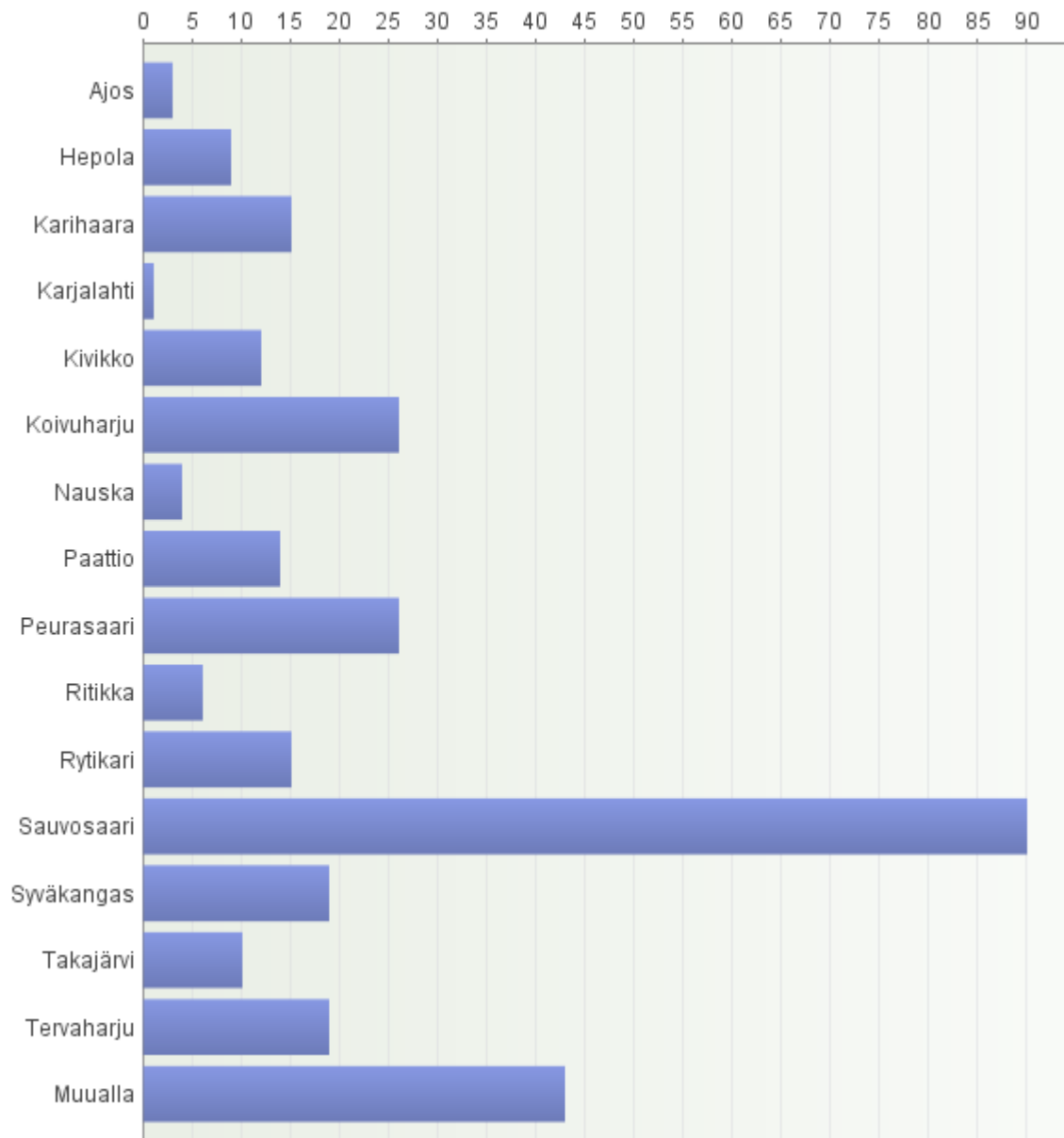

3. Mikä on siviilisäätynne?

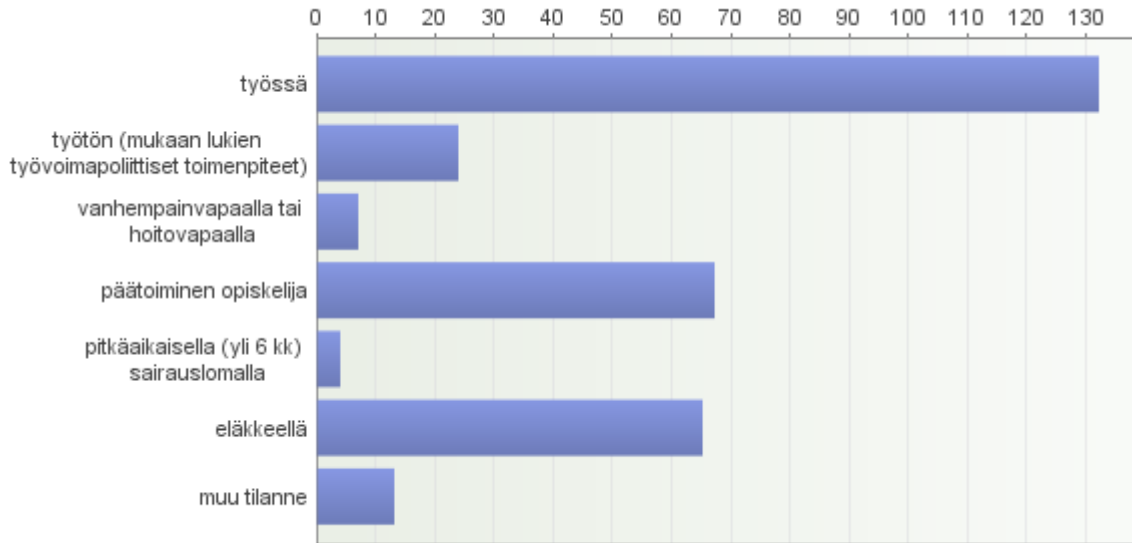
Liite 3 2(12).

4. Missä Kemlin kaupungin asuinalueella asutte?

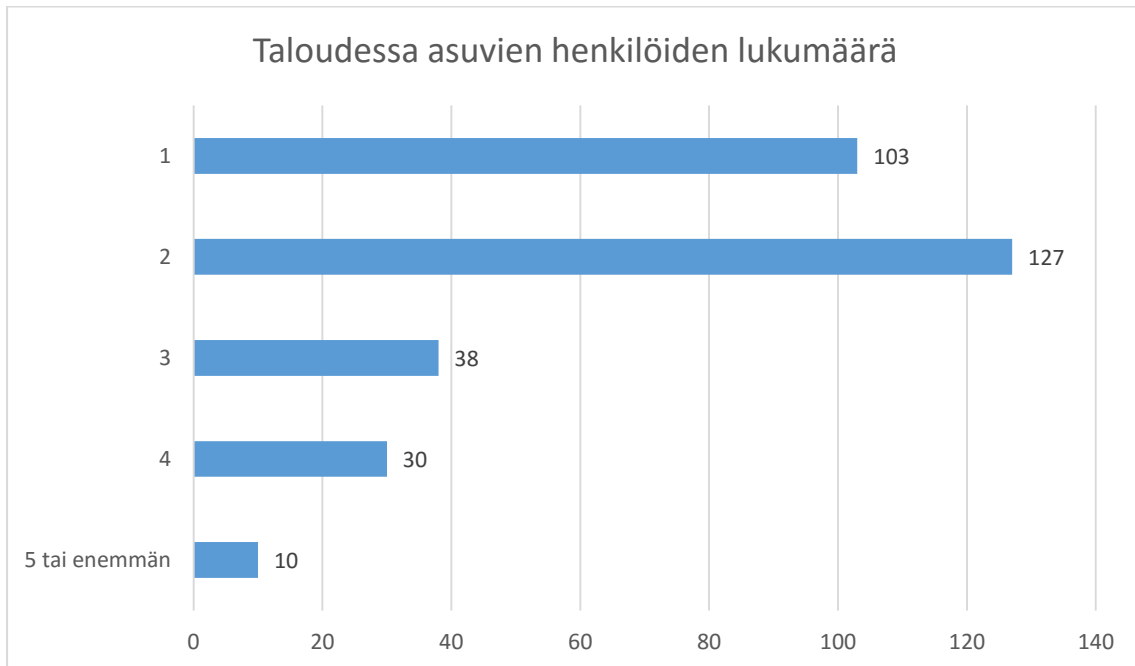

Liite 3 3(12).

5. Oletteko tällä hetkellä?

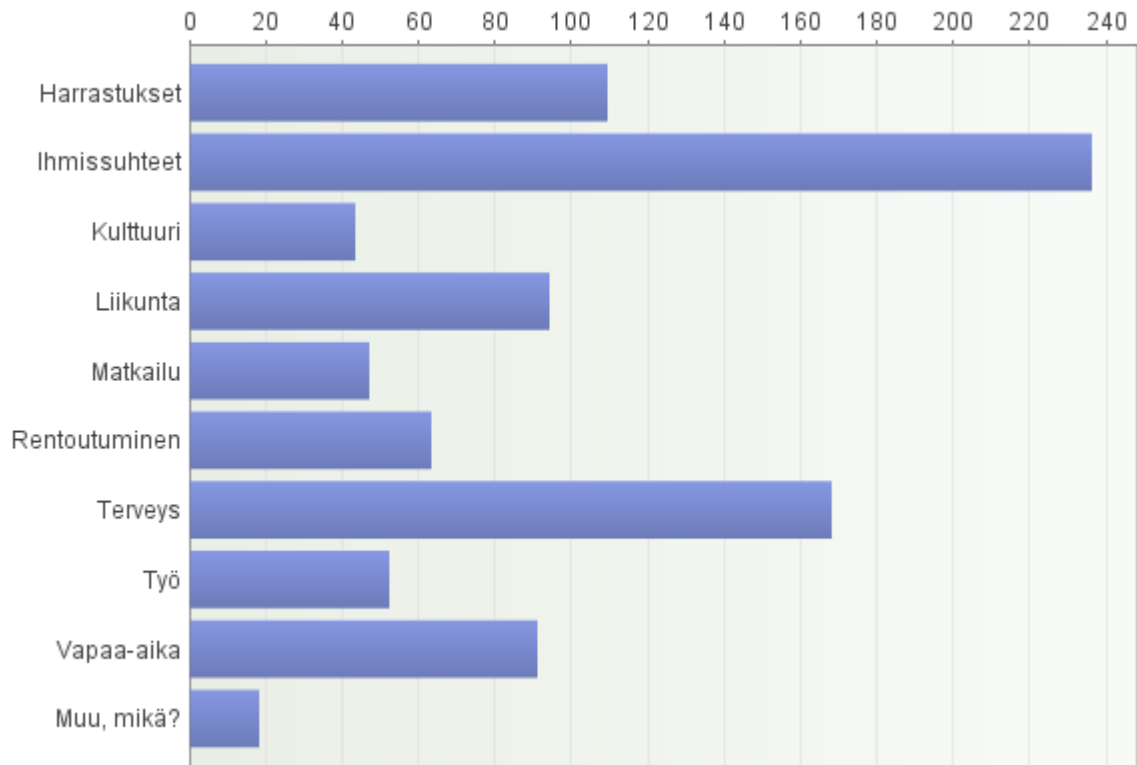

6. Kuinka monta henkilöä talouteenne kuuluu?

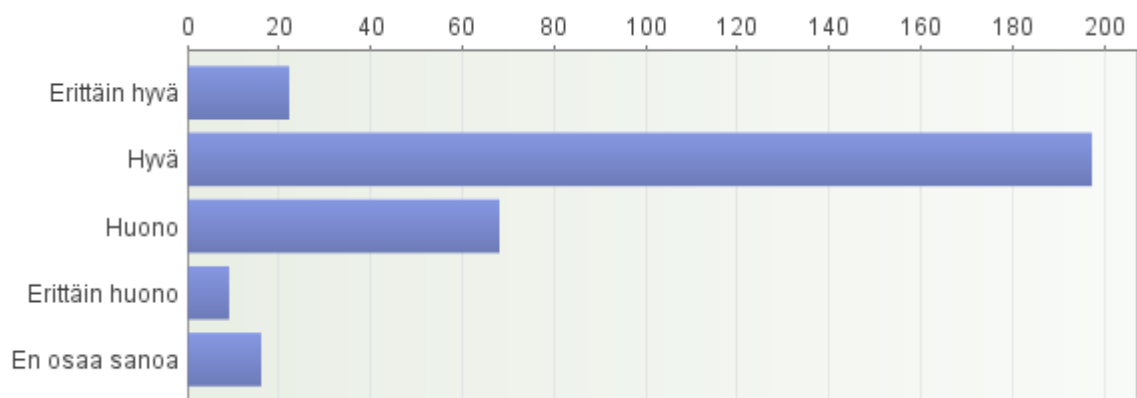

Liite 3 4(12).

7. Ympyröikää 3 tärkeintä asiaa, jotka tekevät teidät onnelliseksi

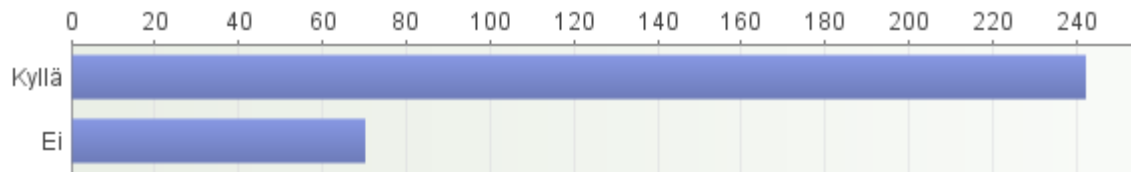

8. Millainen on kotitaloutenne taloudellinen tilanne?

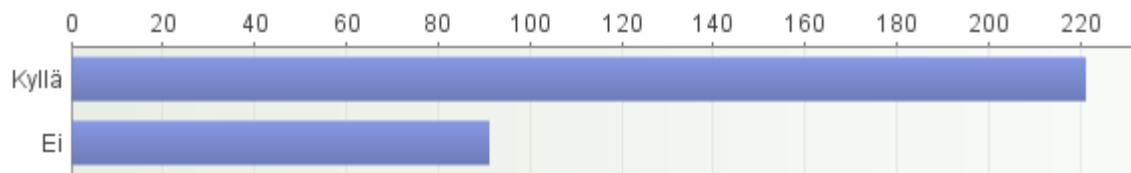

Liite 3 5(12).

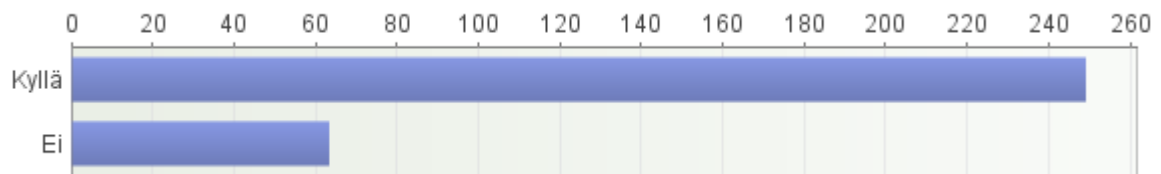
9. Mahdollistaako taloudellinen tilanteenne harrastamisen ja vapaa-ajan viettämisen?

10. Koetteko, että teillä on tarpeeksi vapaa-aikaa?

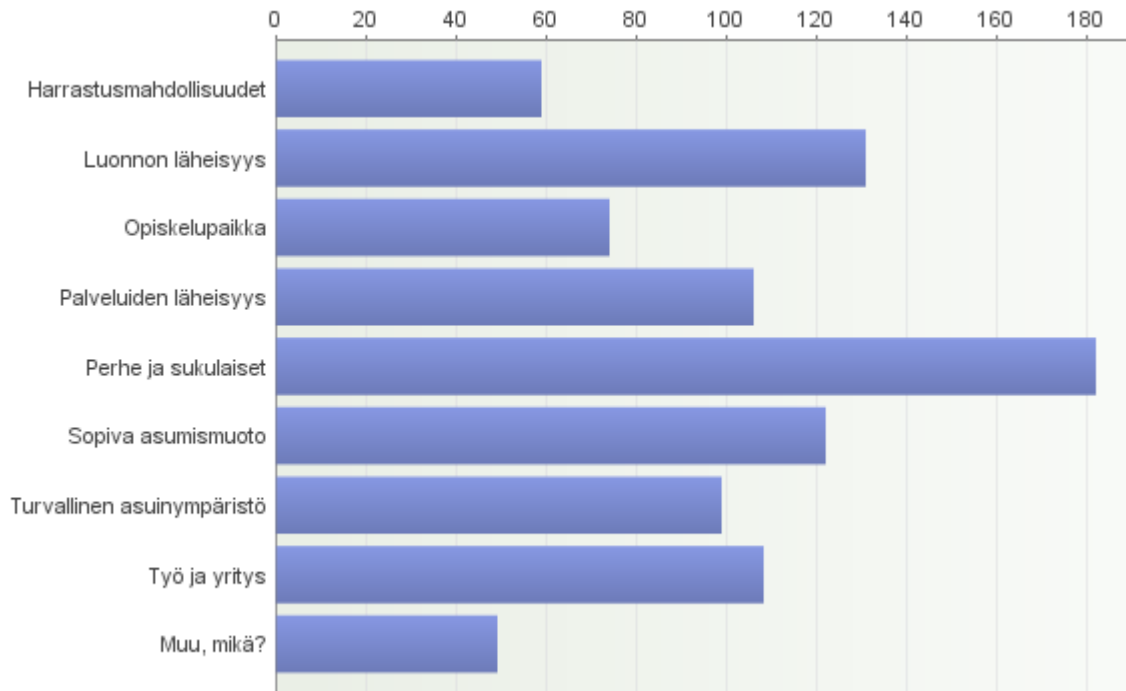
11. Koetteko, että teillä on tarpeeksi ihmissuhteita?

12. Mitkä toimenpiteet parantaisivat Teidän onnellisuutta Kemissä?

Liite 3 6(12).

13. Ympyröikää 3 tärkeintä syytä asua Kemissä

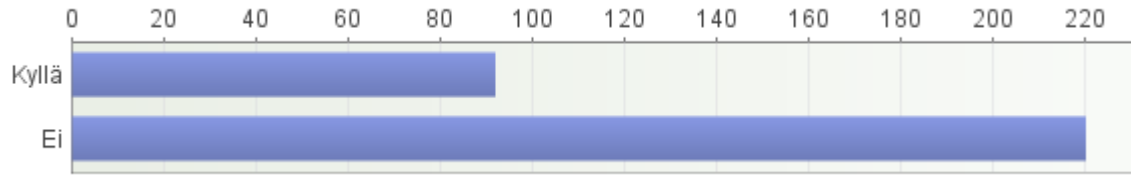

14. Mitä mieltä olette seuraavista Kemin kaupunkia kuvaavista väittämistä? Ympyröikää sopivin vaihtoehto. HUOM! Vastatkaa jokaiseen kohtaan!

	Samaa mieltä	Eri mieltä	En osaa sanoa	Yhteensä	Keskiarvo
Harrastusmahdollisuuksia on riittävästi	184	99	29	312	1,5
Ilmanlaatu on puhdas	193	87	30	310	1,47
Kaupungissa on haittaa melusta	42	228	41	311	2
Kaupungissa tapaa helposti toisia ihmisiä	158	114	39	311	1,62
Kaupunki on siisti	180	109	22	311	1,49
Kemi on merikaupunki	293	10	7	310	1,08
Liikkuminen ja kuntoilu ovat helppoa	257	38	16	311	1,23
Opiskelumahdollisuuksia on riittävästi	134	117	60	311	1,76
Puistot ja viheralueet ovat viihtyisiä	200	90	22	312	1,43
Rakennusten ulkonäkö on miellyttävä	74	184	54	312	1,94
Työllistymismahdollisuuksia on riittävästi	18	253	40	311	2,07
Uimarannat ovat viihtyisiä	95	168	51	314	1,86
Yhteensä	1828	1497	411	3736	1,62

Liite 3 7(12).

15. Koetteko turvattomuutta Kemissä?

16. Perustelkaa vastauksenne edelliseen kysymykseen.

17. Mistä saisitte mieluiten tietoa Kemin tapahtumista ja palveluista? Ympyröikää sopivin vaihtoehto. HUOM! Vastatkaa jokaiseen kohtaan.

	Kyllä	Ei	En osaa sanoa	Yhteensä	Keskiarvo
Tiedotusväline	169	40	104	313	1,79
Ilmaisjakelu	243	54	14	311	1,26
Julkinen ilmoitustaulu	99	157	55	311	1,86
Kemin kaupungin internet-sivut	192	82	37	311	1,5
Kunnan työntekijät	81	166	66	313	1,95
Mainokset	204	79	27	310	1,43
Muilta paikkakuntalaisilta	141	108	62	311	1,75
Muualta, mistä?	24	68	221	313	2,63
Sanomalehdet	218	72	21	311	1,37
Sosiaalinen media (esim. Facebook, Twitter, Instagram)	244	32	35	311	1,33
Yhteensä	1615	858	642	3115	1,69

Liite 3 8(12).

18. Kuinka helppoa Teidän on saada seuraavia palveluita? Ympyröikää sopivin vaihtoehto. HUOM! Vastatkaa jokaiseen kohtaan.

	Helppoa	Vaikeaa	Ei kokemusta palvelusta	Yhteensä	Keskiarvo
Julkinen liikenne	81	133	98	312	2,05
Kauppapalvelut	283	16	12	311	1,13
KELAn palvelut	194	43	73	310	1,61
Kotipalvelu	24	27	260	311	2,76
Koulutuspalvelu	139	41	133	313	1,98
Kulttuuritarjonta	227	39	44	310	1,41
Kirjasto	288	11	12	311	1,11
Kaupunginteatteri	249	14	48	311	1,35
Lasten päivähoito	78	20	213	311	2,43
Liikuntapalvelut	214	47	52	313	1,48
Nuorisotyö	57	32	221	310	2,53
Pankkipalvelut	210	66	34	310	1,43
Postipalvelut	186	106	20	312	1,47
Päihdehuolto	25	18	270	313	2,78
TE-Palvelut	49	84	177	310	2,41
Terveyspalvelut	181	109	22	312	1,49
Vammaispalvelu	19	31	261	311	2,78
Vanhuspalvelu	24	38	249	311	2,72
Yhteensä	2528	875	2199	5602	1,94

Liite 3 9(12).

19. Seuraavassa on lueteltu joukko kunnallisia sosiaalipalveluja. Arvioikaa palvelun laatua Kemissä. HUOM! Vastatkaa jokaiseen kohtaan.

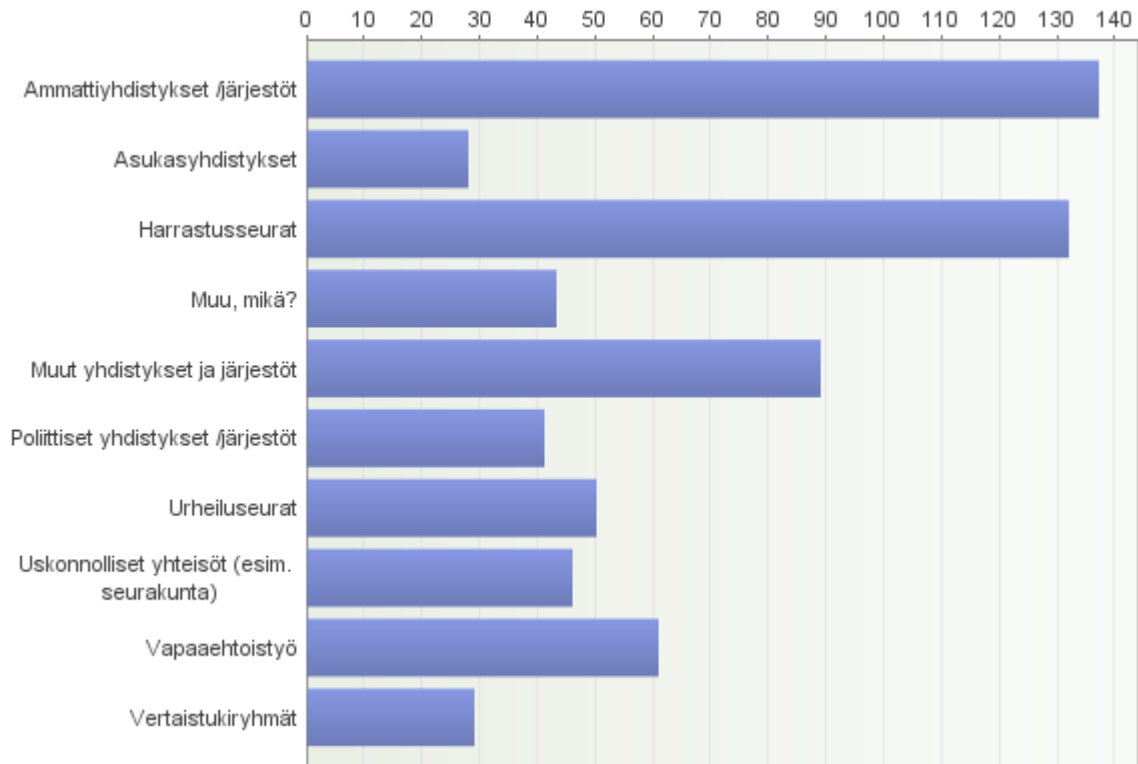
	Hyvä	Keski- tasoinen	Huono	Ei koke- musta palvelus- ta	Yhteensä	Keskiarvo
Kotipalvelu	22	39	15	235	311	3,49
Lasten päivähoitopalvelut	64	47	13	188	312	3,04
Lastensuojelutyö	20	32	17	242	311	3,55
Nuorisotyö	39	53	17	201	310	3,23
Omaishoidon tuki	10	27	30	244	311	3,63
Päihdehuoltopalvelut	10	29	14	258	311	3,67
Sosiaalityöntekijän palvelut	23	53	28	206	310	3,35
Toimeentulotukiasiat	25	52	38	195	310	3,3
Vammaisten palvelut	18	25	21	248	312	3,6
Vanhusten palvelut	13	43	31	226	313	3,5
Yhteensä	244	400	224	2243	3111	3,44

20. Mitä mieltä olette seuraavista Kemien kaupungin kunnallisia sosiaalipalveluita kuvaavista väittämistä? Ympyröikää sopivin vaihtoehto. HUOM! Vastatkaa jokaiseen kohtaan.

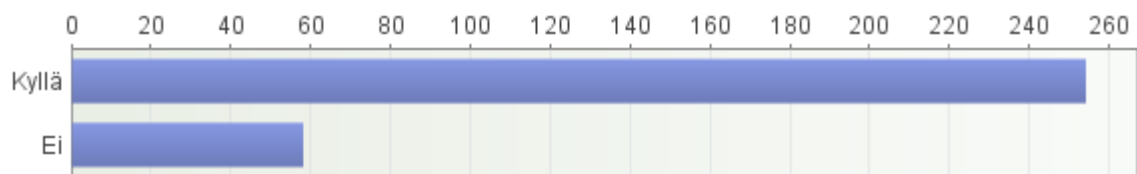
	Samaa Mieltä	Eri mieltä	En osaa sanoa	Yhteensä	Keskiarvo
Koen, että Kemien palvelut ovat monipuolisia	120	85	107	312	1,96
Minua on neuvottu riittävästi palveluista	63	119	129	311	2,21
Palveluiden aukioloajat ovat tarpeeksi pitkät	88	110	113	311	2,08
Palvelut mahdollistavat terveiden elämäntapojen toteuttamisen	116	54	141	311	2,08
Palvelut ovat esteettömiä	60	86	164	310	2,34
Palvelut ovat tarpeellisia minulle	128	61	124	313	1,99
Sähköiset palvelut tukevat palveluita	139	46	126	311	1,96
Yhteensä	714	561	904	2179	2,09

Liite 3 10(12).

21. Ympyröikää kaikki ne ryhmät, joihin koette kuuluvan. Voitte ympyröidä useamman vaihtoehdon.

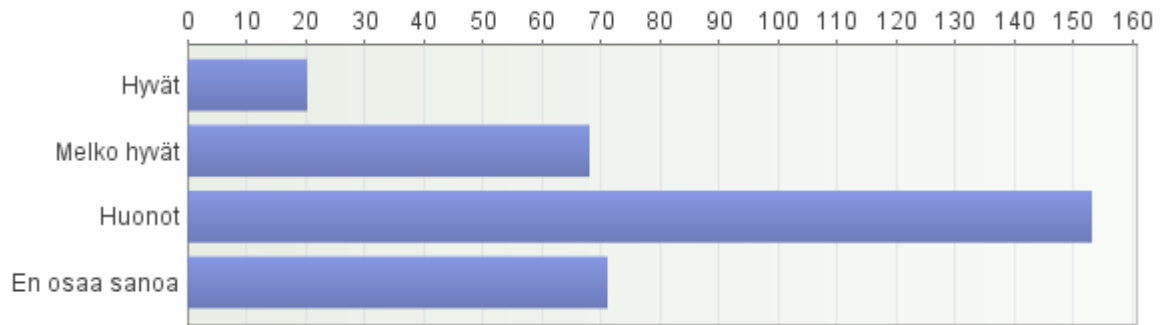

22. Koetteko, että Teillä on mahdollisuus osallistua edellä mainittujen ryhmien toimintaan?

23. Millaiset ovat mielestänne mahdollisuutenne vaikuttaa kaupungin kehittämiseen

Liite 3 11(12).

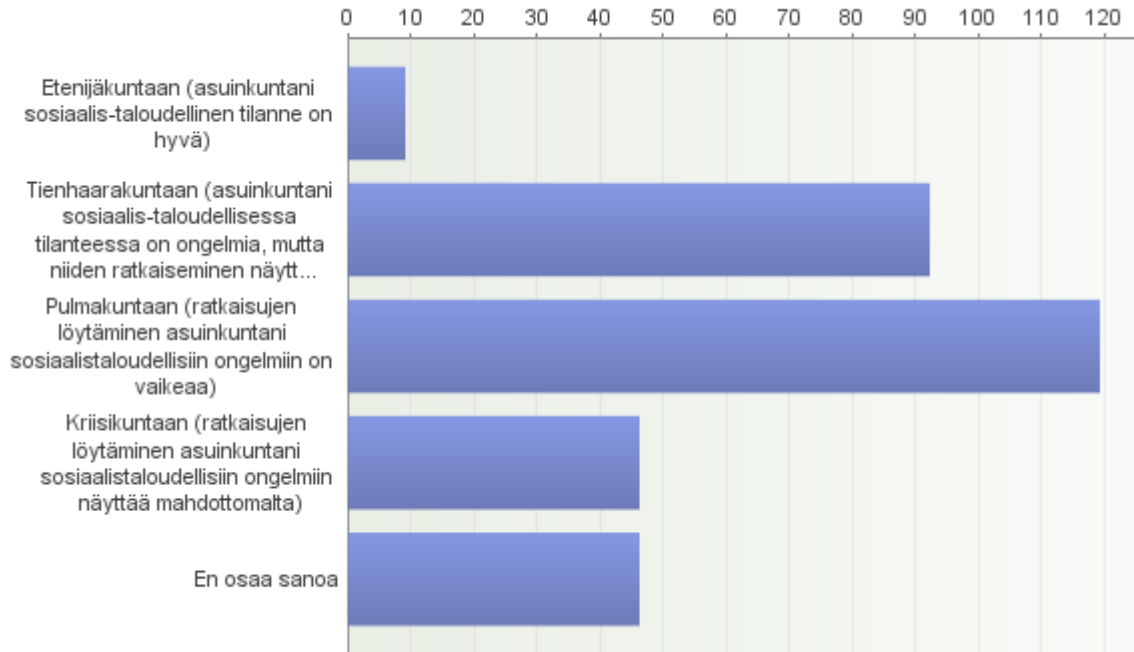
24. Mikä edistäisi mahdollisuuksianne vaikuttaa kunnalliseen päätöksentekoon?

25. Mitä mieltä olette seuraavista Kemin kaupungin päätöksentekoa koskevista väittämistä? Ympyröikää sopivin vaihtoehto. HUOM! Vastatkaa jokaiseen kohtaan.

	Samaa mieltä	Eri mieltä	En osaa sanoa	Yhteensä	Keskiarvo
Päätöksentekijät ovat luotettavia	70	111	130	311	2,19
Kaupungissa päätetään itselleni tärkeitä asioita	164	70	77	311	1,72
Päätöksenteko on toimivaa	62	124	127	313	2,21
Minun on helppo lähestyä päätöksentekijöitä itseäni koskevassa asiassa	77	130	107	314	2,1
Päätöksenteko on avointa kaupungissa	58	127	127	312	2,22
Päätöksenteosta tiedotetaan riittävästi	58	165	90	313	2,1
Yhteensä	489	727	658	1874	2,09

26. Mihin ryhmään katsotte asuinkuntanne parhaimmin kuuluvan?

Liite 3 12(12).

27. Mitä muuta haluaisitte kertoa Kemin kaupungin päättäjille?

LIITE 4. Pohjan Sanomissa 27.4.2016 ilmestynyt lehtiartikkeli

Yhteinen kohtaamispaikka tekee kemiläiset onnelliseksi

Pohjan Sanomat 27.4.2016, A6-A7

Lapin ammattikorkeakoulu teki kyselytutkimuksen, jossa etsittiin kemiläisten hyvinvointia.

Tuulikki Kourilehto

● Kemian sosiaalidemokraattinen kunnallisjärjestö antoi Lapin ammattikorkeakoululle toimeksianton tutkimukseen, jolla selvitettiin kemiläisten kokemuksia Kemissä asumisesta ja siellä

koetusta hyvinvoinnista. Kyselytutkimuksen tekivät osana opin-
näytetyötään sosionomiopiskelijat Helena Jaakola ja Kalle-Pekka Hietala.

Alustavien tulosten mukaan kemiläiset ovat tyytyväisiä kulttuuri- ja liikuntapalveluihin, päivähoitoa pidettiin laadukkaana. Kemissä voi elää turvallista, oman näköistä elämää. Osallisuuden budjetointia pidettiin hyvänä.

Eniten kemiläiset kaipaivat kaupunkilaisille matalan kynny-

sen kohtaamispaikkoja, jotka loisivat yhteisöllisyyden ilmapiiriä. Aktiiviteetteja ja tapahtumia toivottiin myös.

Onnellisuuden tärkein asia kemiläisille olivat ihmissuhteet, siten terveys ja harrastukset. Viidennes vastaajista kertoi, että heillä ei ole riittävästi ihmissuhteita.

Huolta aiheuttivat maahanmuuttajien ja katupartioiden läsnäolo kaduilla. Epäiltiin myös, että nämä ryhmät eivät luota toi-

siinsa, mikä luo eriarvoisuutta. Eriarvoisuuden ennaltaehkäisy oli vastaajien toiveena.

Yllätyksen tutkimuksen tekijät kokivat, kun turvattomuuden tunnetta kertoivat kokevansa enemmän miehet kuin naiset. Aiheuttaja oli molemmilla sama, maahanmuuttajat, Odinin sotilaat ja päihteiden väärinkäyttäjät.

Kritiikkiä kemiläiset antoivat päätöksentekoon ja päätäjille. Päätäjien haluttiin saada helpommin yhteyttä ja heiltä odotettiin jalkautumista kaupunkilaisten pariin. Tiedotus kaipasi myös parannusta.

Lapin ammattikorkeakoulu teki ensimmäisen kerran kyselytutkimuksen demokraattisen toimijan toimeksiantosta. Valtakunnallisesti se on harvinaista.

Idean tutkimuksesta keksi Pekka Tiitinen, joka halusi Kemian asukkaiden tarpeista lähtevän tutkimuksen ohjenuoraksi päätöksentekoon.

—Halusimme kuulla kuntalaisten mietteitä, mikä tuo onnellisuutta arkeen. Kaikki viisus ei ole meidän päässä. Laajempaa tietoa tarvitaan, Tiitinen sanoo.

Alustavien tulosten perusteella kemiläiset tarvitsevat ympärivuotisen kohtaamispaikan ja kuulluksi tuleminen mahdollisuuden. Kemi-brändin rakentamiselle pohjaa antavat luonto, meri, kulttuuri ja liikunta.

Kemian sosiaalidemokraattisen kunnallisjärjestön puheenjohtaja Matti Pääkkilän mukaan tutkimusta voivat hyödyntää kaikki valtuustoryhmät ja valtuusto.

LAPIN ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijät Helena Jaakola ja Kalle-Pekka Hietala tekevät opinnäytetyön Kemiläisten hyvinvointia etsimässä.

TUTKIMUS

Kemiläisten hyvinvointia etsimässä

- Lapin ammattikorkeakoulun kyselytutkimus.
- Tutkimukseen vastasi noin 300 kemiläistä, 14 prosenttia kaupunkilaisista.
- Sosionomiopiskelijat Helena Jaakola ja Kalle-Pekka Hietala tekevät tutkimuksen opinnäytetyön osana.
- Tutkimuksen toimeksiantaja on Kemian sosiaalidemokraattinen kunnallisjärjestö.
- Tutkimus valmistuu vuoden 2016 aikana.